

WESTERN ROMAN

LASO

Cijena 1300 dbroj 797

John Gray

BIJEG

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

John Gray

BIJEG

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor Božidar Radman) Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupovac (pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: OOUR
Stamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
John Gray: Bijeg
Naslov originala: Die Flaucht
Copyright: VPA
Recenzija: Zorislav Ugljen
Prijevod: Marija Manolić

Laso broj 797 izlazi 20. 1. 1989.
u nakladi od 60.000 primjeraka.

I

Gradić se izdaleka doimao kao da je izumro. Nigdje nisam vidio natipisa s njegovim imenom. Usprkos tomu usmjerio sam svoga vranca prema njemu.

Zamijetio sam bijedne dašćare od nabubrelih greda i prljavosive kolibe od ćerpiča koje su izgledale kao da će se svakoga trenutka raspasti u prašinu. Nigdje nisam vidio ni jednog jedinog čovjeka.

Na jednom krovu dašćare izležavao se na suncu žuti mačak koji je, dosadujući se, protezao šape i, ugledavši me, zijevnuo.

Prošavši pokraj prvih kuća, iznenada sam začuo iza sebe oštar metalni zvuk. Proželi su me ledeni trnci, nehotice sam se ukočio i povukao uzde natrag.

Vrući vjetar s jugozapada tiho je pirkao razvučenom glavnom ulicom i pred sobom tjerao lagane oblake prašine. Mračne šupljine prozora zjapile su poput mrtvih očiju, najmanje ih je bilo zastakljeno, a na većini su bile samo uglavljene mreže protiv muha.

Polagano sam okrenuo glavu.

– Šape uvis! – zapovjedio je neki glas iza mene.

Duboko sam udahnuo i na trenutak pomislio da se bacim iz sedla. Odmah sam se toga okanio, jer su mi mogućnosti bile zaista nikakve. Jedino mi je skrovište

omogućavala bačva za vodu, no i ona je bila desetak metara od mene. Dovoljno daleko da me netko pogodi deset puta u leđa.

Podigao sam ruke uvis i čekao.

– Možeš se okrenuti – reče glas.

Stisnuo sam bedra. Vranac je poigravao. Podigao sam glavu. Ugledavši sugovornika, prokleo sam samoga sebe. Ležao je na krovu jednokatne kuće od ćerpiča. Iznad ruba krova stršala je golema drvena izbljedjela ploča s izlizanim natpisom »Billiard Hall«. Nadvisivala je trošno pročelje i pružala čovjeku zaklon.

Morao sam ga opaziti jašući prema gradiću. Gornji dio tijela stršio mu je iznad natpisa. U ruci je držao pušku kratke cijevi upereanu u mene.

Čovjek je bio neobrijan, sivih očiju. Nije pružao ugodan prizor. Na glavi je imao mastan izgužvani šešir ispod kojega su mu virili pramenovi smeđe kose. Odjeća mu je bila istrošena i otrcana.

Nije se zapravo mnogo razlikovao od mene. I ja sam, naime, već odavno vanjstinom bio nalik na staru skitnicu u sedlu. Već se dugo nisam okupao, a danima se nisam obrijao. Usprkos tomu zamišljao sam da još uvijek izgledam bolje od momka na krovu kojega

sam procijenio da je nekoliko godina proveo u zatvoru.

– Jesam li ovdje u Tenaji? – zapitah.

– Točno.

I on je isto tako ocjenjivao mene. Ostavljao je dojam zlog podlaca, razbojnika kakvi su opisani u mnogim knjigama.

– Makni pušku! – rekoh. – Ne sviđa mi se osobito kad je netko uperi u mene.

Nije maknuo pušku, niti su moje riječi ostavile ikakav dojam na njega.

– Što tražiš ovdje? – upita me.

– Htio bih se ovdje s nekim sastati.

– S kime?

– To se tiče samo mene.

– Sada se tiče i mene.

Htio sam mu reći da je prljavi lopov i neka se gubi, ali pogledavši otvor puščane cijevi, zaključio sam da je u prednosti sve dok cilja u mene.

– Ne volimo kad se pojave momci koji su nekome za petama – izjavio je.

– Ja nisam šerif – odgovorio sam.

– Da sam to pomislio, već odavno bi bio mrtav. Povjerovao sam mu na riječ.

– Zovem se Kene Stone.

– Stone? – ponovi nabravši čelo. – Vidio sam raspisanu tjeralicu za tobom.

Prištedio sam sebi objašnjenje da ta prokleta tjeratica postoji bez ikakve moje krivnje, jer sam u tom trenutku osjetio da me je ovaj neznatanac iznenada prihvatio. Čak je malo spustio pušku.

– Moramo ovdje biti oprezni – reče. – Ja sam Buster Lane.

Kimnuo sam s mnogo razumijevanja. Napokon sam znao u što sam se, dojahavši ovamo, upustio.

Tenaja je banditsko gnijezdo. Ovdje su se sakrivali svi koji su imali razloga da se uklanjaju zakonu s puta. Granica prema Meksiku nije bila ni trideset kilometara daleko. Šerifi su se usudili doći ovamo jedino ako im je dojadio život ili su raspolagali cijelom vojskom. U ovom su divljem predjelu Novoga Meksika ljudi mogli nestati bez ikakva traga, a stanovnicima Tenaje limena zvijezda nije bila ni kakva smetnja.

– Čovjek se zove Pablo Ortega – rekao sam. – Čuo sam da je ovdje.

– On je Meksikanac?

Kimnuh.

– Ovdje ima mnogo Meksikanaca – reče Lane uspravivši se u svoj svojoj visini.

U desnici je i dalje labavo držao pušku. Bio je visok i mršav. Košulja mu je sve do pupka bila otkopčana, tako da su me se vidjela mršava i vrlo dlakava prsa.

– Žao mi je što sam te uplašio, Stone.

– Nije me baš tako lako uplašiti.

Iskrivio je usne, pri čemu se vidjelo da mu nedostaje nekoliko zuba.

– Vjerujem da sam već čuo tvoje ime. Posljednjih je dana u salunu „Izgubljeni konj“ stanovao neki zelenbač. Danas je odjahao dalje. Vjerujem da se zove Ortega. Zašto ga tražiš?

– Trebam ga zbog nekog posla

– odgovorio sam.

On je opet s razumijevanjem iskrivio lice. Nisam mu želio objasnjavati da je Pablo Ortega bio jedini čovjek koji je mogao posvjedočiti da se moje ime s nepravom nalazi na tjeratici. U Tenaji je bilo bolje ne pozivati se na svoje poštenje.

– Možeš odjahati dalje – reče Lane gurnuvši svoj šešir malo više na zatiljak. – Je li ti netko za petama?

– Meni je uvijek netko za petama – odgovorio sam.

To nije bila laž. Otkako je na mene pala sumnja da sam ubio i opljačkao jednog čovjeka, nikada više nisam živio u potpunom miru.

Potjerao sam vranca i odjahao niz glavnu ulicu. Pogledom sam pretraživao pročelja bijednih kuća i uskoro otkrio salun »Izgubljeni konj«. Ako je Pablo Ortega uistinu bio ovdje i tek jutros odjahao dalje, imao sam mogućnost da ga napokon sustignem.

Kad sam pomislio na Ortegu, nehotice me obuzela, kao i uvijek posljednjih tjedana, nesavladiva srdžba.

Njegova me je izjava mogla osloboditi pritiska pod kojim sam živio. On je znao istinu, znao je da sam nepravedno progonjen. Sve dotle dok ga ne nađem i ne privolim da dade izjavu pred sudom, morao sam bježati – uvijek sve dalje. I morao sam se skrivati poput divlje zvijeri. Za to je Ortega bio kriv isto koliko i suci i šerifi koji se nikada nisu potrudili da nađu dokaze za moju nedužnost.

Sjahao sam i odveo vranca, držeći ga za uzde, u dvorište zgrade, kako bih ga smjestio u staju gdje će se konjušar pobrinuti za njega.

Prije nego što sam ušao u salun, pogledao sam niz ulicu. Buster Lane, koji me zaustavio, još je stajao na krovu niske zgrade »Billiard Hall« na ulazu u gradić, pod laktom je držao pušku, a u kutu usana visjela mu je cigareta.

Pušio je i gledao iznad prostranstva zažarenog suncem sa smećkastom travom, osušenim žbunjem

i pješčanim brežuljcima što su okruživali gradić.

II

Osjetio sam dim logorske vatre. Vjetar mi ga je donosio ususret. Zauzdao sam vranca i polagano jahao dalje. Nakon nekog vremena zaustavio sam pastuha i spustio se na tlo. Ostavio sam ga iza sebe.

Na zapadu je zalazilo sunce. Nebo je bilo bakrene boje. Sjene su gubile svoje obrise i sve su jače prelazile u suton što je, poput bes-tjelesne životinje koja sve proždire, gmizao iz usjeklina i uleknuća tla.

Izvukao sam pušku iz navlake, ali sam je nakon kratkog oklijevanja ponovo gurnuo natrag i olabavio svoj dugocijevni kolt u korica-ma na desnom boku. Puška bi mi u stanovitim okolnostima mogla samo smetati. Osim toga, nije mi se približavao nikakav neprijatelj. Ako je čovjek čiju sam vatru vidio pred sobom zaista bio Ortega, nije bilo mjesta bojazni. Ortega je bio samo sitni lopov, osim toga čovjek bez karaktera i kukavica, no nije imao nikakva razloga da me napadne.

Usprkos tomu morao sam biti oprezan. Prošli su me mjeseci učinili sumnjičavim.

Nastavio sam hodati. Vonj dima je postao jači. Čuo sam dahtanje konja.

Moja su čula bila napeta. Čuo sam svaki šušanj u travi, vidio svaku sjenu. Desnica mi je ležala na dršku revolvera. Hladnoća orahova drveta malo me smirivala.

Iza skupine sekvoja, koje su izrasle jedna tik uz drugu, ugledao sam na daljini od jedva tridesetak metara vatru. Pokraj nje je sjedio neki čovjek i pekao na zašiljenoj pritki komad mesa.

Bio mi je okrenut leđima. Bio je to čovjek zbijena stasa i kose crne poput gavranova krila. Imao je sombrero široka oboda.

Već odavno nisam vidio Ortegu i pokušao sam ga se prisjetiti: s leđa je čovjek kraj vatre uistinu bio nalik na njega.

Srce mi je brže zakucalo. Na trenutak sam zatvorio oči i morao sam se silno potruditi da se u sebi ponovo smirim. Često sam pokušavao sebi predočiti trenutak kada ću napokon stići na kraj prividno beskrajnog traga kojim sam tako dugo išao. Dogodilo se drukčije no što sam zamišljao. Još nisam mogao zamisliti da ću tako brzo stajati sučelice čovjeku koji će svojom izjavom opet skrenuti moj život u normalnu kolotečinu.

Odjedanput mi zadrhtaše ruke. Trajalo je nekoliko sekundi da opet zavladam sobom.

Čovjek ispred mene povuče našiljenu prtku i počeo jesti pečeno meso.

Sumrak je postao gušći. Promotrio sam muškarčev logor i opazio nedaleko od savijenog pokrivača šest konja. Pet od njih bile su prekrasne dugonoge životinje širokih prsa, odlično njegovane. Bile su to životinje koje bi u svakom stadu upadale u oči kao prekrasni primjerci.

Ponovo sam se potpuno usredotočio na čovjeka pokraj vatre. Nakon kratkog oklijevanja izišao sam iz sjene mamutovaca i stao se polagano približavati.

Meko tlo je gušilo buku mojih čizama. Zastao sam na udaljenosti od petnaestak metara. Između mene i vatre bilo je sada samo nekoliko poluvisokih grmova kadulje čiji mi je slatkasti miris dopirao do nosnica. Iznad njihovih raspu-

calih prašnika oblijetali su rojevi muha.

— Dobar večer, Ortega! — pozdravih.

Spodoba uz vatru zadrhti i na nekoliko se trenutaka skameni. Zamijetio sam kako je čovjek uvukao glavu. Iznenada spusti prtku s pečenim mesom u vatru, nevjerojatnom se snagom gipko podigne i baci prema naprijed. Otkotrljao se na drugu stranu i zapucao prije nego što sam dospio išta shvatiti.

Brzo sam se snašao. Navikao sam na takve situacije. Istina, u ovom trenutku nisam to očekivao, no za dugih mjeseci mojega bijega naučio sam kako se može ostati živ. Postupao sam nagonski.

Meksikanac ispred mene micao se poput zmije, i to brzinom što mi je oduzimala dah. Kotrljao se sve dalje od vatre i neprekidno pucao. Kratkocijevni revolver u njegovoj ruci rigao je narančastocrvene plamenove.

Kad sam se bacio na tlo, osjetio sam oštru zračnu struju dvaju metaka koji su mi projurili tik uz lice. Drugi su meci udarali desno i lijevo od mene u zemlju i podizali prljavu prašinu i grumičke tla.

Svalio sam se potrbuške u žbun kadulje. Pod mojom se težinom pucketajući slomilo nekoliko grana. Razljućene muhe rojile su se oko mojih ušiju, nosnice su mi zapahnuli opojno mirišljivi raspucali cvjetni prašnici.

Puzao sam kroz šikaru tražeći bolje skrovište, barem neko udubljenje u tlu koje bi me štitilo od metaka. Tada sam konačno potegao revolver i uzvratio na vatru.

— Prestani, Ortega! — povikao sam kad je naša uzajamna pucnjava na trenutak umukla.

Osjećao sam kako me obuzima očaj jer nisam htio ubiti čovjeka ispred sebe. Nisam se htio s njime boriti. Trebao mi je živ i neozlijeđen. Trebala mi je njegova izjava.

— Ja nisam neprijatelj! — zaurlao sam. — Ja sam Stone.

Odgovorio mi je pucnjavom. Očito je ponovo napunio svoje oružje.

Vidio sam kako je naglo skočio i zapucao s visine boka, ispraznivši revolver. U nekoliko kratkih skokova otrčao je do svoga pokrivača nedaleko od konja koji su potezali užad oko svojih nogu, dahtali i rzali od straha. Čovjek nije za to mario. Podigao je pušku.

— Ortega! — povikao sam, gotovo ostavši bez glasa.

Odjedanput sam osjetio strah, osjećaj što me je rijetko obuzimao. Ne, nisam se bojao da bi me Meksikanac mogao ubiti, nego me obuzeo strah da bi se nešto moglo dogoditi njemu.

— Ja sam Stone! Prestani pucati!

Odgovor je bio španjolska kletva. Tada je opalio iz puške.

Meci su bili dobro naciľjani. Prevalio sam se na drugu stranu, a meci što su udarali u zemlju bacali su mi prľjavštinu u glavu.

Nisam mogao birati. Zadržao sam dah dok su puščani meci poput razbješnjelih štršľjenova zujali oko mene. Naciľjao sam i opalio.

Meksikanac kao da je postao nekako viši. Stajao je malo nagnut naprijed. Onda se uspravio i polagano srušio nauznak, pritisnuvši vinčesterku čvrsto o bok.

Iz njegove je puške šiknuo posljednji metak i prozujao visoko iznad mene. Čovjek je ležao na leđima i glasno stenjući privukao noge k tijelu.

Skočio sam i potrčao do njega.

— Ortega... — zaustih.

Obuzeli su me bijes i izbezum-

ľjenost. Ako sada umre, sve je bilo uzalud. Tada ću biti osuđen da cijeli život bježim, jer neće biti jedinog svjedoka koji me je mogao spasiti.

Spustio sam se na koljena pokraj nepomične spodobе, duboko se nagnuo nad nju i u sve gušćem sutonu gledao njegovo lice.

To nije bio Ortega!

Promatrao sam potpuno nepoznatog čovjeka čije su crte lica bile iskrivľjene od boli.

Meksikanac je imao izbočene ľčne kosti i duboke usadene oči. Nos mu je bio šľľjast i zavĳnut poput jastrebova klľuna. Disao je hropćući. Usta su mu bila otvorena, vidio se niz vrlo bijelih zuba.

Moj ga je metak gadno pogodio. Iz rane mu je u jakom mlazu tekla krv. Njegova košulja uskoro se njome potpuno natopila.

Bio sam potresen, no istodobno me obuzelo olakšanje kojega sam se gotovo sramio.

Čovjek ispred mene će umrijeti, a nisam mu više mogao pomoći. Ali on nije bio Ortega! Nisam pucao u jedinog svjedoka koji je u svojim rukama držao moju sudbinu.

Čovjek ispred mene umirao je potpuno besmislenom smrću. Budući da nije bio Ortega, nisam od njega baš ništa htio. Nisam ga uopće poznavao, pa čak ako je i imao razloga da se krije, to me uopće ne bi zanimalo. Sasvim je nepotrebno započeo pucnjavu, tako da sam se morao braniti. Nije mi preostajalo baš ništa drugo.

Iako nisam morao, sebi ništa spočítavati, osjećao sam se loše kao i uvijek kad sam bio prisiljen pucati u nekog čovjeka.

Neznanac je odjedanput otvorio oči. Zjenice su mu bile zamučene. Zurio je u mene kao kroz neki veo.

— Zašto si pucao, budalo? — žestoko sam istisnuo iz sebe te riječi, iako to uopće više nije bilo važno, jer bez obzira na to što bih rekao, ne bi ništa izmijenilo ono što se dogodilo. — Tražio sam čovjeka po imenu Pablo Ortega. Ne znam tko si ti?

— Ja sam Jeffe — prošapće on, a usne su mu drhtale, glas ubrzo postao još slabiji. — Mislio sam... mislio sam da si se...

Naglo se zgrčio — bio je mrtav. Zatvorio sam mu oči i, osjećajući gorčinu u ustima, ustao. Osjećao sam se razočaranim, prevarenim. Opet sam uzalud jahao, slijedio krivi trag. Pablo Ortega vjerojatno nije nikada ni bio u Tenaji. U tome gnijezdu nisu mnogo marili za nečije ime. Nasjeo sam glasinama — ne prvi put. No što mi je drugo i preostajalo nego da slijedim svaki, pa i najnesigurniji trag?

Ubio sam čovjeka koji me se uopće nije ticao, a nisam dospio ni koraka dalje. To me je dokraja oneraspoložilo. Bio sam očajan.

Pogledao sam njegove bisage. Bile su vrlo otrcane. I sedlo je bilo staro i istrošeno. Pitao sam se kako je ovaj čovjek mogao sebi priuštiti takve prekrasne konje. Već i sam ridi pastuh, koji je osobito upadao u oči među životinjama, vrijedio je zasigurno više od tisuću dolara.

Bacio sam pogled na žig: vodoravno »S« između dviju crta.

Počeo sam shvaćati zašto se Meksikanac toliko bojao zakona. Bio je konjokradica — sjetio sam se, naime, da sam u Mesilli, gdje su mi i savjetovali da potražim Ortegu u Tenaji, čuo o konjogojstvu kojemu je pristajao taj žig što su ga imali konji. Ranč »Bar-S-Bar« uživao je dobar glas, a mrtvac nije odavao dojam čovjeka

koji bi sebi mogao kupiti tako plemenite i skupocjene životinje.

Pretražio sam njegove bisage, no osim mnogo revolverskih i pušćanih metaka nisam našao ništa važno. isto tako ni neku priznanicu ili kupoprodajni ugovor.

Prišao sam vatri koja je polagano dogorjevala. Bacio sam nekoliko grančica u plamen i vidio da je meso, što ga je Meksikanac držao iznad vatre kad sam ga zvao, izgorjelo. Oštro i neugodno je vonjalo.

Dok sam prilazio svome vrancu, sunce je već bilo gotovo zašlo. Doveo sam konja bliže, uzeo sa sedla lopaticu i počeo kopati plitku jamu.

Nisam namjeravao ponijeti mrtvaca sa sobom, ali ga nisam htio prepustiti ni lešinarima i kojotima čije sam zavijanje već čuo dok sam kopao.

Omatajući čovjeka u pokrivač i vukući ga u jamu, bio sam vrlo utučen. Brzo sam zemljom zatrpao grob.

U međuvremenu se spustio mrak. Samo su titravi plamenovi bacali slabo svjetlo.

Činjenica da nisam ubio potpuno nedužna čovjeka nije mi bila nikakvo olakšanje. Nisam bio tako grub da bih pucnjavu mogao jednostavno odagnati iz svojih misli.

Pošto sam iznad mrtvaca nabacao zemlju kao grobni humak, prišao sam vrancu, uzeo čuturicu i popio nekoliko gutljaja. Boljele su me ruke jer nisam bio navikao na takav posao.

Pitao sam se što bi trebalo sada učiniti. Bio sam umoran i bez ikakve snage. Najradije bih jednostavno odjahao dalje. Nekamo gdje bih mogao biti sam. No ovdje su još bili Meksikančevi ukradeni konji. Nisam ih mogao jednostavno ostaviti. Ranč »Bar-S-Bar« nalazio se

južno od Mesille. Bilo je ionako svejedno kamo ću odjahati, a kako sam opet izgubio Ortegin trag, morao sam odvesti konje do njihova vlasnika.

Idući prema životinjama, osjećao sam se potpuno iscrpljen. Posljednjih tjedana jedva sam i na trenutak bio na miru. Posvuda je na mene vrebala tjeralica s mojim imenom. Ponekad mi se činilo da mi je tisuću neprijatelja za petama, kao da su me progonili sa svih strana.

Osjećao sam da sam dospio do mrtve točke. Odriješio sam užeta kojima su životinjama bile svezane noge i isprepleo njihove uzde. Riđega konja, što ga je jahao Meksikanac, htio sam najprije ostaviti ovdje, no onda sam ipak privezao i njega.

Izgazivši je nogama, ugasio sam vatru, pričekao da se žar potpuno ugasi i odveo konje do mogega vranca.

Popeo sam se u sedlo. Mjesec je izišao i obasjavao preriju blijedim svjetlom. Potjerao sam konja, a uzde onih drugih savio oko jabučice sedla. Polagano sam jahao predjelom prekrivenim suhom travom.

Osjećao sam se izgubljenim i osamljenim kao rijetko kada. Posljednje tjedne kao da sam proveo sasvim uzalud, bilo je to izgubljeno vrijeme.

Počeo sam sumnjati da ću ikada pronaći Ortegu, da će se moj očajni položaj ikada popraviti. Pokušao sam otjerati mračne misli, ali nisam uspio. Njihao sam se onako premoren u sedlu, slomljen i utučan, i bilo mi je drago što je noć. Zemlja se zbog tame doimala kao zaštitni pokrivač ispod kojega sam se mogao sakriti i davala mi je osjećaj mira i skrovitosti. To je bilo

nešto što već odavno nisam osjetio.

III

Dolina je bila duguljasta oblika. Na sjeveru je bila opasana humcima presvučenima sagom trnovitoga grmlja. Gotovo točno po sredini presijecao ju je uski potok, vjerojatno rukavac Rio Grandea. Sočna stepska trava lelujala se na zapadnom vjetru.

Polagano sam dojahao u dolinu. Sunce je stajalo visoko i uski je potok pod njegovim zrakama blistao poput srebra. Iznad potoka ugledao sam ranč. Doimao se kao da ga je izgradio čovjek kojemu je stalo jedino da ima krov nad glavom. Glavna je kuća bila napravljena od izrezranih komada ledine, naslaganih poput opeke jedan na drugi. Plitki je krov bio učvršćen kamenjem. Kuća je ipak imala prozore i vrata koja su izgledala prilično čvrsta.

Nedaleko odavde bila su na sličan način podignuta još dva prebivališta. Imala su, doduše, samo prednje pročelje, dok su polovice dvaju postraničnih zidova bili od zemlje. Ostatak kućerka bio je ukopan u brežuljak. Najbolji je dojam ostavljala velika staja: bila je izgrađena od drveta.

U velikom koralu, postrance od nastambi, mahnitalo je najmanje dvadeset pet mladih konja, a gotovo jedan kilometar iza njega spazio sam čopor konja koji su slobodno pasli.

Približavajući se ranču, osjećao sam se nešto bolje. Noću sam se još malo odmarao, istina, nisam mogao zaspati, ali sam se ipak donekle smirio.

Dolina je izgledala idilična. Ovdje je zacijelo bilo lijepo živjeti.

kao da je to bio neki zatvoreni svijet. Prizor što su ga pružali prekrasni konji na sočnom pašnjaku odagnao mi je sumorne misli.

Na vratima staje iskrzne sijedi pogrbljeni čovjek naborana lica. Ugledavši me, zastane i gurne stari šešir na zatiljak. Čekao je dok nisam stigao do ruba dvorišta i pažljivo me promatrao.

Zauzdao sam konje, nagnuo se u sedlu naprijed, dodirnuo obod šešira i rekao:

– Dobar dan!

Nije odgovorio. Vidio sam da je više gledao konje koje sam doveo sa sobom nego mene.

– Je li ovo ranč „Bar-S-Bar“?

– Da – odgovorio je zureći u mene suženim očima.

– Mogu li razgovarati s vlasnikom?

Starac ponovo pogleda konje i kimne. Okrene se prema glavnoj zgradi. Odatle se čulo kloparanje lonaca. Vrata su se otvorila. Na pragu se pojavi neka krupna mišićava zdepasta spodoba.

Čovjek je bio gotovo isto tako širok koliko i visok. Imao je veoma kratak vrat te se činilo da mu četverouglasta lubanja, koja se doimala kao da je isklesana iz komada stijene, sjedi izravno na mišićavim ramenima.

Približavao mi se tromo se krećući dvorištem. Lice mu je bilo plosnato i grubo, usne naprčene, a nos debeo poput mesnatoga kumpira. Stao je pokraj starca i prvo promotrio konje, a potom mene.

– Stranac želi razgovarati s vama, gazda – reče starac.

– Vi ste rančer? – upitah.

Znoj mi se slijevao niz zatiljak. Sunce mi palilo leđa. Gotovo sam već požalio što sam došao ovamo. Čovjek mi se nije svidao, ali me nije odbijala njegova vanjština. Iz

njega su zračili nasilje, bezobzirnost i snažna volja, a sve se to moglo gotovo tjelesno osjetiti.

– Ja sam Hank Safton – reče on, pruživši mi nezgrapnu desnicu. – Odakle vam ovi konji? Donesi mi pušku iz kuće, Plinky!

Moja je odbojnost prema njemu porasla.

– Možete ostaviti pušku u kući – rekoh. – Da su mi namjere loše, sigurno ne bih bio ovdje. Jesu li vam ove životinje ukradene?

– Prije dva dana ovi su konji bili još na mojim pašnjacima. Onda su iznenada nestali. Ovaj ridi pastuh jedan je od mojih najboljih konja.

– Htio sam samo znati jeste li prodali ove životinje.

– Prodao? – prijeteci se Safton nasmije. – Ovoga pastuha nikada ne bih prodao.

Sumnjičavo je zurio u mene, pa upita:

– Tko ste vi, čovječe?

– Ken Stone.

– A odakle vam konji?

– Od nekog Meksikanca. On je mrtav – odvratio sam i mirno izdržao njegov prijeteci pogled. – Čuo sam u Mesilli vaše ime. I stoga sam znao kome pripadaju konji.

– Tko je bio taj Meksikanac?

– Rekao je da se zove Jeffe. Više nije ni mogao reći, jer je umro.

– Jeste li ga vi ustrijelili?

– Napao me – odgovorio sam – pa mi drugo nije ni preostalo.

– Budite sretni što ste ga dobro pogodili.

– Sretan sam što sam još živ – rekoh. – Nikada nisam sretan kad moram u nekoga pucati.

– Da sam ja uhvatio toga lopova, ja bih ga objesio.

Lice mu se malo razvedrilo, bore na čelu izgladile. Rukom je izveo kretnju u znak poziva, a bila je

nalik na snažan boksački udarac.

– Sjašite! – reče.

Malo sam ukočeno kliznuo iz sedla.

– Pobrini se za vranca, Peinky – zapovijedi Safton starcu. –

Odvedi konje na pašnjak. Što je s ovim žućkastim konjem? Je li on bio Meksikančev?

– Pretpostavljam.

– Bijedno kljuse! No netko će ga već kupiti.

Prišao mi je i stegao mi desnicu. Tako ju je stisnuo da sam gotovo zaviknuo. Pritom je pokazao jake žućkaste zube. Njegove su sive oči svijetlo blistale poput vode u potoku u njegovoj dolini.

– Vi ste pošten čovjek – reče.

– Već sam se bio odrekao ovih konja. U ovom je kraju prokleta teško dobiti natrag ukradene konje. Šerif sjedi u Mesilli. Prije nego što pokrene svoju debelu stražnjicu, konji su već gotovo u Meksiku. Riđi pastuh bio bi osobito težak gubitak za mene.

Teškim se koracima zaputio ispred mene u kuću. Nevoljko sam krenuo za njim, dok se starac brinuo za konje: kako sam krajičkom oka zamijetio, odveo je i moga vranca u staju.

– Jeste li bez posla? – zapita Safton.

Kimnuh.

– Mislim da sam vam nešto dužan. Mogu li učiniti nešto za vas?

Slegnuh ramenima. Stigli smo gotovo do vrata. Safton zastane i potpuno se okrene prema meni.

– Vi ste kauboj? – zapita.

– Radio sam kao kauboj.

– Jahati znaš? Njegov se način razgovora promijenio. Odjedanput mi se obratio sa ti kao da se već odavno poznajemo i kao da je sve već odavno odlučeno.

– Vidio sam kako sjediš u sedlu

– reče on. – Trebam jednoga dobrog čovjeka. Stari Plinky mi je jedini pomagač. Ti ćeš krotiti moje konje.

Odlučnost kojom je zračio djelovala je i na mene. Nisam joj se mogao oduprijeti. Prihvatio sam desnicu koju mi je pružio, iako uopće nisam bio siguran da postupam dobro.

Zataknuo je palčeve za pojas.

– Ovo je težak posao – napomene. – Plaćam stotinu dolara na mjesec. Dobra plaća za dobar posao. Prije sam sve radio sam, no nisam više dovoljno mlad za to. Za priučavanje konja na sedlo valja biti mlad. Mora se znati spretno pasti s konja, da se pritom ne slome kosti. Ja to više ne mogu, a ne želim da moja žena ima bogalja za muža.

– Pokušat ću – odgovorio sam.

– Ti si pravi čovjek!

Odgurne vrata i uđe ispred mene u kuću. Pomislio sam na stotinu dolara i moje su tmurne misli nestale. Za tu ću se svetu vjerojatno moći naviknuti i na Saftonovo lice. Pošao sam za njim i zatvorio vrata iza sebe.

Osjetio sam vonj plijesni. Nizak je strop bio zadimljen, a počivao je na okomito postavljenim debelim balvanima. Na sredini stropa njihala se čađava petrolejska svjetiljka. Na nekoliko kuka zabijenih u strop visile su osušene šunke.

Zidovi su bili obloženi novinama s bezbrojnim pjegama od vlage. Pod je bio od zgažene ilovače, a nezgrapni je namještaj izgledao kao da ga je istresao sam Safton. Sučelice vratima bio je prostor za kuhanje od glinenca i sa zardalim ognjištem. Ispred njega je stajala žena – kad sam je ugledao, ostao sam gotovo bez riječi.

Bila je visoka i vitka, imala je

prekrasno oblikovano, skladno građeno tijelo, što je dolazilo do izražaja čak ispod jednostavne sive lanene haljine u koju je bila odjevena. Lice jajolika oblika imalo je fine crte, obrublivala ga je tamnoplava kosa, a očaravalo je prije svega fino oblikovanim usnama i privlačnim krupnim plavim očima, modrima poput neba iznad prerije. Poslovala je natučenim loncima i tavama, a zamijetio sam i njezine nježne bijele ruke. Rekao sam:

– Dobar dan, gospodo.

Skinuo sam šešir i osjećao se zbunjeno, iako mi je dobacila samo kratak pogled i uzvratila na moj pozdrav. Zdvojnost što sam je otkrio na njezinu licu samo je još pojačala moju zbunjenost.

– Ovo je Pat, moja žena – reče Safton, tako kao da je riječ o nekoj osobito vrijednoj životinji.

– Pat, ovaj je momak Ken Stone, naš novi konjušar.

Nije ništa uzvratila. Safton kao da to nije zamijetio. Uhvatio me za nadlakticu i povukao prema stolu tik uz prozor.

– Sjedni! – reče. – Kavu?

– Ne bih želio zadavati suvišnog posla – odgovorio sam.

– Suvišnoga posla? – ponovi podigavši tanke obrve. – Gluposti! Pat voli kuhati kavu. To je jedino što zna skuhati – gromko se nasmejao kao da mu je uspjela osobito duhovita šala.

Pitao sam se kako se ovaj neotesanac domogao ovako lijepe žene. Nisam se čudio što je Safton mogao živjeti u ovoj kolibi od ilovače, ali mi je bilo zagonetno kako je Pat Safton mogla izdržati u ovakvoj nastambi.

– Čula si, Pat, Ken bi htio kavu – prijetecim će glasom Safton. –

Doveo je naše ukradene konje. Zaista dobar momak!

Potapšao me po ramenu tako snažno da sam se s mukom suzdržao da ne zastenjem. Žena nije odgovorila. Stavila je ulubljeni lonac vode na ognjište, a Safton sjedne sučelice meni.

Dobro sam vidio kako su ženi ruke odjednom zadrhtale. Nisam to umio sebi objasniti. Istina, nije mi se svidao način kako je Safton s njom razgovarao, no žena je na to zacijelo već bila navikla. Udala se za njega i vjerojatno ne živi tek od jučer na ranču.

– Jesi li slijedio kradljivca? – zapita Safton.

Trgnuo me iz misli. Vidio sam vrebanje u njegovim očima. Htio je zaobilaznim putem nešto doznati. Obrazi su mu se zažarili. Njegove su nezgrapne šake ležale tobože opušteno na stolu. Pokušao sam zamisliti kako njima dodiruje svoju ženu i proželi su me trnci.

– Tražio sam drugog čovjeka – odgovorio sam. – Prijatelja. Uputili su me na pogrešnoga čovjeka. Kad sam se pojavio u njegovu logoru, odmah je počeo pucati u mene.

– Kucnimo se onda u to što si se namjerio na pogrešnoga čovjeka.

Safton se okrene na stolcu i izvadi iz ormara iza sebe dvije čaše i bocu svijetloga neodležanog viskija. Nalio je piće i gurne mi jednu čašu.

Njegova je žena upravo sipala sitno samljevenu kavu u kipuću vodu.

Uzeo sam čašu i pio zajedno s rančerom, iako bih se radije odrekao pića. Viski je bio jak i oštar. Pekao me u grlu, vrat moga sugovornika obojio se bakrenocrvenom bojom.

Saftonova je žena donijela kavu.

Nije progovorila ni riječi. Stavila je lonac ispred nas i nalila kavu.

– Šećera? – zapita rančer.

– Ne.

– Ali ja hoću.

Pucnuo je prstima i žena mu je donijela šećer. Njezine su ukočene prisilne kretnje bile u očividnoj suprotnosti s njezinom pojavom, no odlučio sam da sebi time ne tarem glavu.

Pat Safton se udala za rančera, bila je njegova žena. Morala je znati kako će živjeti. Nije bilo na meni da o tome sudim, a možda je moj prvi letimičan dojam o njoj bio potpuno pogrešan. Nisam je, uostalom, poznavao. Ovdje sam bio zato da radim. Kad budem imao u džepu stotinu dolara za četiri tjedna rada, odjahat ću dalje. Nije me se ticalo što se događa u kući Hanka Saftona.

Pijuckao sam vruću kavu. Bila je jaka i gorka, ali me okrepljivala.

– Izručujem vojsci svakoga mjeseca četrdeset konja – objasni rančer kad sam ispraznio šalicu.

– Životinje su srednje kvalitete. Prokleti bi vojnici bolje konje odmah upropastili jahanjem. Opskrbljujem tvrđavu Fillmore. Konji moraju biti uvježbani barem toliko da znadu nositi sedlo, a da ne pobijesne. Osim toga, prodajem svake godine najbolje konje za veliki rodeo u Mesilli, koji se održava prigodom proslave Dana nezavisnosti, a povremeno otpremam konje i u Meksiko. Vlasnici hacijendi plaćaju vrlo dobro.

– Koliko je konja na ranču?

– Četiri stotine – reče Safton i nasloni se unatrag – Imam najbolje konjogojstvo u ovom kraju.

– To sam čuo u Mesilli.

Polaskan, iskrivio je lice.

– Dalje sjevernije imam pašnjak za konje za vojsku. Tik do

ranča samo su najbolje životinje. Morao bih zapravo imati nekoliko kaubojja, najmanje dva-tri stručnjaka za uvježbavanje konja. No ne mogu dobiti razumne ljude. Svi koji su ovdje radili bili su lijenčine i neznalice, jedva su razlikovali sedlo od strunjače. Onaj tko želi raditi s konjima mora znati više od običnog pastira koji čuva goveda. Mislim da ćeš ti to uspjeti.

– Potrudit ću se.

– Počinješ sutra rano ujutro. Plinky će ti sve objasniti. On je već deset godina kod mene. Zajedno je sa mnom izgradio ovo konjogojstvo. Polagano stari, no još uvijek zna mnogo o konjima. Stanovat ćeš s njim.

Odložio sam šalicu.

– Kava je bila vrlo dobra, gospodo.

– On te je pohvalio, Pat – nasmejao se Safton, a oči su mu zablistale. – Sviđa li ti se to?

Nije odgovorila.

– Ona je prokleta dobra žena – obrati mi se Safton. – Ima svojih mušica, no to će je s vremenom proći. Čovjek mora sebi odgojiti ženu baš kao i mladoga konja. Imaš li ti ženu. Stone?

– Ne, nemam.

– Tada dobro pripazi da te neka ne uspije zarobiti. Gdje si radio prije?

– Malo tu, malo tamo – izbjegavajući sam odgovorio. – U Teksasu i Arizoni.

– Dobro, dobro – odmahne rukom. – Ne moraš pričati o tome. Doveo si mi moje konje, a to mi je dokaz da si pošten momak. Ništa više i ne želim znati.

Pogledao je mimo mene svoju ženu. Vidio sam kako mu lice odražava neskrivenu požudu.

– Sada možeš otići do Plinkya

– obrati mi se. – Neka ti pokaže ranč.

Ustao sam i mahnuo šeširom.

– Doviđenja, gospodo!

Šutke je kimnula. Njezino se lice trznulo. Učinilo mi se da su je se dojmili moji sitni dokazi uljudnosti. Kad sam izišao i zatvorio vrata, čuo sam iza sebe Saftonov glas kojim joj se grubo obratio. Nisam mogao razumjeti što je rekao, a nisam ni htio prisluškivati pred vratima. Polagano sam pošao dvorištem prema staji, pretpostavljajući da je starac tamo. No iako sam neprekidno samome sebi govorio da me se rančerova žena uopće ne tiče, njezina mi slika nije izlazila iz glave.

IV

Kroz uske prozorske rupe nastambe za radnike ulazio je slabi tračak večernjega svjetla. Plinky je, zijevajući, koračao jedinom prostorijom kućerka, a onda pripalio lojanicu na klimavome stolu.

Ovo je bila jedna od nastambi djelomično ukopanih u brežuljak. U njoj se osjećao zadah zemlje, ali, začudo, nije bilo vlažno.

U prostoriji su bila četiri drvena ležaja. Plinky i ja zaposjeli smo krevete pokraj vanjskoga zida. Ispružio sam se na slamarici i sasvim se dobro osjećao. Lelujavi plamen lojanice bacao je čudne titrave sjene na prljavosive zidove.

– Kako je ovdje kad pada kiša?

– zapitah.

Plinky sjedne na rub svoga ležaja i pogleda me.

– Ovdje duboko na jugu vrlo rijetko pada kiša – odgovori. – No kada padne, tada je ovdje prilično vlažno. Krov je nepropustan, ali kada kiši, ima vode i na podu, a teče i niz zidove.

– A zimi?

– Na to se čovjek može naviknuti – objasni slegnuvši spuštanim ramenima. – Malo pomaže i peć – pokaže rukom zardalu okruglu željeznu peć u sredini prostorije. – Prije mi hladnoća nije smetala, ali u međuvremenu sam se razbolio od reume. Sada osjećam već tjedne i tjedne unprijed da će se vrijeme promijeniti. To sa sobom donosi starost. I ti ćeš to jednoga dana osjetiti.

– Zašto Safton ne sagradi prave drvenjare? – zapitah. – Pa on sigurno ima dovoljno novca da naruči da mu dopreme drva?

– Ima ga on poput pljeve – reče Plinky i stavi čvorugave ruke na koljena. – No on kaže da ranč ne mora biti drugačiji nego što jest. Prvo što sam zajedno s njim sagradio bile su zemunice. To je bilo prije deset godina, a on kaže da su te kolibe od gline još dobre. Važniji su mu konji. Lud je za svojim konjima.

– Ostavlja dojam čovjeka koji uvijek dobije sve što zaželi – rekao sam i pritom pažljivo promatrao Plinkya.

– On je grub čovjek – kimne Plinky. – Počeo je gotovo ni od čega. Lovio je divlje konje, krotio ih i tako stekao prvi novac kojim je mogao kupiti konje za rasplod. Još nikada nije udario konja, ali je inače bolje, ako baš ne moraš s njime razgovarati, sklanjati mu se s puta.

– I ti si mu se deset godina sklanjao s puta?

– Uvijek sam činio ono što je rekao – odgovori Plinky. – Ako mu ne proturječiš, možeš dobro izlaziti s njime nakraj.

Plinky je izgledao vrlo star i umoran, a bilo mu je tek pedeset pet godina, kako mi je objasnio.

Izgledao je barem dvadeset godina stariji, a tomu je bio kriv Hank Safton. Plinky mi je pričao o tome kako je radio posljednjih deset godina za Saftona. Safton ga je iskoristavao, ali Plinky nikada nije ni upoznao drukčiji način života.

Odrastao je u sirotištu i nije znao čak ni vlastito ime. Oduvijek je morao teško raditi, a kod Saftona je barem imao osjećaj da je koristan.

– Ti nećeš ostati dugo ovdje – trgne me iz misli Plinkyev glas.

Plamen svijeće odražavao se u njegovim svijetlim očima. Vani je zapadalo sunce. Usprkos svijeći, u našoj je prostoriji postajalo sve mračnije.

– Onaj tko je mlad i snažan – nastavi on – ne može izdržati dugo kod Saftona. Ja sam naučio držati usta zatvorena. Ti ne izgledaš poput čovjeka koji bi se dao ugnjetavati.

Otići ću za mjesec dana – odgovorio sam. – Želim zaraditi stotinu dolara. To mi je dovoljno. I onda moram dalje.

– Ti si u potrazi za nekim ili za nečim?

– Da.

– To se vidi na tebi. Obuzet si nekim čudnim nemirom. Šteta, volio bih da ostaneš ovdje.

– I ja bih volio negdje imati stalno prebivalište – odgovorio sam.

Pogledao sam u strop, pomislivši da sam time već previše rekao. No Plinky me nije nastavio ispitivati. Taj je čovjek umio šutjeti, navikao je da ne pita previše i da se ne upliće u tuđe stvari više nego što je to potrebno. Bio sam siguran da ću se s njime dobro slagati. Ako se isto tako uspijem sklanjati s puta Saftonu, zaradit ću svojih stotinu

dolara i nastaviti potragu za Pablom Ortegom.

– Ugasi svjetlo! – rekao sam.

– Sutra će biti težak dan. Već odavno nisam krotio konje.

Plinky kimne. Ustane i pride stolu. No kad se nagnuo da ugasi svijeću, začuo sam krikove.

Zvučali su prigušeno i ne veoma glasno. Ispružio sam desnicu, a Plinky se uspravi i zbunjeno me stade promatrati.

Okrenuo sam se na slamarici na drugu stranu i ustao.

Tada sam ponovo čuo bolećivu ženinu kuknjavu koja je ponekad prelazila u oštre krikove. Proželi su me ledeni trnci. Krenuo sam prema vratima.

– Ostani ovdje!

Plinkyev je glas zazvučao neočekivano odlučno i oštro.

– Što je? Zar ne čuješ viku?

– Ne.

Bezizražajno me pogledao.

– Ti si gluh!

Naglo sam spustio zasun. Kad su se vrata širom otvorila, vika se jasno čula. Dopirala je iz kuće za stanovanje. Tamo je još gorjelo svjetlo.

– Zatvori vrata – izusti Plinky.

Glas mu je drhtao. Okrenuo sam mu se i na licu mu vidio očaj.

– Dovest ćeš nas u đavolske prilike – nastavio je. – Molim te...

Oštri su krici iznenada utihnuli. Još sam neko vrijeme osluškivao, a onda zatvorio vrata.

– To je bila gospođa Safton? – upitao sam ga i oštro promatrao.

Plinky je bez riječi kimnuo.

– Što to treba da znači?

Plinky je slegnuo ramenima.

– Vjerojatno ju je opet tukao.

Sledio sam se. Pokušao sam zamisliti kako Safton, koji kao da nije znao kamo bi sa svojom sna-

gom, zlostavlja svoju nježnu i vitku ženu.

– On ... tuče svoju ženu?

Plinky je kimnuo.

Iza mene se opet začula vika. Naglo sam se okrenuo i otvorio vrata. U istom trenutku kad sam prešao preko praga i zakoračio u dvorište, u glavnoj se nastambi uglasilo svjetlo. Učinilo mi se da čujem prodoran i tihi plač, no to je mogla biti i varka.

Plinky me neočekivano brzo slijedio i zgrabio za ramena. Pokušao me odvući natrag. Nakon nekog sam vremena popustio. Kad smo ponovo ušli u kolibu, vjetar koji je prodro kroz otvorena vrata ugasio je svijeću. Bilo je tamno kao u rogu. Pipajući, došao sam do svog ležaja i sjeo. U mraku se dobro čulo Plinkyjevo disanje.

– On je tuče svaku večer – odjedanput progovori starac. – To je strašno. Jedanput sam otišao prijeko i tada je istukao i mene.

– Zašto ona to podnosi?

– A što bi trebalo da učini? Ona je dobra žena, prava gospođa.

– Zašto se udala za njega, zašto ostaje ovdje?

– Oni još uopće nisu vjenčani – reče Plinky. – Safton je uvijek takav. Ona je samo dva mjeseca ovdje, a Safton čeka da stigne neki putujući svećenik i obavi vjenčanje. Ne pušta je u grad. Boji se da bi mu odande pobjegla. Ne dopušta joj da se makne odavde. Ona ne pozna ovaj kraj i zalutala bi. Jedanput je pokušala uteći. Našao ju je nakon dva dana napola mrtvu od žeđi i gadno ju je pretukao, a kad ju je vratio ovamo, samo se pobjedonosno smijao.

– Zašto je uopće došla ovamo na ranč?

– Nije imala ni pojma tko je Hank Safton – reče starac, a

imao sam dojam da mu godi što može pričati. – Nije mogao u predjelu Mesille uopće naći ženu, jer svi znaju kakav je on grubijan i pijanica. Dao je oglas u neke novine na Istoku i napisao da je vlasnik prekrasnog seoskog imanja. Kad su stigla prva pisma od žena, poslao je gospođici Denton – tako se ona zapravo zove – lažnu fotografiju, sliku nekog momka privlačne vanjštine. Učitelju iz Mesille dao je pisati pisma što joj je upućivao. Onda joj je poslao novac za put i ona je došla.

Plinky je tapkao po mračnoj prostoriji tamo i amo. Čuo sam njegove korake i pitao se koliko je puta, dok je bio sam ovdje, trčkario naokolo, poput zarobljene zvijeri, kako bi stišao unutarnje uzbuđenje.

– Morao sam otići po nju. Da ju je on čekao kod poštanske kočije, prijevara bi odmah bila otkrivena. Morao sam joj zapravo objasniti o čemu je riječ, ali se nisam usudio. Safton bi me ubio. I tako sam je doveo ovamo. Putem me je sve moguće ispitivala. Htjela je znati kako je kuća velika, koliko ima soba, koliko radnika na imanju. Nisam znao što bih joj rekao. Kad je vidjela ovu daščaru, gotovo se onesvijestila. I tada je došao Safton – pričao je Plinky teško dišući, stojeći negdje u mraku te nastavio: – Htjela se odmah vratiti. Nije čak ni sišla s kola. Safton ju je jednostavno zgrabio i odvukao u kuću. Urlao je na nju da bi se morala radovati što će uopće dobiti muškarca. Da, na Zapadu je sve drukčije. On joj je platio put i sada je očekivao protuuslugu. Ona je ovdje i tu će i ostati. I prisilio ju je. No ona nije popustila. Još se i sada opire. Još je nije slomio. Ponekad zaželim da se prestane opira-

ti, samo da je on napokon prestane tući.

Napeto sam osluškivao što se događa vani. No sve je bilo mirno. Sagnuo sam se i izuo čizme.

– On neće nikada slomiti tu ženu. – rekoh, a pritom sam sasvim jasno vidio pred sobom njezino lice. – Ta će žena prije dopustiti da je Safton ubije nego što će pred njim pokleknuti.

– To sam već i ja mnogo puta pomislio.

Svukao sam košulju i ispružio se na slamarici. Dok sam navlačio grubi pokrivač sve do vrata, mislio sam kako ipak nisam pogrešno procijenio tu ženu kako sam na početku povjerovao. Sve što mi je Plinky ispričao točno se uklapalo u sliku što sam je nehotice o njoj stvorio.

– Čovjek ne smije time sebi razbijati glavu – zaključi Plinky.

Čuo sam ga kako je otišao do svog ležaja i ispružio se.

– To nije naša stvar – opet se on oglasi. – Tiče se samo Saftona i te žene.

Šutio sam. Nisam tako mislio. Rančer joj je lagao, prevario ju je. U pravom smislu riječi, namamio ju je u stupicu. Naprosto, sve više sam sebe uvjeravao kako ne smijem dopustiti da ona propadne. Moram joj omogućiti da se vrati onamo odakle je došla.

Zaspao sam, ali sam proveo nemirnu noć. Nekoliko sam se puta budio, uspravljao na ležaju i virio kroz prozor pred ležajem prema glavnoj nastambi.

Sanjao sam o Pat Denton. Iako sam se svesrdno trudio da odagnam od sebe te prizore, uvijek sam u snu vidio kako je Safton tuče, navaljuje na nju svojim nezgrapnim ručetinama. A i u snu sam čuo njezine krikove.

Tek pred jutro pao sam u dubok i miran san. Probudio me Plinky drmajući me za ramena. Prve sunčeve zrake istom su prodirale kroz zavjesu magle što se podigla u svitanje. Ustavši, osjećao sam se kao da su mi žile napunjene olovom.

V

Pašnjak se polako uspinjao prema brdima na sjeverozapadu.

Zauzdali smo konje na rubu male jame napunjene vodom. Naslonio sam šake o jabučicu na sedlu i zagledao se iznad travnjaka. Brojni konji koji su ovdje pasli jedva su se osvrtali na nas. Travnjak je bio ograđen željeznom bodljikavom žicom.

Nedaleko od jame pune vode bio je koral od letava. Safton ispruži desnicu i pokaže koral.

– Tamo se konji krote i navikavaju na sedlo – reče i oštro me pogleda. – Neću da preoštro postupáš s konjima. Oni se, doduše, moraju naviknuti na poslušnost, moraju naučiti nositi čovjeka na leđima, ali ne smiješ ih slamati. Konj se ne smije dokraja potčinjavati.

Već mi je bio na jeziku oštar odgovor u vezi s Patinim krikovima, no suzdržao sam se. Nije bio prikladan trenutak da se nešto kaže. Tek sam stigao na ranč i morao sam biti siguran da je sve ono što mi je Plinky ispričao uistinu tako. Usprkos tome, za sve vrijeme dok je Safton jahao uza me neprekidno sam mislio na krikove mlade žene. U meni su se sakupljale prigušena ogorčenost i srdžba na toga zdepastog čovjeka i samo sam ih s velikim naporom potiskivao.

– Nisam strvoder – rekao sam.

Čudno me je pogledao. Izdržao sam taj pogled. Bez ijedne riječi

okrenuo je konja i skinuo laso s jabučice sedla. Odjahao je prema pašnjaku, a ja sam se spustio sa sedla, olabavio kolan na vrancu i polako stao prilaziti koralu. Plinky je jahao iza mene i tik uz ogradu koralu skočio iz sedla. Odmakao je nekoliko letava ograde i skinuo pribor za jahanje što ga je donio na svome konju, a bio mi je potreban za kroćenje konja.

Safton je u međuvremenu stigao do stada konja. Zavitlao je lasom i spretno ga bacio. Širom rastvorena omča pala je oko vrata visokogog žućkastog konja. Životinja je skočila i povukla uže. Omča se zategla i konj je protiv volje slijedio Saftona koji je jahao prema nama. – Ovaj je kulaš prokleta životinja – reče Plinky. – Safton ga je pokušavao naviknuti na sedlo. Konj ga je dvaput zbacio sa sebe. Budi oprezan!

– Uvijek sam oprezan – rekoh.

Čekao sam sve dok Safton nije odvuкао kulaša u koral. Životinja je stajala, slabine su joj lako podrhtavale i s nepovjerenjem je zurila u mene. Odvuкао sam sedlo u koral, stavio na pastuhova leđa pokrivač i čvrsto privezao sedlo. Životinja se nemirno micala, poigravala tamo i amo, a Plinky ju je tiho smirivao. Tada je starac strelovitom brzinom nabacio laso konju preko glave. Kulaš je dahtao, pokušavao pobjeći, ali ga je omča lasa stezala.

Safton nije izgovorio ni riječi. Samo me je napeto promatrao. Nisam se osjećao osobito ugodno, no nisam to pokazivao. Već dugo nisam uzjahao na konja nenavikla na sedlo. Prišao sam sasvim do životinje i objema rukama čvrsto obuhvatio jabučicu sedla.

– Spusti laso – povikao sam Pinkyu.

Plinky olabavi omču, povuče je dolje i brzo se okrene. Šepavo poskakujući, nevjerojatnom je brzinom odjurio iz koralu. Safton ga je slijedio. Dok su njih dvojica gurala letve koralu na prijašnje mjesto, ja sam već sjedio na kulašu.

Jednim sam mu se skokom bacio na leđa netom mu je glava bila slobodna. Svi su mi mišići bili napeti. Svom sam mu snagom stisnuo stegna.

Noge mi još nisu bile u stremenima, a kulaš je već sa sve četiri noge skočio. Skočio je visoko kao da ga je izbacila čelična opruga, savio glavu između prednjih nogu duboko prema naprijed, a stražnje noge zabacio iza sebe tako da su mu poletjele po zraku.

Na trenutak mi se učinilo da sam se pretvorio u pticu. Nisam osjećao sedlo ispod sebe i nisam više vidio tlo. No držao sam jabučicu sedla čvrsto poput željeza i imao dojam da će mi se mišići na desnoj ruci rastrgati.

S treskom sam pao natrag u sedlo i osjetio oštru bol što me ošinula od trtične kosti do zatiljka. Uspio sam kao nekim čudom uguhati noge u stremene. Svom sam se snagom odupro o njih, stisnuo zube i prisilio samoga sebe da mi oči ostanu otvorene.

Ispod mene nije bio konj nego divlja zvijer na četiri noge. Kulaš je jurio duž ograde koralu tako da se sve oko mene okretalo poput zvrka. Nisam vidio ni Plinkya ni Saftona. Nisam više vidio ni pašnjak. Sva moja osjetila i nastojanja bila su usmjerena samo na to da ostanem na kulaševim leđima. Bacao me dolje i gore. Toliko me je tresao da sam bio uvjeren kako ni jedna koščica na meni neće ostati čitava. Srećom, jutros nisam doručkovao.

Kulaš je poznao sve trikove. Bacao se udesno i ulijevo, okretao u krugu, skakao visoko. Jurio je brzinom od koje mi je ponestajalo daha prema ogradi i tek se na nekoliko koraka ispred nje zaustavljao.

Visoko me bacao iz sedla. Konjska bi se glava iznenada našla ispred mene i pomislio sam da ću se survati, ali sam desnicom uspijevao obuhvatiti jabučicu sedla poput škripca. Gotovo sam iščasio ramena, ali sam se ipak čvrsto držao i ostao u sedlu čak onda kad je pastuh zagalopirao tako blizu duž ograde da mi je lijeva noga iznenada grubo udarila u motke.

Potegnuo sam uzde s njegove glave ustranu. Konj se odupro i duboko savinuo glavu kako bi mi istrkao uzde iz ruku.

Obuzimala me vrtoglavica. Mišići su mi malaksali, boljele su me noge, ali sam osjećao da sam blizu cilja. Pritom sam izgubio svaki osjećaj za vrijeme. Zasigurno sam već sate i sate sjedio na ledima ove prkosne razbješnjele životinje.

Kulaševe su kretnje postajale sve slabije. Još je uvijek bjesnio, no nije više skakao s toliko snage i tako divlje kao na početku ovoga đavolskog plesa. Sasvim se zaustavio, stao obješene glave. Drhtao je cijelim tijelom. Iz nozdrva su mu kapale pahuljice pjene.

Osjećao sam kako polagano nestaje napetosti moga tijela. Ostao sam još u sedlu jer sam se bojao da bi mi noge, ako bih skočio na tlo, otkazale poslušnost. Kad sam maknuo ruku s jabučice sedla, oštar ubod prožeo mi je desnu ruku. Malo-pomalo vid mi je opet postao jasniji.

Oprezno sam kliznuo iz sedla. Kad sam osjetio čvrsto tlo pod čizmama, noge su mi zaista otkaza-

le poslušnost, no ipak sam se odmah uspravio.

Neka se sjena pojavila pokraj mene. Okrenuo sam glavu. To je prošao Plinky i skinuo sedlo i uzde s konja. Licem mu se prosuo radostan osmihe.

– Sjajno! - rekao je.

Kimnuo sam i teškim koracima krenuo prema ogradi korala. Safton, naslonjen o letve, promatrao me nabrana čela. Kad sam stigao do njega, lice mu se rasvijetlilo. Zadovoljno kucne o jednu pritku.

– Bio si odličan – reče. – Dobar si, Stone, čak vrlo dobar. Kulaš je jedan od najtvrdih zalogaja na ovom pašnjaku. Ako tako nastaviš, moći ćeš dočekati starost kod mene.

Odgovor mi je već bio na jeziku, no suzdržao sam se i popeo preko ograde. Plinky je izvadio nekoliko kolaca iz ograde i pustio kulaša da otkasa pašnjakom. Bacio je jaćići pribor u travu i rupcem za vrat obrisao znoj s lica.

– Pokreni se malo brže, Plinky - zazvući Saftonov glas promuklo. – Sada si vidio kako se krote konji. Ako želiš ići ukorak sa Stoneom, morat ćeš se istinski potruditi.

– Ja ne mogu više krotiti konje, gazda – reče Plinky. Gurnuvši šešir dublje na čelo, stajao je pred Saftonom, doimajući se sa svojim spuštenim ramenima nekako bespomoćno.

– To sam i mislio. Nisi više sposoban ni za kakav pravi posao. Prema tome, potrudi se ako i dalje želiš biti zaposlen kao pomoćnik. Pokreni guzicu i ulovi sljedeće kljuse za Stonea.

– Plinky dobro radi – napomenuh. – Radi sve što može.

– Ne radi više dovoljno - obrati se Safton meni. – Živi od moje milosti. Može ostati ovdje zato što

je sudjelovao pri gradnji ranča. Ali i on mora pokazati dobru volju.

– Plinky ne pruža dojam da je posljednjih deset godina ljenčario.

– Ponekad je sasvim upotrebljiv – reče Safton zlobno iskrivivši lice. – Stara budala, zar ne, Plinky?

Plinky je stajao pred njim poput pokisla psića.

– Ne vjerujem da je Plinky zaslužio takav postupak – rekao sam i pritom se jedva svladao da silom ne izbrišem Saftonovo cerekanje na licu. – Odlično se razumije u konje.

– I ja se osobno dovoljno razumijem u to – odbrusi Safton. – A ti se, Stone, brini za svoje probleme. Kako postupam s Plinkyem, tiče se samo mene. A njegova je stvar hoće li to sebi dopustiti. Ili ćeš se, možda, potužiti, Plinky?

– Ne, gazda.

– Onda se nitko drugi ne mora žaliti – obrati se Safton meni. – Ti si zaposlen kod mene kao konjušar, a ne kao Plinkyeva dadilja. Prema tomu, šuti i radi ono što ti ja kažem.

– Radim svoj posao – odgovorio sam. – No neću dopustiti da sa mnom postupate kao s Plinkyem.

– Plinky je moj sluga – reče Safton. – On zna da mora ostati ovdje. Ne može otići nikamo. Nigdje drugdje ne bi mogao dobiti posla. Plinky i nije baš tako glup. A ako se tebi ovdje ne sviđa, Stone, možeš jedino otići. Ti si dobar krotitelj konja, ali uopće se ne želim s tobom prepirati o tome kako ću ja voditi svoj ranč.

Šutio sam, ali sam izdržao njegov pogled. Naglo se okrenuo i povikao:

– Pokreni svoje štake, Plinky! Za pet minuta želim vidjeti novoga konja u koralu!

Plinky se okrene i požuri do

svoga konja. Popeo se u sedlo i odjahao prema stadu. Safton je gledao za njim.

– Uskoro će ga reuma onemogućiti i u jahanju. Neće se više moći ni popeti u sedlo.

Okrenuo sam se i bez riječi otišao. Nisam više, jednostavno, htio slušati njegovo pričanje. Safton je bio pravi pokvarenjak. Bilo je baš onako kako mi Plinky ispričao u prostoriji za radnike na ranču. Opet sam se sjetio žene s kojom je vjerojatno postupao još lošije nego s Plinkyem. Počeo sam sumnjati da ću ovdje izdržati puna četiri tjedna, a još nije prošao ni prvi dan.

Otišao sam do jame s vodom, sjeo na njezin rub, rukama zgrabio vode i napio se. Oprao sam užareno lice i ponovo se uspravio. Boljele su me kosti i mišići. Ako izdržim prvi dan, tijelo će mi se morati priviknuti na neoubičajeni napor. No zbog toga se nisam zabrinjavao. Raditi sa Saftonom bilo mi je mnogo teže od kroćenja tvrdoglavih životinja. Safton je bio gori od hirovitih konja.

Plinky je doveo jednoga šarca. Životinja je bila mlada, ali ne tako puna bijesa i divljine kao kulaš.

Bješnjela je, propinjujući se, po koralu i okretala se silno brzo oko sebe. Uvijek je nanovo bacala stražnji dio tijela uvis i pokušavala me zbaciti na tlo. No priljepio sam se kao da sam srastao sa sedlom i nakon manje od deset minuta sve je bilo završeno.

Konj se smirivao. Kasao je koralom i čak se dao, sa stanovitim naporom, usmjerivati.

Skočio sam iz sedla. Safton se odmaknuo od ograde koralu. Otišao je do svoga konja i uzjahao ga.

– Odjahat ću u grad – rekao nam je. – Vi nastavite do podneva. Vidimo se uvečer. Okrenuo je

svoga konja i odjahao. Gledao sam za njim, a onda sam se okrenuo prema Plinkyu.

– Ti si jadnik – rekao sam Plinkyu.

Slegao je ramenima. Njegovo je naborano lice bilo nalik na masku. Spustio je pogled i odvuкао pribor za jahanje iz korala.

– Odmah ću ti uloviti novoga konja – rekao je.

Ponašao se kao da nije ni čuo moju napomenu. Ja sam pak progutao srdžbu što me ispunjavala i ništa više nisam rekao.

VI

Jahali su oko podneva preko brežuljaka na sjeverozapadu: četiri muškarca koji su neko vrijeme kasali uz ogradu korala sve dok nisu naišli na rešetkasti ulaz. Otvorili su ga i odgalopirali pašnjakom.

Upravo sam ukrotio petoga konja i spustio se na rub korala, na zemlju, a Plinky je otjerao životinju na pašnjak.

Osjećao sam svaku svoju kost, a i mišići su me veoma boljeli. Sunce me malo zasljepljivalo. Žmirkajući, gledao sam prema jahačima i ogledao se za Plinkyem.

– Jesu li to vaši susjedi? – upitah ga.

Zurio je prema njima i odmahnuo glavom.

– Ne, nisu.

Otkako je Safton otišao, nismo više mnogo razgovarali. Plinky mi je samo kratko odgovarao i premda se naoko ponašao kao da uopće ne mari za način kojim se Safton prema njemu ponašao, bilo mi je jasno da je svaka Saftonova podrugljiva riječ prodirala duboko u njega poput uboda nožem u utrobu.

Uspravio sam se i naslonio na rešetku.

Jahači su se brzo približavali. Odjedanput sam osjetio mukli pritisak u želucu.

Poznavao sam jahača na čelu male povorke, a nikada ne bih ni pomislio da bih ga ikada više mogao sresti. Bio je to Buster Lane, isti onaj čovjek koji me je u Tenaji dočekao s puškom u ruci.

Zauzdao je konja i nagnuo se u sedlu naprijed. Njegova su tri pratitelja zaustavila konje malo iza njega.

– No, Stone? – neprijateljski me motrio. – Tome se očito nisi nadao.

– Nisam – odgovorio sam.

Nisam promatrao Plinkya koji je stajao između jahača, te iznenađeno i uplašeno pogledavao tamo i amo.

– Svijet je malen – reče Lane.

– Znao sam da ću tebe, prokletoga lopova, naći ovdje.

– Oprez! – rekoh. – Pazi što govoriš.

– Tražio si Orlegu – nastavi Lane. – Mi u Tenaji smo se prevarili. Kad si odjahao, sjetili smo se da se momak za kojim smo te poslali zvao Jeffe Orlego. Jahali smo za tobom i našli Orlegin grob.

– On je pucao u mene.

– To je trebalo da i ja učinim! – povio se Laneov glas. – Ne misliš valjda ozbiljno da ćeš se tako lako izvući. Ti si svima nama lagao. Tvrdio si da tražiš Orlegu radi nekog pothvata. A zapravo si jahao za njim iz sasvim drugih razloga. Znam tko si ti, Stone. Tražiš nekoga tko može posvjedočiti da je tjeratica za tobom pogrešno objavljena. Ti nisi nimalo bolji od onih prokletnika sa šerifskom zvijezdom.

– Gubi se, Lane!

Već mi je postalo neugodno. Plinky je sve to slušao. Zbog svega što sam s njime doživio, nisam više bio siguran hoće li zaista šutjeti pred Saftonom.

– Ne bih momku koga ti nazivač Orlegom skinuo ni vlas s glave da on nije pucao u mene – dodao sam.

– On je uza se imao pet konja – presjekao me je Lane. – U Tenaji sjedi čovjek koji na granici čeka Orlegu. Njemu pripada dio zarade od kojja. Gdje su konji?

– Odveo sam ih natrag onamo odakle ih je taj tvoj Orlego ukrao – odgovorio sam. – Na ovaj ranč.

– Mi ćemo ih odvesti odavde.

– Nisu na ovom pašnjaku – rekao sam. – A vi nećete ništa odvesti odavde. Kažem vam posljednji put, gubite se!

– Dovedite pet konja – zapovjedi Lane preko ramena onoj drugoj trojici, ali mene nije puštao s oka.

– To se tebe ne tiče! – javi se Plinky.

– Ne miješaj se u ovo, Plinky!

– viknuo sam na njega.

U istom sam trenutku potegao revolver iz korica i zapucao iz visine boka.

Tri momka iz Lanea okrenula su konje. Jedna životinja, pogode na u glavu, odmah se srušila mrtva. Čovjek se podigao. Drugi je dan jahač je posegnuo za oružjem.

Brzo sam okrenuo revolver što se još pušio i ponovo opalio.

Jahač krikne i ljevicom obuhvati desnu ruku.

Lane naglo okrene konja. Nije uopće pokušao prvo pucati u mene. Zarinuo je konju ostruge u slabine i brzo odjahao koso preko pašnjaka. Čovjek čijega sam konja usmrtio skoči u sedlo iza ranjenog ortaka.

Pojurili su na konjima prema bodljikavoj žici. Kad su stigli do ulaza, Lane se okrene u sedlu i zaprijeti mi šakom.

– Mi ćemo se opet sresti! – viknuo je. – Onaj tko ubije čovjeka iz Tenaje neće dugo živjeti.

Stisnuo sam revolver čvrsto objema rukama, podigao ga, brižljivo naciljao i opalio. Metak je zacijelo samo neznatno promašio Lanea, jer se stresao u sedlu, sagnuo i najvećom brzinom odjahao.

Spustio sam oružje.

Plinky je, užasnut, zurio u mene.

– Što ovo treba da znači? – zapita me.

– Zaboravi sve to.

Prišao sam svome vrancu i čvrsto pritegao kolan. Plinky je posrtao iza mene.

– Tko su bili ti momci? – zapita on ponovno. – Što su ono rekli o nekakvoj tjeratici?

– Bolje da o tome ništa ne znaš.

Odlučno sam ga pogledao. Spustio je glavu, zagledao se u tlo.

– Pa, Tenaja je banditsko gnijezdo, zar ne? – zapita.

Nisam odgovorio. Vinuo sam se na svoga vranca.

– Odjahat ćemo natrag na ranč. Dovedi svoga konja, Plinky.

Otišao je odavde. Suženim sam očima gledao na zapad. Lane i njegovi pratitelji upravo su nestali iza brežuljka.

Samo mi je još trebalo da mi ortaci nekakvog lopova Orlega budu za petama, kako bi mi se osvetili. Nadao sam se da sam ih temeljito prestrašio, ali nisam bio siguran. Lane je ostavljao dojam čovjeka koji lako ne odustaje.

Kad je Plinky pojahao prema meni, potjerao sam svoga vranca. Činilo mi se da je Plinky bio još zbunjen, ali nije više izgovorio ni riječi.

Šuteći smo jahali jedan pokraj drugoga prema jugu.

VII

Ušao sam u glavnu kuću nakon što sam pokucao na vrata, iako nije uslijedio nikakav odgovor.

Žena je sjedila na stolcu pokraj ognjišta, a na koljenima joj je bila zdjela.

– Dobra večer, gospodo! – pozdravio sam je. – Došao sam po jelo za Plinkya i sebe.

Odložila je zdjelu, ustala i uzela s ognjišta veliku tavu u kojoj je ležalo nekoliko komada pečenoga mesa. Kretnjom je pokazala lonac s grahom i slaninom, te stavila dva velika komada kruha na stol.

– Gospodin Safton nije ovdje? – zapitao sam.

– Odlučio je odjahati u Mesillu.

Činilo se kao da je to zapravo i ne zanima. Ali se doimala kao da joj je laknulo stoga što je on odjahao.

– Čuo sam vas sinoć. Ostao sam pokraj nje uz stol i gledao joj ravno u lice. Zbunjeno je spustila glavu i ugrizla se za donju usnu.

– Zašto jednostavno ne odete kad još niste ni udati za njega?

– Kako?

Iz njezina je glasa zvučao očaj. Lice joj se trzalo. Zbunjeno je prešla rukom preko očiju.

– Ne znam kojim bih smjerom morala jahati da pronađem Mesillu – dodala je – Ne poznajem ovaj kraj. A čak kad bih i stigla u Mesillu, kako bih odande stigla dalje? Nemam ni jednog jedinog centa. Nemam ništa. Safton bi mogao bilo kamo doći i odvesti me sa sobom.

– Mogli biste u Mesilli barem ispričati kako postupa s vama.

– Kakva bi bila korist od toga?

Tko bi za to mario? I njegovi susjedi znaju kako sa mnom postupa. Oni ga povremeno posjete i vide kako me gura i urla na mene. Za njih sam ja njegova žena. Pripadam, dakle, njemu i moram mu pripadati. Kupio me kao govedo. Moram se pokoravati.

– Tuče li vas svaku večer?

– Hoćete li vidjeti moja leđa – upitala je, naglo se okrenula i prišla k ognjištu. – Uzmite već jedanput svoje jelo i odlazite! Ostavite me samu! Hoću da budem sama. Sretna sam kad imam svoj mir!

Glas joj je zvučao histerično, gotovo joj se ugušio u grlu. Razumio sam je. Morala je skupiti nadljudsku snagu da ne poklekne pred Saftonom. Ovdje je za nju bio pakao, a svaku večer, kad se on vratio s pašnjaka, počela je za nju borba.

– Ako vam mogu ikako pomoći...

– Pomoći. Meni ne može nitko pomoći.

Rukom je odmaknula kosu s čela. I nehotice sam pomislio da bi zasigurno bila vrlo lijepa kad bi s njezina lica iščezla iscrpljenost i nestali tragovi svađe sa Saftonom.

– I vi ste samo muškarac iz ove proklete zemlje u koju nikada nisam smjela doći – dodala je s gorčinom.

– Možda doista ne izgledam poput čovjeka iz nekog grada na Istoku, no ni izdaleka nisam poput Saftona – odgovorio sam.

– Žao mi je – reče ona, ruke su joj zadrhtale. – Sada uzmite svoje jelo i otidite.

Stavio sam kruh pod ruku, uzeo tavu s mesom i lonac s grahom te izašao. Idući dvorištem do nastambe za radnike, bio sam zbunjen.

Ona je zapravo bila u pravu.

Kako bih joj ja mogao pomoći? Ni sam nisam imao ništa drugo osim svoga konja. No ipak sam znao kako se u ovoj gruboj zemlji može preživjeti, snalazio sam se ovdje, nisam mogao zalutati.

Kad sam ušao u prostoriju za radnike, Plinky je već sjedio za stolom.

– Zar nema kave? – zapitao je kad sam odložio tavu i lonac.

– Ako hoćeš kave, otidi u kuću i sam je donesi – odgovorio sam.

– Ja ne idem više tamo.

– Zar je tako strašno?

– Ta je žena na kraju snage. Čovjek izgubi volju za jelo kad vidi kako ju je Safton ispremlatio. Toj bi hulji trebalo zavrnuti vratom. On će je dokraja upropastiti. Kažem ti, ta žena neće popustiti. Neće dopustiti da je on pokori. Ili će je se on odreći i pustiti je da ode ili će ona jednoga jutra biti mrtva.

– To se nas ništa ne tiče, Stone.

– Kako možeš, dovraga, reći da nas se ne tiče kad se sve to pred našim očima zbiva? Što ćeš učiniti ako ona jednoga dana zaista bude mrtva? Hoćeš li je možda zakopati i šutjeti?

– Učinio bih ono što bi za mene bilo najbolje.

– On ti je zaista slomio kičmu.

Zurio sam u njega, ne shvaćajući ga. Plinky spusti glavu još dublje nad tanjur i stade rezati meso.

Izvana se začuo topot kopita. Okrenuo sam glavu. Meso mi više nije prijalo. Žvakao sam i gledao kroz prozor.

Pojavio se Safton. Skočio je kraj konjskoga pojilišta iz sedla i povikao:

– Plinky?

Plinky ostavi jelo na stolu i skoči kao ošinut bičem.

– Poljubi mu još i ruku! – povikao sam za njim.

Plinky požuri kroz vrata i preko dvorišta. Čuo sam kako mu je Safton zapovjedio da se pobrine za konja. Zatim je ušao u kuću.

Odgurnuo sam tanjur, ustao i prišao k prozoru. Napeto sam gledao prema kući za stanovanje i pokušavao kroz prozorska stakla razaznati što se u njoj događa. Nisam mogao ništa vidjeti. Okrenuo sam se i sjeo na svoj ležaj.

Na trenutak sam se sjetio Bustera Lanea, no taj mi čovjek nije zadavao nikakvih briga. S njime sam mogao izaći nakraj. Suprotno tome, položaj Pat Denton smatrao sam nerješivim problemom. Svaki dan što ga je provodila u ovoj kući od gline bio je za nju previše, a svaki dan za vrijeme kojega sam morao, ništa ne poduzimajući, promatrati njezine patnje, bio je za mene nepodnošljiv.

Začudo, ni na trenutak nisam pomišljao na to da jednostavno osedlam konja i odjašem odavde. To bi nesumnjivo bilo najjednostavnije rješenje. Međutim, bio sam siguran da nikada ne bih mogao zaboraviti Pat. Bez obzira na to kako bih daleko odjahao, vidio bih pred sobom njezino lice, čuo njezine krikove, razbijao sebi glavu je li ju Safton već dotukao batinama. Nedostajala mi je ravnodušnost koju je stekao Plinky, a nedostajao mi je i strah kojim je starac bio obuzet i navodio ga na to da uvijek nanovo uvlači glavu i ne čuje i ne vidi što se oko njega zbiva i što bi moglo ugroziti njegov mir.

Ustao sam i izišao da se pobrinem za konje na pašnjaku. Nehotice sam osluškivao čuje li se iz kuće galama. No sve je bilo tiho.

Osjetio sam olakšanje.

VIII

Nakon što sam izgubio i u trećoj igri, odložio sam karte. Igrao sam neusredotočeno i bez pravoga zanimanja. Plinky me lako obmanjivao jednim bijednim parom karata.

– Nastavi igrati sam – rekao sam.

Ustao sam i polagano otišao do prozora.

Blago večernje svjetlo obasjavalo je krajinu. Sunce je bilo nalik na vatreni kolut koji je nestajao iza planina na zapadu.

Iz nastambe za stanovanje dopirao je grubi smijeh nekoliko muškaraca. Vrata su bila širom otvorena. Čuo sam zveket čaša i boca. Postrance od kuće stajala su tri konja.

Saftona su posjetili njegovi susjedi. Već su dva sata bili ovdje, igrali su poker i pili, a Pat ih je morala posluživati. Bio sam jedanput na dvorištu i bacio pogled kroz jedan prozor. Safton joj je nešto zapovjedio, a kako ga nije odmah poslušala, zaurao je na nju. Gotovo mi se sledila krv u žilama.

– Prokleta loše igraš – čuo sam iza sebe Plinkyev glas.

– Nisam raspoložen za karte.

– Ne smiješ previše opterećivati svoju glavu – nastavi Plinky. – Previše se brineš za stvari drugih ljudi. A učinilo mi se danas u podne da i sam imaš dovoljno problema.

Odmahnuo sam rukom.

– Ako Safton dozna da imaš neke veze s momcima iz Tenaje, imat ćeš đavolskih neprilika.

– Nije me uopće briga za Saftona.

– On može biti vrlo neugodan.

– I ja!

Okrenuo sam se i ledima oslo-

nio o prozor. Plinky je sjedio za klimavim stolom u našoj nastambi i nabreklim rukama miješao karte.

– Ne bojim se Saftona. Ne zovem se ja Plinky.

Spustio je karte.

– Ti nisi ni tako star kao ja. Ti ne znaš što znači deset godina vrlo napornoga rada, a onda odjedanput postati svjesan toga da si prestar da bi negdje drugdje mogao početi iznova.

– Nemoj mi ništa pričati.

Prišao sam k stolu i objema se rukama naslonio na hrapavu dasku stola.

– Ti si Saftonov jedini pomoćnik – dodao sam. – Da nema tebe, on bi morao sâm obavljati i najprljavije poslove. Nitko drugi ne bi ostao kod njega, niti bi podnosio postupak kakav on sebi dopušta.

– To me ne zanima. Ako ne bih radio ono što mi on kaže, otjerao bi me dovraga. I tada bih se morao objesiti. Njemu bi to bilo svejedno.

– Još mi samo reci da se pritom dobro osjećaš.

– Čovjek se mora prilagoditi.

– No može se i zagušiti gadeći se samoga sebe.

Plinky ustane, spremi karte i ode do svoga ležaja.

– Vjerojatno si i sam zapao u poteškoće kad neprekidno toliko pričaš – on će.

– Varaš se. Ni sam ne znam zašto sam zapao u poteškoće.

Nanovo sam prišao prozoru i stao zuriti prijeko u kuću, kao da ću nešto otkriti.

– Za razliku od tebe – dometnuo sam – ne uvlačim rep čim nastane gužva.

– Što ćemo ispričati Saftonu kad sutra nađe ubijenoga konja

na sjevernom pašnjaku? – upita Plinky.

– Kazat ćemo mu da smo ulovili nekoliko konjokradica i otjerali ih.

– A ako nam ne povjeruje?

– Povjerovat će. Osim ako mu ti ne rekneš nešto drugo.

Plinky je šutio. Ispružio se na svojoj strunjači. Polagano je postajalo sve tamnije. U farmerovoj se kući zapali svjetlo. Mogao sam vidjeti Pat. Trčkarala je prostorijom tamo i amo i nosila kotlić za vodu i tave.

– Kako će dugo ovi tipovi ostati ovdje? – upitao sam.

– Teško je reći, ponekad to traje sve do kasno u noć – rekao je Plinky poduprijevši rukom glavu.

– Za vrijeme takvih večeri Pat barem ne zapomaže. Kad su drugi farmeri ovdje, on je ne tuče.

– Ali niti s njom dobro postupa.

– Prestani razmišljati o toj ženi, Stone. Nikada se nećeš moći s njom zbližiti, a ne možeš joj ni pomoći. Ona pripada Saftonu. On je se više neće odreći. Ono što Safton jedanput drži u pandžama, nikad više ne ispušta. A što ti zapravo posjeduješ? Imaš konja i revolver. S time nećeš dospjeti daleko. Safton je bogat čovjek, poznaje sve farmere u okolici, a i šerifa. Ako zaželi nekoga upropastiti, on će to i učiniti.

– Jesi li mu se ti ikada pokušao usprotiviti?

– Jesam. I on me namrtvo ispremlatio, tako da sam jedva mogao hodati. Sada znam kako daleko mogu ići.

Plinky me promatrao s mračnim izražajem na licu.

– Šteta – nastavio je. – Nadao sam se da ćeš ostati neko vrijeme ovdje. Osjećam naklonost prema tebi, Stone. Uvijek sam tako sam. S

tobom mogu barem razgovarati. Ali ti si jednostavno premlad, odviše nemiran.

– Možda, Plinky.

Odjednom sam osjetio suosjećanje prema tom starcu. Mogao sam zamisliti što je doživio sa Saftonom. Bojao se, nikada nije naučio izboriti nešto za sebe.

Glasovi iz rančerove kuće postadoše glasniji. Nekoliko se muškaraca pojavilo na vratima.

– Odlaze! – reče Plinky.

Farmeri su se nesigurno kretali dvorištem. Bili su, očito, pijani, glasno i nesuzdržano su se smijali. I Safton je bio među njima. Grohotom se smijao i galamio, tapšao ih po ramenima.

Posrćući su prilazili svojim konjima i penjali se u sedla. Zasigurno nisu marili kako će se Safton ponašati prema ženi koju im je predstavljao kao svoju bračnu družicu.

Odjahali su odavde, a Safton se vratio u kuću. Čuo sam ga kako urla. Zvučalo je kao da kori Pat. Obuzimalo me sve jače uzbuđenje.

– Lezi i spavaj! – reče Plinky iza mene. – Pred tobom je sutra opet težak dan.

U tom su se trenutku otvorila vrata kuće. Gotovo sam ostao bez daha: izašla je Pat. Prebacila je preko ramena veliki vuneni rubac i krenula dvorištem prema koralu postrance od staje.

Upravo je izašao mjesec. Njezina je spodoba na mjesečevoj svjetlosti izgledala još nježnija i krhkija. Zastala je pokraj koralu i stala zuriti u preriju.

Naglo sam se okrenuo od prozora, otvorio vrata i izašao na dvorište.

– Stone, ostani ovdje! – začuo sam Plinkya iza sebe.

Nisam ga poslušao.

Krv mi je odjedanput brže kola-
la žilama, srce mi jače tuklo. Znao
sam da sam nesmotren. Ono što
sam činio bilo je možda najpogre-
šnije što sam mogao uraditi. Uspr-
kos tome krenuo sam dvorištem
dalje.

Zapadni mi je vjetar hladio lice.
Samo sam na časak pogledao pre-
ma otvorenim vratima rančero-
ve kuće. Svjetlo je kroz otvor padalo
na dvorište. Saftonu nije bilo ni
traga ni glasa.

Približavao sam se ženi, no ona
očito nije čula škripu pijeska ispod
mojih čizama. Uplašila se kad sam
se iznenada pojavio pred njom.

– Lijepa večer – rekoh.

Pogledao sam je sa strane. Ima-
la je vrlo ženstven profil, mekanih
crta lica.

– Mislite? – upita, a glas joj je
zvučao potišteno.

– Večeri u Novom Meksiku su
lijepa – nastavio sam. – Uvečer
je zapravo svuda ovdje dolje na ju-
gozapadu lijepo. Nema više velike
vrućine. Vjetar je blag i osjeća se
miris trave i kadulje.

Stegnula je rubac čvršće oko ra-
mena i nije odgovorila.

– Ovdje je težak život – rekoh.

– Tko je navikao na velike grado-
ve, mora se ovdje mnogo toga
odreći.

– Bila sam spremna na odrica-
nje – rekla je i okrenula se pre-
ma meni, a oko usta joj se pojavila
oštra bora. – Došla sam iz Bosto-
na, bila sam tamo učiteljica u dje-
vojačkoj školi. Željela sam otići iz
grada. Htjela sam na Zapad. Ali
nisam željela živjeti u pećini, niti s
čovjekom koji sa mnom postupa
kao sa životinjom. Ne... – zaustila
je, pa zašutjela na nekoliko trenu-
taka. – Postupa sa mnom gore
nego s nekom životinjom iz svoga
stada. Mogla bih se naviknuti na

ovaj život u prirodi. Ovdje ionako
neće sve ostati tako bijedno kao
što je sada.

Dolazit će novi doseljenici, po-
svuda će se izgraditi ceste. Posto-
jat će škole. Mogu to pričekati. Ali
čak i u pećini može se živjeti kao
čovjek.

– Ono što sam vam jutros re-
kao mislio sam ozbiljno – rekao
sam i odlučno je pogledao. – Ako
mogu, pomoći ću vam.

Prvi put me je promatrala bez
bojažljivosti. Osjećao sam da se ru-
ši nevidljivi zid što ga je podigla
oko sebe. Podigla je pogled prema
meni. Nadvisivao sam je za više
od glave. Bio sam visok i vitak, ši-
rokih ramena. Lice mi je imalo do-
nekle odvažan izražaj, a na bradi
mi je bila duboka jamica. Znao
sam da ostavljam povoljan dojam
na žene. To su mi često govorile, a
to su mi potvrđivala i moja isku-
stva. No nisam za to uopće mario.
Nadao sam se da me Pat smatra
dostojnim povjerenja i vjeruje da
sam drukčiji od Hanka Saftona.

Crte njezina lica malo su se
opustile. Učinilo mi se da joj u oči-
ma vidim nešto poput znatiželje. A
to je već bilo mnogo.

– On je opet pio – odjednom
je progovorila. – Pije gotovo sva-
ke večeri i tada mi pokušava prići.
Kad ne uspije, tuče me. Danas me
još nije istukao, jer nije bio sam.
No sada je u kući i ispija bocu ko-
ju je otvorio za susjede.

– Nemojte se vraćati u kuću.
Otidite u staju. Tamo je toplo i bit
ćete sigurni pred njim.

– Doći će po mene i odvesti me
– rekla je i ponovo zadrhtala, a
glas joj je odjednom izgubio sigur-
nost. – Hoću da odem odavde. Ne
mogu više izdržati. Ovo je pravi
pakao. Iako mogu slobodno hodati

naokolo, ipak sam prava zarobljenica.

Učinila je kretnju rukom kojom je sve zaokružila i dodala:

– Cijela ova prokleta prerija je poput mreže kojom sam čvrsto stegnuta.

U taj tren grubi glas ispred kuće zazvučao je poput grmljavine:

– Pat! Dodi ovamo, Pat!

Vidio sam Saftona kako stoji na vratima. Teturao je. U desnici je držao bocu i posrtao preko praga.

– Gdje si, Pat? Ti si moja žena. Kad te zovem, moraš doći!

Pat je počela drhtati. Nehotice sam pružio ruke prema njoj, ali sam ih povukao, jer sam mogao pretpostaviti što bi Safton pomislio da nas u takvom položaju vidi, a nisam htio da Pat još više trpi. Usprkos tome, činilo se kao da joj je moja blizina pružala neku sigurnost.

– Nisam vaša žena, gospodine Saftone! – poviče ona. – Ostavite me napokon na miru!

– Ti si buntovnica! – zaplićući jezikom dobaci joj Safton. – Ali ja ću te već pokoriti. Potrošio sam odviše mnogo novca da bih te doveo ovamo i ti ćeš jednoga dana uvidjeti da mi moraš biti zahvalna.

– Nestani, pijanice! – zasikće ona.

Krenuo je dvorištem. Na vratima naše nastambe pojavio se Plinky. Rukom mi je davao znakove upozorenja. Nisam se na to osvrtao.

– Zašto se klatariš ovuda pokraj korala s mojim slugom? – zaurla Safton. – Kako si uopće izišla iz kuće? Jesi li me pitala za dopuštenje?

– Ne moram vas ništa pitati, Saftone. Ja sam slobodan čovjek.

– Ti si nitko i ništa! – poviče Safton.

Pružio je prema njoj desnicu i zgrabio je za lijevo rame. Pat je kriknula. Privukao ju je k sebi i drmao amo i tamo. Vuneni rubac spao joj je s ramena i Pat se uspjeła otrgnuti. Blijeda poput krede, uzmakla je sve do ograda korala.

– Bilo bi bolje da gospodicu Denton ostavite na miru, Saftone – rekao sam.

Okrenuo je glavu. Oči su mu bile podlivene krvlju. U tom me je trenutku podsjećao na razbješnjelog bika.

– Nestani! – procijedi kroz zube. – Makni šape s moje žene, bijedna skitnico!

– Prespavaj svoje pijanstvo, Saftone. Ostavi ženu na miru – odvratio sam.

Safton se podrigne. Nije se više osvrtao na mene. Opet je pokušao posegnuti za Pat. Izmakla mu se i htjela potrčati pokraj njega.

No odjednom je prigušeno kriknula: Safton ju je udario, a ona se zgrčila. Zatim ju je Safton ponovo udario. Srušila se na zemlju iz očiju su joj potekle suze. Pokušala se osoviti na noge, ali su joj otkazale poslušnost. Safton se sagnuo nad njom.

Sve je to za mene bilo previše.

– Prokletniče! – povikao sam.

Nisam se više mogao savladavati. Zgrabio sam ga za desno rame i okrenuo prema sebi. Zurio je u mene vodnjikavo blistavim očima. Tresnuo sam ga desnicom u bradu.

Njegova se čoškasta lubanja trgla ustranu. Osjetio sam kako mi je prodorna bol prožela ruku i činilo mi se kao da sam udario u granit.

Safton je zateturao.

– Nikada više nećeš tući ovu ženu! – viknuo sam.

Tada sam ga pogodio ljevicom. Podigao je ruke i učinio nekoliko

divljih obrambenih kretnji koje sam prekinuo sa dva udarca od kojih se srušio. Zakotrljao se po zemlji. Pritom je prigušeno dahtao.

– Prestani, Kene! – povikao je Plinky primičući mi se dvorištem.

Pat je ustala. Pritisla je ruke na tijelo i rekla:

– Zaboga, pustite ga!

– Odvedi je u kuću, Plinky! – izderao sam se na starca.

Safton se nanovo osovio na noge. Nije više izgledao pijan. Podignutih šaka i duboko spuštene glave, posrćući, krenuo je na mene.

Navalio sam na njega udarcima obiju ruku, no on se lako obranio, dapače, tako me odalamio desnicom u rebra da sam pomislio da će mi se trup raspuknuti. Izgubio sam na trenutak tlo pod nogama i leđima tresnuo o rešetkasta vrata korala. Sva sreća za mene, jer sam se mogao oprijeti o rešetke korala i ostati na nogama.

Safton je poput bika jurnuo na mene. Izmaknuo sam se i postrance ga udario. Samo je nešto promrmljao i kao u omaglici se okrenuo. Bio je nezaštićen. Navalio sam na njega.

Desna mu se vjeda raspukne, a krv mu prekrije oko i omete vid. Više je puta udario uprazno, a ja sam ga dva puta zaredom pogodio.

Safton se opet srušio na tlo. Bio je žilav i jak. Sumnjam da bih ga lako dotukao da je bio trijezan.

Ponovo se uspravlja. Čekao sam da se napola podigne, a zatim ga opet tresnuo.

Srušio se na leđa i ostao ležati. Donja mu je usna natekla. Izgubio je svijest.

Spustio sam, teško dišući, šake. U cijelom prsnom košu palilo me poput vatre. Nadao sam se samo da mi Safton nije slomio ni jedno rebro. Malo sam ukrućeno prošao

pokraj njega. Zglobovi na prstima lijeve šake bili su mi malo natečeni.

Plinky i Pat stajali su na kućnim vratima. Prišao sam im. Na Plinkyevu sam licu vidio više straha no što su ga odražavale Patine crte lica.

– Odnijet ćemo ga u kuću – rekao sam Plinkyu. – Sigurno će spavati do sutra ujutro – dodao sam i obratio se ženi. – Želite li zaista otići odavde? U tom slučaju podite sa mnom.

– Kamo?

– Već će se naći neko mjesto.

– On će krenuti za nama i pronaći nas.

Osjećao sam se premoren i potpuno iscrpljen.

– Tako dugo dok sam ja ovdje, on vas više neće tući.

Prišao sam s Plinkyem rančeru. Podigli smo ga i unijeli u kuću. Nije se probudio. Pat je još stajala na vratima. Promatrala me, a ja sam znao što se zbiva iza njezina čela. Razumio sam je. Jasno, htjela je otići, ali me nije poznavala. Nije se željela ni u dobru ni u zlu vezati s nekim o kome gotovo nije znala više osim njegova imena. Osim toga, ono što sam joj ponudio bila je zapravo ludost. I ja sam nju, naime, jedva poznavao, a nisam imao ni pojma kamo bih je odveo ako bi zaista krenula sa mnom.

Položili smo Saftona u krevet i pokrili ga. Kad smo izlazili, Pat nije progovorila ni riječi. A ni ja je nisam htio više nagovarati. Otišao sam pokraj Plinkya prema našoj nastambi.

U daljini se čulo zavijanje kojota.

– Ni sam ne znaš koliko si pogriješio – reče Plinky, a izgledao je vrlo tužan.

– Zar je trebalo da mirno stojim i promatram kako taj pokvare-

njak tuče ženu sve dok joj ne polo-
mi kosti?

– Da ti nisi izišao, možda je ne
bi tukao. Vidio te je s njom i raz-
bjesnio se.

– Gluposti! Bio je posvema pi-
jan i u svakom bi je slučaju ispre-
mlatio.

Zatvorio sam iza nas vrata.

– Ti ne možeš ostati ovdje –
reče Plinky. – On će te izbaciti,
budi siguran u to. Tada će žena
biti sama i on će je kažnjavati
zbog toga što si ga ti istukao.

Nisam odgovorio. Ispružio sam
se na svom ležaju. Bio sam vrlo
uzrujan i uzbuđen. Zurio sam u ta-
mu i razmišljao. Tonući u san, bio
sam uvjeren da sam postupio
ispravno.

IX

Safton je došao netom je izašlo
sunce. Njegovo je ružno lice bilo
otečeno. Iako se umio, ipak sam
na njegovom čelu i kraj usta zami-
jetio tragove krvi.

Kada je zastao uz vrata prostori-
je za radnike na ranču, kratka mu
je kosa bila raščupana.

Raskrečivši noge, stajao sam
pred njim. Plinky se sakrio negdje
u prostoriji.

– Za dvije minute otići ćeš
odavde – reče Safton.

– Zar još uvijek nisi trijezan?

– Pripazi što govoriš – reče Sa-
fton i podigne krupnu ruku. –
Mogao bih te ubiti zbog toga što si
se pokušao približiti mojoj ženi.
No samo ću te otjerati odavde.
Možeš biti sretan.

– Gdje je Pat?

– To se tebe uopće ne tiče! –
poviče on. – Ne spominji njezino
ime, huljo!

– Ona nije tvoja žena, Saftone.
niti će to ikada biti – rekao sam.

– Možeš je ispremlatiti namrtvo,
no ni to ti neće ništa pomoći.

– Mogu s njom učiniti što hoću!

– zaurla Safton. – Ona je moja
žena i to ću joj utuviti u glavu!

– Želim je vidjeti – rekao sam.

– Što si joj učinio?

– Ustrijelit ću te na mjestu ako
odmah ne nestaneš!

Okrenuo se i otišao natrag u ku-
ću. Kad sam okrenuo glavu, vidio
sam kako je Plinky zgrabio moje
bisage i žurno zakoračio prema
meni.

– Odlazi! – izgovorio je teško
dišući. – Safton je otišao po svoju
sačmaricu. Ako ga ustrijeliš, pro-
gonit će te svi farmeri u okolici, a
ako to ne učiniš, on će te sigurno
ubiti.

Prošao sam dvorištem. Nerado
sam odlazio, ali bilo mi je jasno:
ako bih ostao i upustio se u borbu
sa Saftonom, time uopće ne bih
pomogao Pat. Ako bih ga ubio ili
samo teško ranio i tada odjahao s
Pat, bili bismo oboje upropašteni.
Uskoro bi se pojavila i tjeratica za
njom i njezin bi položaj postao još
beznadniji nego što je ionako bio.
A ako bi Safton ranio mene, ne
bih više uopće mogao pomoći Pat.

Bilo je, prema tome, bolje da
odem. Ali sam odlučio da ću se
vratiti. To što Pat nisam nigdje vi-
dio, navelo me na loše slutnje. Sa-
fton joj se vjerojatno već osvetio.

Dok sam vodio svoga konja iz
staje, Safton je stajao na vratima,
držeći u rukama dvocijevnu sač-
maricu.

– Da te više nikada ne vidim
ovdje! – povikao je.

– Ne dotiči nikada više ženu,
Saftone – rekao sam. – Upozora-
vam te!

– Na sačmaricu se jednostavno
nisam ni osvrnuo.

– Što ću raditi sa svojom že-

nom, tebe se baš ništa ne tiče. Platit će mi zbog toga što se usudila upuštati u vezu s tobom. A sada se gubi!

Podigao je pušku i ciljao u moja prsa. Uzjahao sam vranca i odjahao iz dvorišta. Krajičkom oka vidio sam Plinkya kako stoji pokraj prozora u prostoriji za radnike.

Jahao sam na jug, prema ravnici. Bio sam vrlo uzbuđen, ali sam čvrsto odlučio da neću ostaviti Pat na cjedilu. Pogotovu sada. Odjedanput sam bio siguran da je ono što prema njoj osjećam mnogo više od sućuti.

Zakleo sam se da ću zbog nje izložiti opasnosti svoj život, bez obzira na to hoće li ona uzvratiti na moje osjećaje.

X

Vratio sam se zajedno sa sumrakom. Nisam se udaljio ni pet kilometara od Saftonova ranča, a dan sam proveo u skrovištu gdje me nitko nije mogao opaziti.

Sati su prolazili vrlo polagano, dan mi se pretvorio u cijelu vječnost. Neprekidno sam morao razmišljati o tome što se događa na ranču, kako se Safton ponaša prema Pat, pa i prema Plinkyu. No Plinkyu nisam mogao pomoći. On nije htio drukčije, pomirio se s time da bude Saftonov otirač za noge, a gotovo sam imao dojam da se pritom voljko osjeća.

Pat mi je zadavala veće brige. Nadao sam se: kad joj ponudim da ode sa mnom, neće oklijevati, već će prihvatiti moju ponudu.

Odjahao sam natrag kad se sunce bližilo zapadu. Ostavio sam vranca iznad doline u kojoj je bio ranč i pješice krenuo dalje.

Izdaleka sam u velikom luku zaobilazio ranč. Visoka mi je trava

milovala noge, bilo mi je ugodno dok sam ispod nogu osjećao mekano plodno tlo.

Približavao sam se obali plitkoga potoka što je presijecao dolinu i slijedio njegov tok. Ovdje je raslo mnogo grmlja različite visine i pružalo mi je zaklon. Usprkos tome bio sam vrlo oprezan.

Na ranču je vladala tišina. Plinky je vjerojatno sjedio za večerom. Isto tako, po svojoj prilici, i Safton. A Pat? Sve su moje misli kružile oko nje. Što sam dulje bio udaljen od Pat, to je moja potreba da je opet vidim, da joj pomognem i izvučem je iz nevolje u koju je uvukao Safton, postajala sve jača. Želio sam da bude u mojoj blizini, želio sam je vidjeti. Ali čak ako i ne bude imala u mene povjerenja, ako ne dopusti da se zbližimo, hito sam biti s njom. Želio sam je osloboditi straha.

Stakla na prozorima odražavala su večernju svjetlost. Kretao sam se pogrbljeno i svaki čas zastajao iza visokog grmlja.

Dugo je trajalo prije nego što sam došao tako blizu ranča da mi više nije trebala zaštita grmlja: našao sam se na nekoliko koraka u mrtvom kutu, tako da sam se mogao približiti kućercima od ilovače, a da me ni s jednog prozora nitko nije mogao zamijetiti.

Duboko sam udahnuo i izložio se opasnosti. Skočio sam i pojurio prema brežuljku u koji su bile ukupane obje zemunice za radnike na ranču. Stigao sam do njih za nekoliko sekundi i odmah se bacio u travu. Čekao sam, boreći se da dodem do daha. Ništa se nije dogodilo. Na ranču je bilo tiho.

Četveronoške sam puzao prema brežuljku sve dok se nisam našao na krovu jedne od zemunica. Odande sam imao pregled nad

dvorištem i tu sam stao i osluškivao.

Zaškripjela su vrata staje. Odmah sam se povukao malo unatrag i vidio kako se pojavio Plinky. Nosio je drveni čabar preko dvorišta. Lice mu je bilo sivo, doimalo se oronulim. Napola sam se uspravio i tiho ga pozvao:

– Hej, Plinky!

Uplašeno je podigao glavu i ogledao se naokolo. Pozvao sam ga još jedanput i tada me je opazio. Lice mu je odražavalo smrtni strah. Gotovo je isputio čabar. Žurno se približivao nastambi za radnike.

– Zar si poludio?

– Nadam se da nisam. Gdje je Safton?

– Spava. Cijelo je popodne neprekidno pio.

– A Pat?

Slegao je ramenima.

– Čuo sam je kako više. Ali je nisam vidio.

– Treba mi jedan konj, Plinky.

– Imaš konja.

– Za Pat. Povest ću je sa sobom.

– Zaista si lud. Ostavi me na miru. Ne želim s time imati nikakve veze.

– Ti si prokleti puzavac, Plinky. Sakupi jedanput svu hrabrost i pomisli na tu jadnu ženu. Ona mora otići odavde. Ja ću je odvesti. Samo, treba mi konj. Idi u koral i osedlaj jednoga konja. Ništa više ne moraš učiniti.

– To je krađa, Stone!

– Nije. Taj konj pripada isto tako Pat kao i Saftonu. Pat je radila za Saftona. Osedlaj konja i povuci se u prostoriju za radnike. Ako te Safton nešto pita, ti ništa ne znaš.

– Neće mi povjerovati.

– Slušaj, Plinky, povest ću Pat sa sobom, pomogao mi ti, ne pomogao. No možda te neće gristi

savjest ako nam ne budeš bacap klipove pod noge.

Oklijevao je. Vidio sam da grozničavo razmišlja. Otpuzao sam naprijed i skočio preko ruba krova u dvorište.

– Gdje Safton spava?

– Dolje odostraga.

– Dovedi konja, Plinky.

Stavio sam mu desnicu na rame. Vrlo me uplašeno pogledao i učinio bespomoćnu kretnju rukom, pokazujući naokolo.

– Ovo ovdje je sve što imam.

Ostavio sam ga da stoji i krenuo prema kući. Čuo sam ga kako iza mene govori:

– Osedlat ću konja.

Nisam se okrenuo.

Zastao sam ispred jednog prozora i tiho pokucao na staklo. Pojavila se Pat. Vidio sam samo njezino izobličeno lice. Čini se da me odmah prepoznala, jer je nekoliko sekundi kasnije otvorila vrata.

Uplašio sam se: njezino je desno oko bilo natečeno, koža na lijevom kraju usana bila joj je ispucana. Bila je vrlo blijeda, a lice joj je odražavalo veliki očaj.

– Gospodine Stone? – glas joj je drhtao.

– Došao sam po vas – rekao sam. – Plinky sedla konja za vas. Moj je vranac na rubu doline. Pođite odmah sa mnom, možda vam je to posljednja prilika.

Oklijevala je. Promotrla me od glave do pete. Dok je skidala prljavu poderanu pregaču, ruke su joj drhtale.

– On spava – rekla je. – Pričekaite.

Nestala je u kući. Osjećao sam se, iz trenutka u trenutak, sve nevoljkije. Sumrak se zgušnjavao, večernje je sunce gubilo blistavilo i snagu. Okrenuo sam glavu i vidio Plinkya kako se, uvukavši glavu,

šulja dvorištem prema kućerku za radnike poput kradljivca uhvaćenog na djelu. Pokraj korala stajao je osedlani vranac.

Pat je izašla iz kuće. Bila je opet odjevena u jednostavnu lanenu haljinu, na glavi je imala muški šešir, a u desnici je držala otrcanu torbu od šarene tkanine za sago-ve. Još je uvijek bila blijeda i izmučena, ali su njezine crte lica odražavale odlučnost.

– Spremna sam, gospodine Stone.

Uzeo sam joj torbicu iz ruke, primio je za podlakticu i odveo je preko dvorišta. Svaki put kad sam je pogledao i vidio tragove Saftonova zlostavljanja obuzeo me bijest i morao sam se svladati da se ne vratim u kuću, izvučem Saftona iz kreveta i tako ga ispremlatim kao što je on to učinio s Pat.

– Bit će to težak put.

– Ne može biti teži od onoga što sam proživjela.

Pričekala je dok nisam čvrsto privezao torbu o jabučicu na sedlu. Obujmio sam je oko struka i podigao u sedlo. Oprla se o moja ramena. Osjetio sam, kad me dotakla, kako mi ugodni žmarci prolaze tijelom, no sada nije bilo vrijeme da se prepuštam takvim mislima.

Kad je pat uzela uzde u ruke, začula se iz kuće mukla lupa. Okrenuo sam se i na kućnim vratima ugledao Saftona. I na njegovu se se licu još mogli vidjeti tragovi mojih udaraca. Obrazi kao da su mu bili natečeni, nesigurno se kretao.

– Pat! – povikao je. – Gdje si, prokletnice?

Spazio me je i kao gromom pogodjen skamenio se.

– Ti! – zaurao je. – Usudio si

se još jedanput doći ovamo, prokletnice! Što radiš s mojom ženom?

Djelovao sam brzo. Vinuo sam se na vrančeva leđa iza Pat i potjerao životinju, a Pat je kao skamenjena sjedila ispred mene.

– Vрати se! – čuo sam Saftona kako urla iza nas. Ulovit ću vas i onda ću vas raskomodati!

Okrenuo sam glavu i vidio da se vratio iz kuće sa sačmaricom. Potrčao je dvorištem, podigao pušku i opalio.

Sačma se iza nas rasprsnula na zemlji. Prisilio sam vranca na veću brzinu. Istovremeno sam vidio kako je Plinky istrčao iz kućerka za radnike.

– Ne pucajte, gazda! – povikao je.

Bacio se na Saftona i pokušao mu okrenuti pušku u ruci. Dobri stari Plinky uspio je pobijediti plašljivost. Safton ga ipak nije tako slomio da bi mirno mogao promatrati ubojstvo.

Udaljio smo se iz dometa puške, a ja sam još vidio kako je Safton udarao Plinkya. Starac je vikao i štiteći se stavio ruke iznad glave. Tada se srušio i četveronoške otpuzao prema kućerku, a Safton je posrtao prema staji.

Stigli smo do ruba doline. Skočio sam na tlo, požurio do svoga konja i popeo se u sedlo.

– Naprijed! – doviknuo sam ženi.

Brzo smo, jedno uz drugo, odjahali odavde.

Oko nas se zgušnjavala tama.

Noć se spuštala na zemlju i skrivala tragove što su ostali iza nas u visokoj travi.

XI

Zaustavili smo se oko ponoći da bismo se odmorili. Na nebu iznad

nas blistale su nebrojene zvijezde, a oko nas je bila nepregledna pre-rija.

Pili smo iz moje poljske boce, a Pat je pojela malo moga tvrdoga kukuruznoga kruha. Izgledala je umorna, no na moje iznenađenje, dobro se držala u sedlu.

– Hoćete li spavati? – zapitao sam je. – Barem nekoliko sati?

Odmahnula je glavom.

– Zna da to nije moguće – rekla je.

– Važno je da izdržite. Kako dugo možete bez sna ostati u sedlu?

– To ćemo vidjeti – odgovorila je i progutala posljednji zalogaj kruha. – Neću se više vratiti. Ako Safton misli da me može još jedanput, povlačeći me za kosu, odvesti na ranč, ljuto se vara.

– On će krenuti u potjeru za nama.

– Vjerojatno će dići na uzbunu svoje susjede – izgovorila je ona vrlo mirno, vrlo sabrano. – Obavijestit će šerifa u Mesilli i pokrenuti nebo i zemlju. Ne zato što me voli, nego zato što vjeruje da ja pripadam njemu, da me je kupio, a i stoga što ne umije gubiti. On ne može razumjeti da postoji i nešto što ne može postići silom.

– U tom nam slučaju ne preostaje nikakav izbor: moramo uspjeti – pokušao sam joj se ohrabrujuće nasmiješiti.

– Ako nas nađe, on će vas ubiti – rekla je. – A ja ću ubiti samu sebe.

– To se neće dogoditi. Ja ne želim umrijeti – rekao sam, začepio bocu i pogledao u nebo. – Preostaju nam još otprilike četiri sata prije nego što izađe sunce. Oni nas ne mogu progoniti po mraku. Osim toga, Safton mora prvo obavijestiti svoje prijatelje. Prije nego što oni budu mogli krenuti u lov,

mi ćemo steći stanovitu prednost.

– Jeste li već odlučili kamo ćete sa mnom odjahati?

– Safton će pretpostavljati da jašemo najbržim putem na istok kako bismo našli poštansku kočiju ili vlak kojim biste mogli otputovati iz Novog Meksika.

– Vjerojatno.

– Zato ćemo jahati na zapad.

– Ima li tamo željezničkih stanica?

– Željezničkih stanica i linija poštanskih kočija ima svuda. Samo je malo napornije i nešto dalje. Ali je i sigurnije.

– Jašemo dakle na zapad?

– Imate li nešto novaca uza se? Odmahnula je glavom.

– Ni centa! – reče.

– No, dobro – rekao sam i ustao. – Ni ja nemam mnogo više. No nekako ću se pobrinuti da se vratite na Istok. Međutim, prvo se moramo otarasiti Saftona.

Pružio sam joj ruku i pomogao joj da i ona ustane. Njezina je desnica bila hladna i čvrsta. Pogledao sam joj duboko u oči, spustila je pogled i otišla do svoga konja. Uzjahali smo.

– Nisam vjerovala da ćete se vratiti – iznenada će Pat.

– Niste, očito, naviknuli ni na što dobro od muškaraca!

– Potjerao sam svoga konja do njezinog. Jahala je tik uz mene.

– No nisu svi poput Saftona – dodala sam.

– Dosad sam upoznala samo njega.

– Zaboravit ćete ga.

– Nikada ga neću zaboraviti – protuslovila je. – Ako se ikad budem mogla vratiti u Boston, nikada više neću povjerovati u neki oglas u novinama, niti ću optutovati nekom nepoznatom muškarcu na Zapad.

– Usprkos tome ponovo ćete živjeti uobičajenim načinom života i nikada se više nećete bojati.

– Još ću se dugo sjećati njegovih šaka – odgovorila je. – Bio je poput ludaka, a ja nisam mogla otići. Bila sam zarobljenica u toj kući od gline, a s onu stranu ranča nije postojao svijet za mene.

– Tako dugo dok sam ja ovdje, nitko vas više neće tući – rekao sam. – Da se nisam vratio, ne bih bio dostojan da budem čovjek.

– On vas je mogao ubiti.

– To su već i drugi pokušali.

– Vi ste vrlo opasan čovjek, gospodine Stone? – odjedanput se nasmiješila, a ja sam osjećao kako mi je srce brže zakucalo.

– Kako se uzme – odgovorio sam. – Navikao sam se braniti i ne odustajati odmah samo zato što možda nemam toliko moći i novca koliko posjeduju drugi.

– Zapad je zemlja za muškarce – rekla je i pogledala naprijed. – Proći će još dosta vremena dokle budu žene mogle ovdje pristojno živjeti.

– Zemlja će bez njih biti siromašnija – rekao sam.

Okrenula je glavu i pogledala me ravno u lice.

– Je li to bio kompliment? – upitala je.

– Nadam se.

– Nisam baš za to raspoložena.

– Onda to zapamtite dok se ne budete bolje osjećali.

– Još se uvijek bojim, gospodine Stone.

Ispružio sam desnicu i primio njezinu ruku. Čvrsto sam je stisnuo i pogledao je. Njezino se lice trzalo. Nisam joj rekao da se ni ja ne osjećam osobito voljko, iako mi je njezina blizina davala poticaja.

Imao sam cijeli dan na raspolaganju da razmislim hoću li odja-

hati natrag na Saftonov ranč. Odlučio sam da to učinim, ali do sad mi još nije palo na um kamo bih s Pat krenuo, gdje ću nabaviti novac koji će joj omogućiti da otputuje natrag na Istok. Morao sam pronaći rješenje, no nade su bile slabe. Upustio sam se u nešto vrlo nesigurno, s potpuno neizvjesnim svršetkom. Međutim, promatrajući sa strane Pat, ništa nisam žalio. Ona je bila toga vrijedna – bila je vrijedna svakog rizika.

XII

Strma linija grebena odražavala se pod blistavim suncem. Između nas i planine prostirala se metalno blistava površina. Iznad nas je stajalo sunce poput bezoblične ražarene mrlje na bijelosivom nebu bez ijednog oblaka.

Već smo dva sata jahali pustinjom. Zrak oko nas je vrio. Vjetar s jugozapada, koji nam je vječnom jednoličnošću puhao ususret, nosio je sa sobom sitni pijesak koji nam je bockao kožu poput iglica i zadržao se u porama prekrivenima znojem, prodirao kroz vlakna odjeće i ispod pazuha, a na unutrašnjoj strani bedara gulio kožu do krvi.

Naši malaksali konji kasali su dubokim pijeskom. Vjetar iza nas brisao je naše tragove tako da nije ostalo ništa što bi progoniteljima moglo poslužiti kao znak da smo izabrali put kroz pustinju.

Nisam više znao koliko smo kilometara projahali. Nisam imao pojma kada će završiti pustinja. Planine ispred nas služile su nam kao smjer, no ponekad su izgledale kao prividenja i očekivao sam da će iznenada nestati.

Tu i tamo vidio sam skupine loptastih kaktusa, velike bodljika-

ve zelenosmede loptice. Pokraj njih su se uzdizale skupine juke čije je lišće, visoko poput čovjeka, drhturilo na vjetru poput napetih čeličnih pera.

Ispred nas je iskrsnuo razvučeni lanac pješčanih sprudova. Dotakao sam Pat i upozorio je na to, a onda sam krenuo sprudovima. Vjetar ovdje nije tako jako puhao, a neobično oblikovani grebeni pružali su oskudnu sjenu.

Siromašna vegetacija ispred nas postajala je bujnija. Pred nama se ukazala pustinjska dolina, a na njezinom smo dnu razabrali bistar izvor.

Naši su konji odmah počeli brže kasati. Sakupili su posljednje snage da bi stigli do vode.

Trenutak prije nego što smo stigli do izvora skočio sam iz sedla. Srušio sam se na koljena i odmah ponovo uspravio i požurio ispred konja do vode. Sagnuo sam se, zagrabio rukama malo vode i popio je.

Još sam malo zadržao konje. Uzeo sam iz bisaga poljsku bocu i napunio je prije nego što sam pustio životinje da ugase žeđ.

Pat se na leđima svoga konja malo spustila naprijed. Bila je iscrpljena, no kada sam joj pomogao da siđe s konja, osjećao sam snagu u njezinu tijelu. Još ni izdaleka nije bila na kraju snaga, bila je izdržljiva, a i njezine su oči odražavale željeznu volju.

– Konjima je potreban odmor – rekoh. – A i nama.

– Jesmo li ovdje sigurni?

– Toliko smo sigurni koliko možemo biti u pustinji.

– Nisam još nikada bila u pustinji.

– Uskoro ćete naučiti da postoje i opasniji protivnici od čovjeka.

– Otkad poznajem vas, ponovo

počinjem vjerovati u ljude, gospodine Stone – rekla je.

– Zovem se Ken – odgovorio sam.

– Sretna sam što sam ovdje, Kene.

– Usred pustinje?

– Nikada nisam pomislila da bih to mogla reći nekom muškarcu, no s vama sam sretna čak u pustinji.

Nisam joj odgovorio. Jednostavno sam je zagrlio i privukao k sebi.

Iznenadila se, no nije se branila. Priljubila se uza me, a meni se čak činilo da je osjetila olakšanje. Pitao sam samoga sebe kako već dugo nije nitko postupao s njom kao sa ženom i osjećao sam kako želi osjetiti da postoji i nešto drugo osim vike, udaraca i pogrda.

Naše su usne bile isušene i ispucale od vrućine i pijeska, ali usprkos tome proželo nas je nešto poput udara struje kad su nam se usne dodirnule. Zavrtjelo mi se u glavi, a siguran sam da ni njoj nije bilo drukčije. Ovila mi je ruke oko vrata i čvrsto se privinula uz mene.

Na početku sam u njezinu poljupcu osjećao malu opreznost, posljednji ostatak bojažljivosti, no toga je ubrzo nestalo.

Podigao sam glavu i pogledao je. Vidio sam kako joj oči blistaju. Odjedanput joj je niz desni obraz kliznula suza. Pomilovao sam je po glavi.

– Upravo sam pomislila kako bih, da ti nisi došao, još uvijek bila kod Saftona – prošaputala je.

– Ne misli više na Saftona. On je vrlo daleko odavde.

– Svejedno mi je kako je pustinja velika – rekla je. – Najvažnije je da smo zajedno. Kad si došao sa Saftonom u kuću, prvo sam pomislila da si isto takav grubijan i

podlac kao i on. No ti si bio prvi koji me nazvao gospodom. Zahvalio si mi na kavi i nisi dopustio Saftonu da postupa s tobom onako kako mu padne na um. Već od prvoga trenutka željela sam da ti budeš na Saftonovu mjestu. S tobom bih sigurno bila zadovoljna i u glinenom kućerku.

– Nemam čak ni kućerka – rekao sam.

– Svejedno mi je što imaš ili pak ništa nemaš. Izložio si zbog mene život opasnosti. To još nikada nije učinio ni jedan muškarac. Prvo si mi se samo svidao, Kene, no sada te i volim.

Nisam ništa odgovorio, ponovo sam je ljubio. Zaboravio sam na opasnost, zaboravio sam na pustinju oko nas. Osjećao sam nešto što mi je već dugo nedostajalo: sreću.

Skinuo sam sedla s konja i otročetkom sitni pijesak s njihovih oznojenih tijela, a onda ih obrisao. Postavio sam logor. Zatim sam se popeo na greben pješčanog nanosa, ponijevši svoj stari vojnički dalekozor.

Pažljivo sam pogledom pretražio beskrajnu pješčanu površinu oko nas. Nigdje nisam otkrio ni tračka ljudskoga bića.

Jasno, na svijetu su postojala i ljepša mjesta, no mi smo ovdje bili u sigurnosti. Mogli smo se odmoriti. Bili smo sami.

Ali nismo bili osamljeni.

XIII

– Tri čovjeka – rekao sam ležeći na vrhu pješčanog spruda i držeći u ruci dalekozor.

Oblak prašine s istoka, što se neprekidno približavao, mogao se vidjeti i prostim okom.

– Je li Safton s njima? – upita

Pat koja je čučala pokraj mene.

– Ne – odmahnuo sam glavom. – Ne vjerujem da ta trojica imaju neke veze sa Saftonom.

– Znači da nam oni nisu za petama?

– Ipak se bojim da jesu – rekao sam i opet stavio dalekozor pred oči te ustanovio: – Jedan od njih je Buster Lane.

– Tko je Buster Lane?

– Razbojnik koji misli da mora sa mnom obračunati.

Uspavio sam se, potrčao do konja i odveo ih preko grebena pješčanog nanosa u skrovište. Izvukao sam pušku iz navlake i vratio se na greben. Patine su se oči raširile i zaokruglile.

– Što si učinio tim ljudima?

– Ništa – odgovorio sam. – No njih trojica ne misli tako. Ustrijelio sam jednoga od njihovih ortaka, ali u nužnoj obrani.

Jahači su se uskoro mogli vidjeti prostim okom. Brzo su se približavali. Pitao sam se kako su mogli naići na moj trag nakon što sam ih otjerao sa Saftonova pašnjaka.

– Otiđi i skloni se tamo uz konje – rekao sam ženi.

Malo je oklijevala, ali me ipak poslušala. Gledao sam za njom i sjetio se noći koja se sada odjedanput činila tako dalekom. Za nekoliko sati svijet se opet promijenio.

Ponovo sam pogledao prema muškarcima koji su se sve više približavali. Na trenutak sam ih izgubio iz vida, a onda sam ugledao samo dvojicu. Tiho sam prokleo. Gdje je ostao treći? Uznemireno sam se ogledao naokolo i pogledom pretraživao vrhove pješčanih nanosa oko sebe.

Sunce se uspinjalo sve više, vrućina je postajala sve nesnosnija.

Pokušao sam se smiriti, no postajao sam sve uznemireniji.

– Dobro otvori oči! – doviknuo sam ženi, koja je sjedila pokraj konja. – Izmakao mi je jedan od tih tipova. Sigurno su nas otkrili.

Vidio sam kako ona dvojica jašu prema pješčanim nanosima i odlučio sam da im dam na znanje da sam tu, prije nego što i oni nestanu. Ako bih čekao da oni prvi napadnu, prepustio bih njima inicijativu i mogli bi me zaskočiti.

Podigao sam pušku, naciljao i opalio.

Moj je metak očito samo za dlaku promašio konja jednoga od neznanaca. Životinja je zadahtala, propela se i gotovo zbacila jahača sa sebe.

Obojica su skočila iz sedla i potjerala konje na pješčane sprudove. Nastavio sam pucati, a kad je paljba umukla, začuo sam Laneov glas.

– Ovaj put nemaš nikakvog izgleda, Stone!

– To sam već nekoliko puta čuo – odgovorio sam. – Bilo bi bolje za tebe da nestaneš odavde, prljavi štakore!

– Vrane će se radovati tvom lešu! – zaurla Lane. – I radujemo se ženi koju imaš uza se!

Gotovo mi se sledila krv u žilama. Nisam se usudio ni zamisliti što bi se dogodilo ako bi Pat pala u ruke tim tipovima.

– Nismo te ispuštali iz vida, Stone! – dobacio je Lane. – Cijelo smo te vrijeme motrili. Tek kad si odjahao sa ženom u pustinju, priredio si nam stanovite poteškoće, ali kako vidiš, pronašli smo te.

Nisam odgovorio. Zamijetio sam da su nam se Lane i njegovi ortaci neprekidno pokušavali približiti. Podigao sam pušku i pokušao uhvatiti Lanea na nišan. Nisam

uspio. Spretno je iskoristio svaku priliku da se skloni.

Odjedanput sam začuo kako je Pat kriknula. Postupio sam nagonski: naglo sam se okrenuo, a time sam ujedno promijenio i smjer puške.

Na udaljenosti manjoj od trideset metara i između nekoliko hrbata pješčanih nanosa pojavio se neki čovjek i zapucao u mene.

Dva su se metka zarinula tik kraj mene u pijesak.

Odmah sam uzvratio pucnjavu.

Čovjek je opalio i treći put, a onda ga je moj metak podigao. Nespretno je zateturao preko pješčanog hrpta, a zatim se stropoštao niz suprotnu stranu.

Pat je rukama pokrila lice, a ja sam se u istom trenutku ponovo okrenuo naprijed.

Lanea i njegova drugog ortaka nigdje nisam vidio, ali su nekoliko trenutaka poslije toga iskršli neda-leko od izvora vode i stali pucati iz pušaka na uzvisinu gdje sam ležao ispružen u pijesku.

Meci su se zabijali tik pokraj mene u tlo i obasipali me pijeskom. Zatvorio sam oči i na trenutak nisam ništa vidio.

Iako sam jedva mogao točno ciljati, jer su me oči pekle od pijeska, podigao sam pušku i opalio. Meci su udarali između Lanea i njegova ortaka.

Pogled mi se razbistrio.

Oba su bandita gotovo stigla do pješčanog grebena ispod moga skrovišta i tada sam pogodio Laneova pratioca. Čovjek je zaurkao kao da ga peku na ražnju. Visoko odskoknuvši, srušio se. Izgubio sam ga iz vida. Lane je iznova otvorio paljbu.

Povukao sam se s brežuljka i požurio dolje prema Pat. Zadrhtala je kad sam je dodirnuo. Učinilo

mi se da je htjela nešto reći, no nije mogla izustiti ni slova.

– Čvrsto pritegni kolane! – viknuo sam.

Nadao sam se da neće izgubiti živce. Nisam smio dopustiti da izgubi unutarnju čvrstinu, iako sam je mogao razumjeti. Vjerojatno nije nikada sudjelovala u pucnjavi, a sve ono što joj je Safton učinio nije još dugo mogla zaboraviti.

– Ostani mirna! – viknuo sam opet. – Ne postoji nikakav razlog za uzrujavanje!

Okrenuo sam se i žurno vratio na brežuljak. Na pola visine sam zastao. Na mene je pala sjena. Lane je već bio ovdje. Vido sam njegovo ružno lice, pobjedonosan izraz u očima. Držao je pušku u visini boka i zapucao.

Odmah sam se bacio na tlo. Meći su fijukali iznad mene i strgnuli mi šešir s glave. Prevrnuo sam se na leđa, otkotrljao i začuo Pat kako viče. Podigavši se na koljena, nadao sam se samo da pijesak nije prodro u cijev moje puške. Opačio sam i pogodio Lanea. Srušio se nauznak, puška mu je ispala iz ruke, a on se nemoćno otkotrljao niz nanos. Ostao je, zgrčen, ležati ispred mojih nogu.

Skočio sam na noge i nagnuo se nad njim. Još je bio živ. Obje je ruke pritisnuo na prsa. Između prstiju navirala mu je tamna krv. Disao je hropćući.

Bio je pri potpunoj svijesti. Oči su mu bile širom otvorene, s mržnjom je zurio u mene.

– Netko će te već pogoditi – protisnuo je kroz zube. – Bilo tko će...

Glava mu je pala ustranu. Prekoračio sam ga i požurio uz uzvisinu. No moja je zabrinutost bila suvišna. Vidio sam Laneova

ortaka kako juri odavde. Priljubio se uz vrat konju i očajnički se čvrsto uhvatio za njega.

Okrenuo sam se i vratio do Pat. Ništa ne shvaćajući, zurila je u Lanea.

– Popni se u sedlo! – rekao sam joj. – Ti su nas tipovi dovoljno dugo zadržali.

Nisam običavao ovako govoriti o mrtvima, čak ni o mrtvim ubojicama. No nas dvoje zaista nismo imali vremena, a i bojao sam se da se žena neće moći svladavati ako bude dulje gledala pred sobom taj prizor s mrtvacem.

Pričekao sam dok nije sjela u sedlo, a onda sam uzjahao svoga vranca i potjerao oba konja.

Jahali smo jedno uz drugo prema zapadu. Međutim, pri tom je i meni srce lupalo sve do vrata i morao sam se truditi da ne pokažem uzbuđenje. Osobito me zabrinjavala mogućnost da su progonitelji, koje je u međuvremenu Safton vjerojatno poslao za nama, možda čuli pucnjavu. Ako je uzgajivač konja bio sa svojom potjerom negdje u blizini, sada su znali gdje treba da nas traže. No nisam o tomu govorio ženi, jer su joj sada ionako niz lice tekle suze.

Nakon što je kod Saftona proživljavala užasne trenutke, a prošle noći mogla odahnuti, sada je bila gurnuta natrag u grubu stvarnost i shvatila je da je još uvijek okružena sa tisuću opasnosti. Pritjerao sam svoga vranca tik do nje i uzeo njezinu ruku u svoju. Činilo mi se da je to jedva zamijetila.

Dok smo ovako jahali jedno pokraj drugog, ja sam čeznuo za prošlom noći. No ona je bila iza nas, a mi smo morali misliti na budućnost.

Ispred nas je raslo zarkžljalo grmlje, a sa strane se protezala

šljunkovita ravnica. Predjel je postajao brežuljkastiji, polagano se uspinjao. Približavali smo se ograncima planina.

Mjesec je već izašao, a mi smo još uvijek jahali. Ususret nam je puhao hladan vjetar i sušio nam oznojena lica.

Pred nama su se pojavili prvi brijestovi i hrastovi. Prošli smo pustinju i jahali ograncima planina.

Zaustavili smo konje pod okriljem dvaju golemih hrastova. Prvi sam se spustio iz sedla. Boljeli su me svi mišići i zglobovi. Bio sam umoran i gladan. Znao sam da ono malo zaliha hrane u mojim bisagama neće dugo potrajati.

Podigao sam Pat iz sedla, čvrsto je priljubio uza se i poljubio. I ona je bila iscrpljena. Osjećao sam da njezina snaga popušta. Posljednjih je sati jedva i govorila. Svaki put kad sam je pogledao, znao sam da razmišlja o pucnjavi i mrtvom Laneu. Postajalo mi je sve jasnije da ova gruba zemlja njoj ne pristaje. Ona se nikada ne bi prilagodila ovdašnjim teškim uvjetima – usprkos snazi što ju je dosad pokazala, usprkos izdržljivosti i otpornosti.

Hodao sam pokraj nje. Odjednom je posrnula. Podigao sam je i odnio do trave. Ostala je tamo ležati dok sam ja otišao po pokrivače i raširio ih za nas. Nisam skidao sedla s konja. Mogli smo se odmarati samo nekoliko sati i morali smo odmah nastaviti dalje.

Dok sam se vraćao od Pat, mjesec je nestao iza nekoliko oblaka što ih je vjetar tjerao nebom. Iz daljine je odjekivalo lajanje pustinjskih lisica. Iznad nas su šušta-
le krošnje hrastova.

Pružio sam se pokraj Pat i prigrlio je u naručje. Odmah se prilju-

bila uz mene. Njezin je dah zapljuskivao moje lice.

– Traže li te, Kene? Predstavnic
zakona? – zapitala je.

– Da – rekao sam i zagnjurio lice u njezinu meku kosu. – Optužen sam zbog zločina koji uopće nisam učinio.

– Jesi li zbog toga neprekidno na putu?

– Da nisam, već bi me objesili. Moram dokazati svoju nedužnost. Vlast zanima samo moja krivnja.

– Pođi sa mnom na Istok – predložila je. – Tamo te neće tražiti, tamo te nitko ne poznaje. Tamo se nećeš morati više boriti ni ubijati.

Zatvorio sam oči i osluškivao njezin glas. Taj je prijedlog bio ugodan: mogao bih napokon mirno živjeti, ne bih više morao neprekidno imati uza se revolver, ne bih više strahovao od toga da me iza svakog stabla vreba neprijatelj.

– Nitko to ne bi znao – složio sam se. – Ali ja bih znao. Neprekidno bih razmišljao o tjeratici na kojoj je moje ime i mislio na to kako sam nedužan proglašen ubojicom. Ne bih s time mogao živjeti. Osim toga, od čega bih živio? Ja nisam čovjek za velike gradove. Ja pripadam Zapadu. Ovdje sam odrastao i ovdje želim živjeti – kao slobodan čovjek.

Pogledao sam je. Nisu nas dijelila ni dva pedlja.

– Za nas ne postoji nikakav zajednički put – rekao sam, a glas mi je zvučao promuklo. – Možda za jednu noć, možda za nekoliko sati, ali ne zauvijek. A ja moram učiniti ono što mi je najvažnije: potražiti dokaze za svoju nedužnost.

– Potreban si mi, Kene.

– Sada sam ti potreban, ali kada budeš u Bostonu, nećeš me više

trebati. Mi smo imali naše vrijeme, sve ima svoje vrijeme. Bili smo sretni zajedno, a to je već mnogo.

Nije odgovorila. U njezinim sam očima vidio veliku molbu i duboku čežnju. Nije izgovorila ništa od onoga o čemu je razmišljala. Bio sam sretan zbog toga. Poljubio sam je, a ona mi je poljubac uzvratila s takvom strašću da sam gotovo izgubio razum.

Ležali smo, priljubljeni jedno uz drugo, slušali šum vjetra i poklanjali jedno drugome nježnosti za kakve smo za vrijeme tih sati, onako iscrpljeni i uzbuđeni, bili sposobni. I noć je pripadala nama. Bez obzira na to što se događalo, nitko nam je nije mogao oduzeti.

XIV

San me svladao olovnom težinom. Probudio me udarac nogom. Čuo sam Patin glas, vikala je. Bol koja mi je prožela tijelo odagnala je umor. Netko me vukao i pokušavao osoviti na noge.

Gdje je Pat? Što se dogodilo? Preda mnom se sve vrtjelo. Tada me pogodio novi udarac nogom i ponovo me odbacio na leđa.

Iznad brežuljaka lebdjela je jutarnja maglica. Prve su sunčeve zrake jedva prodirale kroz nju. Nisam uopće ništa shvaćao, ali sam pipajući tražio revolver i ustanovio da ga više nema.

— Gotovo je, razbojniče! — zaurlao je nečiji grubi glas.

Tada sam razabrao nekoliko muškaraca koji su me okruživali i promatrali me odozgo. Lica su im bila gruba i zla, oči su im hladno i nemilosrdno blistale.

Prvo sam pomislio da sanjam, ali to nije bio san.

— Pat! — povikao sam.

— Sve je završeno, čuješ li?

Nekakav zdepasti muškarac nagnuo se nada mnom, zarinuo prste u moju košulju i povukao me uvis.

Tada sam ugledao Pat. Zgrčeno je sjedila pokraj konja i tresla se od plača. Obuzeo me divljački bijes.

— Prokletnici!

Udario sam onoga koji me zgrabio. Pogodio sam ga desnicom u želudac. Uložio sam u taj udarac svu svoju snagu. On je zastenjao, pustio me i zgrčio se.

Naglo sam se okrenuo i navalio na druge oko sebe. Bilo ih je pet, kako sam brzim pogledom ustanovio. Desnicom sam tresnuo nekog plećatog čovjeka niska rasta. Kriknuvši, srušio se na leđa. Bacio sam se objema šakama istovremeno na trećega čovjeka.

I onda su me nadjačali.

Pogodio me nečiji udarac šakom. Usvravio sam se, ali mi više nisu dali nikakve prilike. Svi su zajedno nasrnuli na mene.

Pogođen snažnom šakom u donji dio tijela pomislio sam da ću poludjeti. Moja je obrana postala sve slabija. Zgrčio sam se i osjećao kako su me zgrabili za ramena.

Tako su me potegli uvis da sam pomislio da će mi se zglobovi na ramenima raspasti. Dva su mi čovjeka silom zavrнула ruke prema natrag. Vidio sam, kroz veo od suza, lica iskrivljena od bijesa i na košulji jednoga od njih blistavu srebrnu zvijezdu.

— To nisi očekivao, zar ne? — poviče šerif. — No još smo dorasli razbojnicima poput tebe.

Zamahnuo je. Napeo sam sve mišiće, ali se nisam mogao istrgnuti i morao sam primiti udarac.

Glava mi se klatila tamo i ova-mo. Napola omamljen, čuo sam ih kako viču. Odjedanput sam na le-

dima osjetio grubu koru nekog stabla.

– Safton će se obradovati – zadovoljno reče šerif.

Zarinuo je desnicu u moju kosu i tako mi snažno povukao glavu ustranu da sam bio prisiljen gledati mu ravno u lice.

– Zar si se ponadao da ćeš uspjeti oteti Saftonovu ženu?

– Nisam je oteo – jedva sam mogao izgovoriti, jezik mi je bio natečen, donja usna isto tako. – Odveo sam je od njega na sigurno mjesto. On ju je gotovo namrtvo premlatio...

Ponovo me pogodila šerifova zgrčena šaka i gotovo sam se onesvijestio.

– Tvoje te laži neće spasiti! – povikao je. – Odvukao si njegovu ženu i ukrao mu jednoga od njegovih najboljih konja. Mi zbog toga vješamo krivce.

– Zahtijevam da me predate sudu.

– Za konjokradice i otmičare žena ne izlažemo se takvu trošenju vremena i novca.

– On me nije oteo! – začuo sam iz pozadine Patin glas.

Jedva je govorila, jecala je, glas joj je otkazivao.

– Konj je moj. Otišla sam dobrovoljno s njime. Pustite ga... – dalje je vikala.

– Ne morate se brinuti za toga lopova, gospodo – reče šerif. – Dobit će točno ono što je zaslužio. Ne morate ga štiti. On je podli ubojica. Poslije ćemo vas odvesti natrag vašem mužu.

– Hank Safton nije moj muž! – poviče Pat. – Neću mu se vratiti! Pustite Kena!

– Ken vas je zaludio – javi se netko od njih. – Ona ne zna što govori. Tko zna što joj je sve učinio.

– To ne moraš ni pitati – reče

šerif. – Samo ga pogledaj. On ju je upropastio.

Nisam više osjećao udarce, nisam više imao snage da se branim.

Platit ćeš za svaku sekundu svoga prokletog života – čuo sam šerifa kako govori. – Kad te na užetu povučemo uvis, bit ćeš nam još zahvalan.

Želudac mi se podigao i nisam ni posumnjao da je šerif u pravu.

XV

Veo suza ispred mojih očiju se rasplinuo. U glavi mi je tutnjala krv, u želucu sam osjećao nešto potmulo i teško, noge kao da su mi bile od tijesta.

S mukom sam podigao glavu i osjetio u ustima okus vlastite krvi. Oblačni se pokrivač iznad nas rastrgao, sunce me je nemilosrdno peklo u lice. Vrhom jezika oprezno sam dotaknuo bolne usne.

Ispred moga lica njihala se široka omča. To je jedan od šerifovih pratitelja skinuo laso s jabučice sedla i prebacio ga preko čvrste grane razgranatoga starog hrasta.

– Sada si ti na redu, Stone – reče šerif.

Njegovo je koščato lice bilo bezizražajno, ali mu je u očima svjetlucala radost zbog predstave što ju je očekivao.

Htio sam mu pokvariti veselje i prisilio sam se da ostanem miran. Očito, očekivao je da ću vikati i moliti za milost. Međutim, ako već moram umrijeti, tada to mora biti na dostojanstven način. Ipak, lagao bih tvrdeći da se uopće nisam bojao. Ponajviše me je mučila spoznaja da ću umrijeti kao zločinac za kojim je raspisana tjeralica – iako nisam bio bandit. Moja nedužnost neće biti nikada dokazana. Ako mi i naprave grob, na njemu

će pisati da sam bio ubojica. Ta mi je pomisao zadavala gotovo više jada nego čekanje na izvršenje smrtno kazne.

Šerif je mojim držanjem očito bio razočaran. Kimnuo je svojim pomagačima. Gurnuli su me naprijed, a šerif mi namaknuo omču preko glave. Osjećao sam na koži grubo uže. Stao sam teže disati jer je šerif stegnuo omču, a čvor smjestio točno ispod lijeve vilice.

– Vući ćemo te za vrat uvis sve dok ne budeš mrtav – rekao je.

Glas mu je dobio čudan prizvuk. Uplašio sam se da će ipak postići što želi: budu li me nekoliko putavili užetom, vjerojatno ću im pružiti predstavu koju su željeli, to jest koprcat ću se i okretati, a ovi će prokletnici u tome uživati. To bi bila prezira vrijedna smrt. U meni se odjedanput javio ledeni strah, iako sam izvana zadržao mirnoću.

Često sam gledao smrti u oči i često sam se borio u bezizlaznom položaju i morao sam očekivati da ću poginuti. No uvijek sam se nadao da će mi život oduzeti metak.

Gledao sam kako su laso pričvrstili o jabučicu na sedlu snažnoga konja.

– Vidjet ćemo kako ćeš dugo izdržati – reče šerif. – Prvo, povući ćemo te uvis zbog otmice Saftonove žene. Uostalom, Stone, ne znam zašto si se u pustinji upustio u pucnjavu s ona tri kradljivca, ali nisi smio onoga trećeg pustiti da živ ode odatle. Dojahao nam je ravno u naručje i naveo nas na tvoje tragove. No vidjet ćeš ga ponovo. On je već mrtav.

– Čudno shvaćate svoju dužnost, šerife – odgovorio sam zaplićući jezikom.

Nasmijao se.

– U ovom dijelu zemlje imamo posla s lopovima kojima moramo

brzo suditi. Ti momci znaju iskoristiti najsitnije naše slabosti u svoju korist. I ti pripadaš njima, Stone. Naši su sudovi daleko. Ono što možemo obaviti sami, to i učinimo. Povucite ga gore, momci!

Jedan od ljudi potjera konja. Uže iznad mene se napelo, imao sam osjećaj da mi je vrat potsao dugačak, a omča nepodnošljivo uska.

– Prestanite! – poviče odjednom zvonki glas. – Prestanite već jedanput!

Odjeknuo je i pucanj.

Ljudi se naglo okrenuše. Iza njih sam ugledao Pat. U rukama je držala moju pušku. Crte lica odražavale su joj divlju odlučnost, a mogao sam zamisliti koliko joj je trebalo srčanosti da se prišulja do puške, uzme je i zatim uperi u ove ljude.

Srce mi je brže zakucalo. Misli su mi grozničavo letjele. Nisam bio siguran hoće li izdržati. Još se nisam usudio vjerovati da će me Pat uspjeti osloboditi. U svakom slučaju, na časak je odgodila vješanje.

– Baci pušku, djevojko! – zapovjedi šerif. – Nemaš nikakve mogućnosti.

– Vi ćete baciti svoje puške – odgovori Pat.

Cinilo mi se da iz sekunde u sekundu postaje sve sigurnija.

– Znamo da ti je taj momak zavrtio glavom – nastavi šerif. – Ako odložiš pušku, imat ćeš priliku da se vratiš. Nećemo Saftonu ništa reći o tome kako si se zauzimala za ovog lopova. Ali ako ne odustaneš dobrovoljno, otpremit ćemo te svezanu k njemu. Žena koja pobjegne od svoga muža i poda se pokvarenoj skitnici, baš ništa ne vrijedi. Možeš zamisliti što takvu ženu očekuje.

– Neću se više vratiti Saftonu, ni dobrovoljno ni svezana – odgovori Pat. – Morali biste me ubiti ako biste me htjeli otpremiti k njemu, a ako to ne učinite vi, izvršila bih samoubojstvo. On je zao i pokvaren čovjek, grubijan i nasilnik. Samo me je zlostavljao, lagao mi i prevario me. Ostajem sa Stoneom, a vi mu sada skinite omču ili ćete svašta doživjeti!

– Ona neće poslušati – reče jedan od šerifovih pratilaca. – Ona je goropadna. Morali bismo je zapravo objesiti zajedno s ovim banditom.

– To ćemo prepustiti Saftonu. On mora znati što će s njom učiniti.

Čovjek desno od šerifa posegnuo je za revolverom. Vidio sam kako se Patino lice trznulo. Sada je sve ovisilo o njezinoj jakosti i izdržljivosti.

Opalila je. Vidio sam kako je iz moje puške sjevnuo plamen. U istom je trenutku momak s revolverom kriknuo i ispustio oružje. Zastenjavši, srušio se na tlo.

– Bacite oružje! – poviče Pat, blijeda poput vapna.

– Prokleta gaduro! – procijedi šerif kroz zube.

Pat je uperila pušku u njegova prsa. Ljevicom je napipao opasač i otkopčao ga. Torbica s mecima i revolver stropoštali su se na tlo. Ostali su se povelili za njegovim primjerom, a ranjenik se, stenjući, valjao u prašini.

– Natrag! – zapovjedi Pat.

Ljudi su se oklijevajući povukli natraške.

– Neka legnu na zemlju! – uspio sam izgovoriti iako sam jedva dolazio do zraka, a omča se neprekidno sužavala, budući da se konj za kojega je bio svezan kraj lasa nemirno micao. – Potrbuške na zemlju! – ponovio sam.

– Čuli ste! – reče Pat, prijeteci upirući otvor puščane cijevi u tri čovjeka.

– Ovo ćete oboje požaliti! – reče šerif.

Legao je potrbuške na zemlju, a ostala su trojica učinila isto.

Pat mi se, ne ispuštajući ih iz vida, primicala. Kad je zastala pokraj mene, vidio sam da dršće od glave do pete.

– Izdrži! – prošaputao sam.

Ljevicom je vukla omču.

– Oslobodi mi ruke – izgovorio sam teško dišući. – Prvo mi oslobodi ruke.

Sagnula se i jednome od trojice koji su ležali na zemlji izvukla je nož iz sare. Kad je uže palo na tlo, podigao sam ruke i strgnuo omču s glave. Zateturao sam natraške, hvatajući zrak. Nesigurno sam se uspravio i uzeo pušku iz Patinih ruku. Još sam osjećao bolove od pretrpljenih udaraca, ali sam vidio da je Pat na kraju snaga. Ne bi mogla dulje izdržati.

– Pritegni kolane naših konja – rekao sam joj.

Odriješio sam laso s jabučice sedla šerifova konja i s užetom u jednoj i puškom u drugoj ruci prišao našim zarobljenicima.

– Ruke na leđa! – zapovjedio sam.

– Samo se nemoj ponadati da ćeš nam pobjeći, Stone! – reče šerif.

– Ali ja ipak vjerujem da hoću!

Šerif se iznenada okrenuo i objema rukama pokušao zgrabiti moje noge i baciti me na zemlju.

Očekivao sam nešto takvo i odmah sam ga snažnim udarcem u tome spriječio. Šerif se onesviješten srušio na tlo. Na trenutak sam se našao u napasti da ih sve premlatim. Iako su bili pomoćnici šerifa, gotovo su me namrtvo

isprebijali i pokušali linčovati. No svladao sam se. Nisam bio poput ovih nitkova koji su sami za sebe vjerovali da su poštenjaci.

Stavio sam šerifu omču lasa oko ručnih zglobova i stegao najjače što sam mogao. Tada sam ovio uže oko zglobova čovjeka pokraj njega i prestao tek kad su sva četvorica bila svezana jedan za drugoga. Potom sam se okrenuo prema ranjeniku. Imao je sreću: metak nije ostao u rani. Svezao sam mu ruke remenom od uzdi.

Kad sam prišao do Pat, vidio sam da su joj oči prepune suza. Ovila mi je ruke oko vrata prije nego što sam dospio išta reći. Čvrsto sam je privukao uza se i tako smo stajali sve dok nije podigla glavu i pogledala me u lice.

– Sada si ti oslobodila mene, Pat – rekao sam, a glas mi je zvučao hrapavo.

– Tvoje lice...

Nije mogla nastaviti, ali sam shvatio što je htjela reći. Moje je lice vjerojatno bilo veoma obilježeno šerifovim udarcima. Osjećao sam to i sam dok sam govorio i micao usnama.

– Mislila sam da će te ubiti.

– I ja sam to mislio – pokušao sam joj se nasmiješiti, iako me cijelo lice boljelo kad sam micao ustima. – Sve si učinila kako valja, Pat. Nitko to ne bi mogao bolje izvesti.

– Ne bih mogla ni trenutak duže držati pušku u ruci.

– Bilo je dovoljno dugo.

Poljubio sam je i odveo do njezina konja. Kad je uzjahala, okrenuo sam se i udario konje iz potjere po leđima. Životinje su otkasale. Ispalio sam tri metka za njima i još su brže pojurile.

– Želim vam sve najbolje, šerife

– rekao sam uzjahavši konja. – Drugi put dobro promislite prije nego što zaželite biti sudac i krvnik u jednoj osobi.

– Još ćemo se vidjeti! – povikao je.

Izgledao je kao omamljen. Lice mu je bilo razvučeno od boli.

– Ne vjerujem – odgovorio sam mu.

Potjerao sam svoga vranca. Pat je jahala pokraj mene. Skrenuli smo na zapad i odjahali odavde, a da se nismo ni osvrnuli prema natrag. Ostao sam tik uz Pat, jer sam zamijetio na njoj da je na kraju snage. Nikada prije nije u ruci držala oružje, a da i ne spominjem da nikada nije pucala u nekog čovjeka. Strah da će vidjeti kako ja umirem i da će je odvući natrag do Saftona doveli su do toga da je nadvladala samu sebe. Međutim, sada je opet bila žena s Istoka, osupnuta onim što je učinila.

Još me je nešto zabrinjavalo: kad smo odjahali na zapad, bio sam uvjeren da ćemo se osloboditi progonitelja i nadmudriti ih. To nam nije pošlo za rukom. Za to je u prvom redu bio kriv Buster Lane. Njegov ortak, koji je preživio, naveo je šerifa na naše tragove, a vjerojatno je i Safton već odavno znao da smo krenuli zapadnim smjerom. Istina, isključili smo potjeru, ali je Safton najvjerojatnije krenuo sa svojim ljudima za nama.

Kamo je trebalo krenuti? Morali smo se pouzdati u sreću. Negdje je morala postojati neka željeznička stanica gdje sam mogao Pat smjestiti u vlak koji vozi na Istok. Nisam imao ni pojma gdje ću pronaći novce za željezničku kartu, no znao sam da ću, uspijemo li pobjeći našim progoniteljima, moći i to ostvariti.

Osjetio sam kako Patin pogled

počiva na meni i odagnao sam sve te mračne misli. Pogledao sam je i pokušao, sagnuvši se u sedlu i uzevši njezinu ruku u svoju, unijeti svu svoju nježnost u taj dodir. Usprkos tome, njezino je lice i dalje odražavalo zdvojnost. Pokušao sam dozvati u sjećanje kakva je bila sa mnom noću, ali mi je postalo jasno da ova žena nije ona kojom sam se opijao u sreći.

Pat je opet bila progonjeno biće puno straha, koje je izgubilo svaku nadu u bolju budućnost.

XVI

Na prašnim ulicama Ojo Springa igrala su se djeca. Kad smo dojahali do trga, otrčala su na kraj ulice i gledala za nama.

Bili smo iscrpljeni i prekriveni prašinom. Moja je košulja bila poderana, a i Patina lanena haljina izgledala je vrlo otrcana.

Sunce se nagnulo prema zapadu. Sjene su postale duže, ali vrućina nije popustila – vjetar sa zapada nije donosio nikakvo osvježanje.

Ispred ureda na kraju trga stajala je poštanska kočija u koju je upravo bio upregnut četveropreg. Usmjerali smo konje prema njoj.

Konjušari su se upravo vraćali u staju. Kad smo zastali ispred ureda, na trgu nije bilo ni žive duše.

– Ostani vani! – rekao sam.

Pat je umorno kimnula. Sjedila je zgrčena u sedlu. Dobacio sam joj uzde moga vranca i ušao u natkriveni dio zgrade. Ispunjavao me čudan osjećaj uzbuđenja. Nisam ga umio objasniti. Možda je to bilo stoga što se naglo bližio ranstanak sa Pat.

Odgurnuo sam vrata ureda i ušao u čekaonicu poštanske linije. Dim cigareta dobro mi je do no-

snica. Na tvrdim klupama mračne čekaonice sjedilo je nekoliko muškaraca. Žmirkao sam, jer sam sa žarkoga sunca ušao u kuću.

U istom sam se trenutku skamenio.

Točno nasuprot vratima sjedio je krupan muškarac širokih ramena, jak poput bika: Safton. Na koljenima je imao sačmaricu. Krvlju podlivenim očima zurio je ravno u mene.

Neki je glas postrance od mene zapitao:

– Je li to on, Hank?

– To je on – odgovori Safton.

– Je li Pat vani?

– Sjedi na konju.

– Dobro.

Jedva je pomicao svojim nabornim usnama. Samo je zurio netremice u mene s mržnjom koja bi bila dovoljna za cijeli jedan ljudski život.

– Smatrao si da si vrlo mudar, zar ne? – izustio je.

Nisam odgovorio.

– Mislio si da ćete me, ako odjašete na zapad, nadmudriti – nastavio je. – Pogrešno. U ovom kraju nema mnogo željezničkih ni poštanskih stanica. Šerif je jahao pustinjom, ali kao što vidim, nije vas ulovio. Ja sam odjahao odmah u Ojo Spring. Znao sam da ću vas ovdje ščepati.

Nisam ništa rekao. Samo sam pomislio kako je sada sve završeno i obuze me divlji očaj pri pomisli na Pat koja je čekala vani i nije ni slutila da je samo nekoliko koraka udaljena od svoje zle kobi.

– Znaš li što se događa s momkom koji drugom muškarcu otme ženu? – zapita Safton. – Već vidim da to i sam slutiš: na kraju ćemo te objesiti, jer ti si i konjokradica.

– A što će biti sa Pat? – bile su prve riječi što sam ih izgovorio.

– I ona će dobiti svoj dio – reče Safton, a lice mu je bilo potpuno bezizražajno.

– Spavao si s njom, je li? Dobro, dobro, platit će ona zbog toga! Nisam zlopamtilo, ali dobit će što je pripada i onda će se vratiti sa mnom na ranč. Zgrabite ga, momci! – odjednom je naredio.

Potegao sam revolver iz korica. Nikada nisam to učinio brže. Opalio sam dva put jedno za drugim. U uskoj je prostoriji zatutnjalo, ispunila se zagušljivim oblakom baruta. Službenik poštanske postaje, koji je dosad šutke sjedio za svojim radnim stolom i prisluškivao razgovor, kriknuvši, bacio se na pod.

Moji su se meci zarinuli u stijenu iza Saftona. Momci koji su htjeli navaliti na mene uplašeno su se bacili na pod. Okrenuo sam se. Vrata su bila zatvorena, htio sam ih otvoriti, ali je neki čovjek sa strane navalio na mene.

Okrenuo sam se i udario ga. Momak se stenjući srušio i ostao ležati ispred vrata. Nisam ih mogao otvoriti. Ne razmišljajući dugo, skočio sam do prozora i bacio se postranice u okno.

Staklo se uz zaglušenu buku razbilo. Uvukao sam glavu i zgrčio se. Iza sebe sam čuo kletve i povike. Povukao sam sa sobom i dio drvenoga okvira. Tresnuvši o grube grede natrkivenoga dijela zgrade, osjetio sam strahovitu bol u cijelom tijelu, no nisam za to mario. Već sam toliko toga pretrpio da ovo više nije bilo važno. Niz tijelo su mi klizile krhotine stakla. Zaletejevši se, naglavce sam preskočio poprečnu prečku. Moj se vranac preplašio. Pat je zbunjeno zurila u prozor na kojem se pojavilo Safto-

novo lice. Krik što joj se oteo iz grla zvučao je kao u izmučene životinje.

Vinuo sam se u sedlo svoga vranca i zgrabio uzde Patina konja. Ona je bila kao skamenjena.

– Ni makac, pokvarenjače! – povikao je Safton.

Iznad prozorske daske pojavila se njegova sačmarica. Zarinuo sam ostruge u slabine svoga pastuha i povukao za sobom Patina konja.

Konji upregnuti u kočiju uplašili su se. Brzo sam skrenuo sa Pat iza kočije. Iznad nas je prasnuo metak. Preko trga Ojo Springa poljetjela je sačma. Negdje se uz zveket razbilo prozorsko staklo. Čuo se lavež psa, a u nekom je dvorištu odjeknuo ženski krik.

U tom sam trenutku upravljao s oba konja, svojim i Patinim. Ni sam ne zna kako sam se održavao u sedlu jer sam osjećao svaku kost u svojem tijelu. Osjećao sam se kao da su mi mišići prenapeti, istegnuti, a vjerojatno sam po cijelom tijelu imao plave i zelene msnice od udaraca što sam ih morao podnijeti. No stisnuo sam zube jer sam znao da nam se sada radi o glavi.

Brzo smo jurili oko kočije. Ona je bila jedini zaklon što smo ga imali. Onda je opet prasnulo iz sačmarice, a zvuk praska nadglasale su Saftonove kletve. Sačma je ubojitom snagom grunula o gornji dio kočije i razderala kožne zastore na prozorima.

Posegnuo sam za koltom i dva puta opalio iznad glava upregnutih konja. Odmah su krenuli. Njiskali su i propinjali se kao ludi u zaprezi. Velika se kočija počela kotrljati, a Pat i ja ostali smo pod njezinom zaštitom, jašući tik uz nju, dok se

kotrljala glavnom ulicom prema izlazu iz grada.

Iza nas su treštali meci. Pat je, prepustivši se ravnodušno sudbini, čučala u sedlu, a ja sam se samo čudio kako to da se nije srušila s leđa svoga konja. Čvrsto sam držao uzde njezine životinje.

Kočija je jurila sve brže. Ispod konjskih kopita koja su tutnjala i kotača što su treštali podizala se prašina. Nekoliko metaka ispaljenih za nama zarinulo se u drvene stranice kočije.

Stigli smo do kraja grada.

Kočija je skrenula s puta i konji je odvucli u brežuljkastu preriju. Na nekoj uzvisini obrasloj grmljem prevrnula se, konji su je još neko vrijeme vukli, onako prevrnutu, a onda se zaustavili.

Pat i ja smo nestali među brežuljcima.

XVII

Te noći za nas nije bilo mira. Te noći nismo ležali jedno pokraj drugog, a upravo sam te noći jedno drugome bili potrebni više nego ikada. Nedostajala mi je Patina toplina i bio sam siguran da bi i njoj pomoglo da se mogla priljubiti u mojem naručju.

Prije nego što nas je ujutro stigla potjera, Pat se već gotovo oslobodila straha od Saftona. Nakon toga su događaji tekli strelovitom brzinom. Trenutak kad je u Ojo Springu ugledala Saftona gotovo ju je dotukao.

Odonnda je jedva progovorila neku riječ. Sjedila je čudno ukočena u sedlu, a meni je prepustila upravljanje konjima.

Noć nas je spasila. Prije nego što je sunce zašlo još sam s vrha nekog brežuljka vidio kako su Safton i njegovi pratioci brzo jašući

napustili Ojo Spring. Mrak je sakrio naše tragove, no usprkos tome morali smo nešto izmisliti kako bismo se oslobodili naših progonitelja. A pritom su nam konji bili iscrpljeni, nas dvoje smrtno umorni.

Mladi mjesec iznad nas obavio je krajolik sablasno blijedim svjetlom. Brežuljci su se doimali poput grba golemih usnulih životinja, a ogoljelo drveće poput mrtvih divova koji su čudno ukočeni pružali ruke prema nebu.

Jahali smo šljunkovitom pustinjom. Safton bi čak i pri danjem svjetlu teško slijedio naše tragove. Kad se ispred nas pojavio plitki potok, usmjerio sam naše konje prema njemu i slijedili smo tok vode.

U zoru sam potjerao životinje uz strminu obale. Zabrinuto sam promatrao Pat. Njihala se, premorena, u sedlu.

Zauzdao sam konje u vrbiku, u kojem su vrbe bile visoke poput čovjeka. Kad sam podigao Pat iz sedla da bih je spustio na zemlju, gotovo se srušila.

Grčevito se uhvatila za mene, ali čini se da joj moja blizina nije više davala nikakve snage. Pod očima je imala duboke podočnjake, a put joj je izgledala tanka i prozirna. Lične kosti su joj stršale neprirodno oštro.

– Ulovit će nas, Kene – prošaptala je.

– Prestani vraga maljati na zid!
– htio sam joj reći oštro i odlučno, no vidjevši je tako izgubljenu, glas mi je nehotice zazvučao blago.

– Nikada nećemo biti mirni – rekla je. – Safton će nas progoniti do kraja svijeta.

– Oslobodili smo ga se – tvrdio sam.

No očito nisam zvučao uvjerli-

vo. Nikakvo čudo, ni sam nisam više bio u to uvjeren. No protivno od Pat, nisam još bio spreman da odustanem.

Odveo sam Pat u sjenu vrba i čekao dok se spustila u travu. Dao sam joj poljsku bocu i popeo se na obližnju uzvisinu. Ovdje sam dočekao izlazak sunca.

Uskoro je sunce stalo izlaziti kao vatrom okupano. Grubi krajo-lik oko nas se promijenio i pod jarkim jutarnjim svjetlom djelovao je, usprkos svojoj jednoličnosti, zanosno lijepo. Visoka trava zagasite ali po jačini različite boje, što se njihala na vjetru, te prostranstvo kojem kao da nije bilo kraja – sve to kao da je naše brige i strahove učinilo manjima.

Iako cijele noći nisam spavao, umora je gotovo nestalo. Stavio sam na oči stari vojni dalekozor i pretražio kraj. Nigdje nisam vidio ni traga ljudskom biću.

Odložio sam dalekozor i promatrao kako se sunce polagano penje sve više. Vjetar je tjerao posljednje krpe ranojutarnje magle iznad zemlje, sve dok se pod sunčevim zrakama nisu istopile. Nestalo je jutarnje vlage, a kapljice rose na travi su izbljedjele.

Uspravio sam se i vratio do Pat. Bila je tamo gdje sam je smjestio da sjedi, nagnula se naprijed i zaspala. Nadao sam se da joj je kratak odmor dobro došao. Nježno sam joj prešao rukom preko glave. Uplašeno se trgnula, ogledala oko sebe i kao tražeći pomoć posegnula za mnom. Čvrsto se uhvatila za mene. Pomogao sam joj da se oslovi na noge, ali nije me ispuštala.

– Smiri se, Pat! – rekao sam.
– Sami smo. Nismo u opasnosti. Oslobodili smo se Saftona.

Ogledala se naokolo, nije vjero-

vala mojim riječima. Nisam joj to mogao zamjeriti.

– Gdje smo?

– Negdje u preriji. Odjahat ćemo dalje.

– Ne želim dalje.

– Moramo dalje, Pat, inače će nas Safton opet pronaći.

– Neću ići dalje, hoću umrijeti.

Toga sam se i bojao: bila je spremna da potpuno odustane, da umre. Čvrsto sam je zgrabio za ramena i stresao je.

– Probudi se Pat! – viknuo sam. – Dodi k sebi! Mlada si i zdrava. Pred tobom su još sve mogućnosti, moraš samo htjeti. Ako se ne obeshrabriš, Safton ti ne može ništa.

– Sve to nema smisla – odgovorila je.

– Ima smisla sve dok čovjek može disati. Pogledaj mene! Progone me, iako sam nedužan, postao sam izopćenik, pa ipak vjerujem u svoj spas.

– Ti si muškarac, Kene. Ti si jak.

– I ti si jaka – viknuo sam.

Odmahnula je glavom. Odvukao sam je do njezina konja i jednostavno podigao u sedlo.

Ogledala se oko sebe.

– Ova zemlja nema ni početka ni kraja. Nikada više nećemo izaći odavde.

– Hoćemo!

Uzjahao sam vranca. Nadao se da je ovo Patino pomirenje sa sudbinom samo prolazno, no nisam bio u to siguran. Bojao sam se izražaja duboke ravnodušnosti na njezinu licu.

Ipak, dok smo tako sate i sate jahali, stekao sam dojam da je njezino mrtvilo malo-pomalo nestajalo. Još nije izgledala sigurnija, no kao da je odlučila da će me slijediti i činiti ono što joj budem rekao. I to je bilo nešto: kao da je

ponovo oživjela. Više se nije ni moglo od nje zahtijevati.

XVIII

Oko podneva stigli smo na kolni put i njime se zaputili prema zapadu. Dva sata kasnije pred nama se u daljini pojavio grad. Još prije nego što smo stigli do ploče na kojoj je bilo napisano ime mjesta – Ralston – čuli smo prodoran zvižduk pištaljke parne lokomotive i iznad gradskih krovova ugledali sivobijele oblake čadi.

Malo kasnije vlak je krenuo iz grada u smjeru jugozapada.

Kad smo stigli do prvih gradskih kuća, ugledali smo i plitki željeznički nasip koji se protezao sjeverno od grada. Jahali smo do središta grada, a da se ljudi na prašnim pločnicima nisu ni osvrnuli na nas. Stigli smo kroz neku pokrajnu ulicu do željezničke stanice. Bila je mala i izgledala je bijedno, no to nije bilo važno. Vlak je mogao Pat spasiti život.

Pat je, očito, svladavala slabost. Kao da joj je pogled na željezničku stanicu davao poticaja. Čak se nasmiješila kad sam je oslovio. Gurnuo sam joj uzde svoga konja u ruke i sjahao.

Ušao sam u staničnu zgradu vrlo oprezno. Ovaj put nitko me nije smio iznenaditi. Kad sam krenuo prema jedinom šalteru i očito jedinom službeniku Željezničkog društva „Santa-Fe-Pacific“, bio sam posve sam.

Službenik me pogledao s dosadom. Čini se da mu moje malko poderano odijelo nije osobito smetalo.

– Kada kreće sljedeći vlak na Istok?

– Kamo na Istok?

– Svejedno kamo – odgovorio

sam. – Jednostavno na Istok. Tako daleko koliko je moguće.

– Večeras – odgovorio mi je, a ja sam osjetio kako mi krv brže kola žilama. – Preko El Pasa i Fort Wortha. U Fort Worthu možete presjesti i odvesti se preko Kansasa u St. Louis.

– Koliko stoji karta do Bostona?

– Do Bostona?

Zurio je u mene kao da sam ga zapitao koliko stoji karta za put oko svijeta. Prelistao je nekoliko knjiga koje su pružale dojam kao da su službene i odmahnuo glavom.

– Iz Rastona nikada još nitko nije vlakom putovao iu Boston – rekao je. – Pogledat ću kako biste morali putovati i izračunat ću cijenu vozne karte prije nego što vlak večeras krene. Možete računati s najmanje stotinu pedeset dolara do Bostona...

Izgovorio je ime toga grada kao da se nalazi na Mjesecu.

– Vidimo se, dakle, večeras – pozdravio sam i izašao.

Pat me promatrala s očekivanjem.

– Večeras odlazi vlak na Istok – rekao sam.

– Lijepo – odgovorila je, ali sam na njezinu licu ponovo vidio izraz beznadnosti. – No ja nemam ni prebijenoga centa za vožnju kartu.

– Nešto ćemo učiniti.

Uhvatio sam konje za uzde i odveo ih natrag prema glavnoj ulici.

Pat je ostala u sedlu.

Krenuo sam prema staji za iznajmljivanje koja se nalazila nedaleko od kraja grada i dao konjušaru posljednje dolare da smjesti i nahrani konje.

– Ti ćeš ostati ovdje – rekao sam, poljubio Pat i ozbiljno je po-

gledao. Nećeš izlaziti na ulicu. Ov-
dje ćeš me čekati.

– Kamo ti ideš?

– Idem opljačkati banku – na-
šalio sam se, no ona nije imala
smisla za takve šale, pogotovu sa-
da kad smo bili u ovom položaju.

– Pouzdaj se u mene i ostani skri-
vena.

– Misliš li da će se pojaviti Sa-
fton?

– Ne vjerujem – odgovorio sam.

Istina, bojao sam se toga, ali je
nisam htio uplašiti. Poljubio sam
je ponovo prije nego što sam po-
šao, a ona se spustila u kut odjelj-
ka u kojemu je bio njezin konj.

Kad sam izašao, rukom sam
prešao preko brade. Iz mojih je če-
kinja potekao sitan pijesak. Hitno
je bilo potrebno da se obrijem, oši-
šam i okupam. No sve je to još
moralo čekati. Patin mi je poljubac
ponovo dao hrabrosti. U njemu
sam osjetio da ona još ima snage.
Pobijedila je slabost koja ju je ju-
čer svladala.

Na dvorištu je konjušar meo
metlom. Zastao sam pokraj njega i
gurnuo šešir na zatiljak.

– Jeste li vidjeli šarca?

– Da, dobar konj.

– Vrlo dobar konj. Hoćete li ga
kupiti?

Naborao je čelo. Oči su mu se
sumnjičavo suzile.

– Je li on vaš? – upitao je.

– Gospodin. Ona danas odlazi
vlakom i ne treba ga više.

– Koliko tražite za njega?

– Stotinu dolara.

– Šezdeset – odgovorio je.

– Znate da taj konj vrijedi više
od dvije stotine dolara.

– Znam da ga želite prodati –
odgovorio je. – A ja znam da ga
ne moram kupiti. Uzmite, dakle,
šezdeset dolara ili zaboravite po-
sao.

Bio je u pravu. Stisnuo sam zu-
be i pružio mu ruku. Kimnuo je,
ispustio metlu i otišao u kuću.
Vratio se nekoliko minuta kasnije,
držeći u ruci nekoliko zgužvanih
novčanica. Izbrojio mi je šezdeset
dolara. Bio je to za njega odličan
posao.

Spremio sam novac u džep i
spustio se niz glavnu ulicu. Išao
sam sve dok nisam našao ono što
sam tražio. Stiješnjena između po-
šte i dućana živežnih namirnica,
nalazila se kartašnica. Iako je još
bilo rano poslijepodne, za stolovi-
ma presvučenim zelenom tkani-
nom već je sjedilo nekoliko mu-
škaraca.

Ono što sam namjeravao bilo je
opasno, no nisam mogao birati.
Morao sam pokušati, a vjerovao
sam da će nas nakon toliko nepri-
lika poslužiti barem jedanput sreća.

Prišao sam šanku i izvukao
ispod košulje srebrni sat. Bilo je to
najvrednije što sam posjedovao.
Bez oklijevanja sam ga stavio na
šank.

– Htio bih založiti sat – obja-
snio sam. – Ako zaradim, želio
bih ga dobiti natrag.

Čovjek iza šanka za točenje pića
pogledao je sat, a onda ga je
odvagnuo u desnoj ruci.

– Dvadeset dolara – rekao je.

– Dvadeset pet.

Kimnuo je i dao mi novac. Na
brzinu sam se ogledao oko sebe i
prišao jednom od stolova za karta-
nje za kojim je sjedio neki profes-
ionalni kartaš miješajući karte. Sa-
da sam imao u džepu osamdeset
pet dolara. Najkasnije za jedan sat
bit ću ili u potpunoj besparici ili
ću imati novac za željezničku kar-
tu, za Patin povratak kući. Znao
sam da je pouzdavati se u to lu-
dost. No nisam imao izbora. Imao
sam samo nekoliko sati vremena

da nabavim taj novac za kartu. Druga mogućnost nije postojala. Ako izgubim, vjerojatno će svemu biti kraj.

— Poker — rekao sam napokon sjednuvši. — Ulog svaki put deset dolara.

Igrač me pažljivo odmjerio. Bio je otmjeno odjeven, a moja je odjeća bila otrcana i vonjao sam na znoj i divljinu. Kimnuo je, a ja sam bacio prvi ulog na stol.

XIX

Bilo je već kasno popodne kad sam ušao u staju za iznajmljivanje. Bio sam umoran, no korak mi je bio lagan. Ispod ruke sam nosio paket. Ugledavši me, Pat se uspravila.

— Dobro je što si opet ovdje.

Pružio sam joj paket.

— Otvori! — ponukao sam je.

Odvezala ga je. Oči su joj se raširile. Pred njom se pojavila jednostavna, ali lijepa tamnozelenha haljina.

— Nadam se da će ti pristajati.

— Odakle ti?

— Iz dućana. Odjeni je. Nemamo mnogo vremena. Kad već putuješ kući u Boston, moraš izgledati onako lijepa kao što zapravo i jesi.

Odmahivala je glavom, ništa ne shvaćajući.

— Ali... novac?

— Sve je u redu — odgovorio sam.

Nehotice sam posegnuo za svojim satom koji se opet nalazio tamo gdje je bio. Dobio sam na kartama više od tri stotine dolara, a profesionalni kartaš nije bio baš odviše zadovoljan kad sam jednostavno ustao i prekinuo igru, a da mu nisam priuštio mogućnost da mi se oduži za poraz.

— Kartao sam — kratko sam odgovorio.

Uzeo sam torbicu od tkanine za sagove, koju je Pat ponijela sobom sa Saftonova ranča. Ona se počela preodijevati i još sam jedanput imao prilike da se divim njezinom prekrasno građenom tijelu. Promatrao sam tijelo koje sam više puta držao u svom naručju. Nikada ga neću zaboraviti.

Brzo je odjenula haljinu. Pristajala joj je kao salivena. Osjećao sam se u svome odijelu jadan pokraj nje. Uzeo sam je za ruku, a njezinu torbicu objesio o sedlo svoga vranca. Kad smo izišli iz staje za iznajmljivanje, poveo sam životinju s nama.

Vani se počeo spuštati suton. Išli smo prema željezničkoj stanici. Prestiglo nas je nekoliko teretnih kola, a u staničnoj zgradi bilo je nekoliko putnika.

Kupio sam voznu kartu za Pat. Stajala je stotinu sedamdeset dolara i šezdeset centi. Ona to uopće nije mogla shvatiti. Pala mi je oko vrata. Oči su joj vlažno blistale.

— Podi sa mnom, Kene — prošaptala je.

— Nemamo dovoljno novaca za dvoje — odgovorio sam. — Ja ostajem ovdje kamo i pripadam. Sjeti me se ponekad, djevojčice.

Kimnula je i progutala slinu.

— Čovjeka poput tebe, Kene, nitko ne zaboravlja.

Otišao sam s njom na peron. Vlak je dolazio s istoka. Ona je ušla u vagon, a ja sam još dugo stajao pokraj prozora njezina odjeljka. Izgledala je iscrpljeno, ali je nova haljina isticala njezin stas, tako da tragovi napora, koji su bili iza nje, gotovo nisu dolazili do izražaja.

— Nisam u ovo vjerovala — tiho je izustila.

— Čovjek ne smije nikada izgubiti vjeru.

Držao sam njezine ruke sve dok nije odjeknuo oštar zvižduk. Pat je zatvorila prozor, vlak se pokrenuo. Tutnjajući i frkćući odvezao se u noć.

Brzo se udaljio.

Kada sam se ogledao oko sebe, ustanovio sam da sam još jedini čovjek koji je stajao na peronu i gledao za vlakom od kojega su se još vidjeli samo oblaci pare.

Pat je otišla. I opet sam bio sâm. Obuzela me silna čežnja. No znao sam da moram s time završiti.

Okrenuo sam se i otišao.

XX

Kada sam na svom vrancu htio skrenuti iz pokrajne ulice, put mi je zakrčilo pet muškaraca koji su jahali pod crvenim sjajem večernjega sunca.

U sedlu je sjedio krupni Safton, a puška mu je bila u navlaci. Zurio je u mene kipteći od bijesa.

— Prekasno, Saftone! — rekao sam.

Nisam se želio s njime boriti. Lov je bio završen. Pobijedio sam, ali pritom se nisam osjećao nimalo kao pobjednik, jer sam istovremeno izgubio — moram sam poslati Pat odavde. Pitao sam samoga sebe zašto nikada nisam mogao zadržati ono što mi je podarila sreća.

— Pat je otputovala — rekao sam.

— Lažeš!

Saftonov je glas drhtao. Prvi put sam zamijetio u Saftonu nešto poput slabosti. Nije ga grizla prezrena ljubav, bilo je ono što je rekla Pat: nije umio gubiti.

— Vlak je prije nekoliko minuta krenuo na Istok — rekao sam. — Sutra uvečer bit će u El Pasu, za dva dana u Fort Worthu, a sljedećeg će tjedna Pat sići s vlaka u Bostonu. Od sada možeš, Saftone,

samo mlatiti samoga sebe, a tako dugo dok će Plinky još podnositi tvoje mušice, možeš svoje pijanstvo izivljavati na njemu.

— Prokletniče! — povikao je. — Ti si mi je oduzeo. Ti si me okrao. No to ćeš mi platiti. Znaš li koliko me stajalo da je dovedem iz Bostona? Oglasi u novinama, sva ona pisma, vožnja vlakom?

— Ona nije bila konj koga si mogao kupiti! — razbjesnio sam se.

Safton nije ništa naučio, niti će ikada naučiti. Bio sam sretan što sam spasio Pat od njega.

— Makni mi se s puta! — rekao sam mirno.

— Baci svoje oružje, Stone!

Safton je dao znak svojim ljudima. Jedan od njih je posegnuo za revolverom.

Potegao sam oružje brzo poput munje i zapucao. Čovjek je prodorao i srušio se ranjen iz sedla. Konj mu je poigravao sa strane, dok sam ja okretao revolver naokolo, a ljudi na pločniku posvuda su tražili sklonište.

— Tko će pokušati?

Morao sam se savladati da ne nastavim pucati. Pogledao sam Saftonove pratioce. Stao sam im govoriti:

— Ovaj je čovjek krivotvorenim pismima i krivotvorenom fotografijom pokušao namamiti mladu ženu s Istoka u Novi Meksiko. Namjestio joj je klopku iz koje se više nije mogla izvući. Svakoga ju je dana tukao, silovao, jer ga nije htjela, gotovo ju je ubio. A vi mu pritom još pomažete? Kakvi ste vi zapravo ljudi?

Sutjeli su. Spustio sam revolver u korice, ali mi je desnica, spremna za kretnju, lebdjela iznad drške.

Jedan od farmera se nakašljao.

— Ona je otišla, Hank. Ovo više

nema nikakva smisla. Trebalo bi da odjašemo natrag:

— On to mora okajati! — zaurlao je Safton.

— Onda potegni revolver! — zagrmio sam. — Ako želiš sa mnom srediti račune, tada to i pokušaj. Nemoj se skrivati iza svojih susjeda. No pogledaj ovoga čovjeka — pokazao sam na ranjenika koji se u boli valjao u prašini.

Saftonovi su se pratioci odmakli i potjerali konje u stranu. Safton se ogledao naokolo i odjedanput ustanovio da se našao sam sučelice meni. Vidio sam kako su mu se na čelu pojavile krupne kapi znoja. Zurio je u mene i očito razmišljao bi li posegnuo za revolverom.

Nije se micao.

Polagano sam pojahao prema njemu. Kao da je još oklijevao hoće li potegnuti kolt.

Kad sam stigao do njega, sagnuo sam se i izvukao mu pušku iz navlake. Oduzeo sam mu revolver i silno sam ga želio udariti po licu. No u tom je trenutku izgledao tako bijedan da mi se zgadio. Nisam

htio na njemu prljati svoje ruke.

Safton je bio dovoljno kažnjen, a nekako mi se činilo da je i sam tako osjećao. Bacio sam u velikom luku njegov revolver i razbio cijev puške o prečku za vezivanje konja. Zatim sam ga jednostavno ostavio da stoji. Nisam se više brinuo za njegove prijatelje.

Usmjerio sam vranca prema izlazu iz grada.

U sebi sam bio silno ogorčen. Samoća što me okruživala gotovo me gušila. Neprestano sam razmišljao o Pat, koja je sada već bila daleko i vozila se ususret boljem životu.

Za mene je postojao uvijek samo isti život. Sati provedeni s Pat poklonili su mi nešto nezaboravno. Samo zbog tih nekoliko sati moj se ulog isplatio.

Iza mene je sve ostalo tiho. Nitko me više nije progonio. Jahao sam ususret noći i zaboravio na Hanka Saftona.

Ali je Pat živjela u mojim mislima.

Hank Evans

ORTACI

I

Sam Collins spusti posudu za vodu na obalu potočića i sjede na poveći kamen. Htio je nekoliko trenutaka u miru uživati u zalasku sunca i blagoj svježini koja se spuštala nad kotlinom. Očekuje ga još spremanje večere, njemu zamoran i mrzak posao. U ovih pet mjeseci, otkako tragaju za zlatom na ovom terenu, njegov ortak Frank Willkins i on nekako su navikli da naizmjenice odlaze nešto ranije iz okna da spremе objed i obave ostale poslove oko kolibe. Tako je i on prije nekih pola sata prekinuo kopanje, okupao se u potoku, napojio konje i sada se, evo, sprema poći.

Zagledan u crvenilo planinskih vrhova, okupanih posljednjim sunčevim zracima, izvadi vrećicu duhana i počе motati cigaretu. Iako je svakog dana naporno radio, prsti su mu bili neobično gipki i vješti. Na trenutak zbog toga osjeti neko nejasno zadovoljstvo, blagu smirenost zbog uspješno obavljenog posla. To mu je bilo potrebnije od dima cigarete – taj osjećaj ushićenosti i zadovoljstva, jer mu je ovo bezuspješno, petomjesečno traganje već počelo nagrizati živce. Da nije bilo Franka, već bi

odavno digao ruke od svega i poslao dovraga i zlato i Rocky Mountains. Već ga je nekoliko puta pokušao nagovoriti da ostave taj prokleti rudnik i potraže posao na nekom ranču, kao što su činili i prije no što su došli ovamo. Rudnik ne bi prodali, pa kasnije, ako budu još uvijek zainteresirani za taj posao, mogu se vratiti.

No Frank se uporno i tvrdoglavo opirao, neprestano produžavajući nadu i govoreći kako ima neki osjećaj da im je bogatstvo na dohvatu ruku. Premda je Sam duboko sumnjao u to, odluči ostati još neko vrijeme, ali će pokušati nagovoriti ortaka da ostave taj uzaludan posao.

Za ovih pet mjeseci uvjerio se da je Frank dobar i odan drug i bilo bi mu teško da se razdvoje. No ako ovaj i dalje ostane tako tvrdoglav, stvarno neće imati izbora. U ovoj divljini, provodeći po cijele dane u mračnom oknu, uzalud kopajući tone zemlje, čovjek može poludjeti.

– Ostat ću još tjedan dana, a onda stvarno odlazim – odluči Sam.

Baci opušak na kamenjar i ustane da ga nogom ugasi, kadli za leđima začu glas iz daljine.

– To bi moglo biti iz smjera kolibe – zaključio.

Potrčao kroz šumicu koja je zaklanjala pogled na kolibu i ubrzo izbiše na čistinu. Opazi Franka kako trči k njemu, mašući visoko uzdignutim rukama. Još uvijek nije uspijevaao razabrati što više. Potrčao još nekoliko koraka.

– Zlato... Zlato, Same... Bogati smo, bogati... Ijuuu! – vriskao je Frank u suludom trku.

Zapanjen, Sam zastane, nesiguran u ono što je čuo.

Za nekoliko trenutaka ortak je stajao pred njim zadihao i vidljivo uzbuđen.

– Pogledaj, Same, zlato! Uspjeli smo! Što sam ti govorio, ha? – razdragano je uzviknuo pokazujući otvorene dlanove na kojima je držao nekoliko grumenčića zlata.

Skamenjen, Sam je nekoliko trenutaka zbunjeno zurio u žute kamenčiće, a onda vrisne iz punog grla:

– Ijuhuuuu! Zlato, zlato je naše, Frank! Gotovo je, gotovo, bogati smo!

Baci šešir visoko u zrak, pa zagrlji prijatelja, poskakujući, nalik na dijete koje se ne može obuzdati pred naletom razdraganosti. Frank, i sam zahvaćen oduševljenjem, prihvati tu neobuzdanu igru i čvrsto stisne Sama u zagrljaj. Vriskajući i poskakujući tako spleteni, u jednom trenutku izgube ravnotežu i skotrljaše se niz strminu. To u njima izazva još više radosti, pa zacičaše još jače, još oduševljenije.

II

Od onoga dana kad su pronašli zlato prošlo je pet godina. Pošto su iscrpili žilu, prodali su rudnik i pošli u potragu za pogodnim ran-

čem. Odlučili su da produže ortalstvo te da zajedno vode i budući ranč.

U blizini Solt Lake Citya kupili su poveći komad zemljišta i za nepunu godinu već su imali najveći ranč u okrugu.

Potrošili su dobar dio novca, ali su imali čvrste temelje za uspješno poslovanje i sigurno bogatstvo. Uz cijeli niz gospodarskih zgrada izgradili su i veliku, vrlo ukusno uređenu i opremljenu kuću u kojoj su stanovali.

Sve dok se Sam nije oženio, brigu o uređenju i održavanju kuće isključivo je vodila posluga. Nakon toga posluga je i dalje ostala, ali je sve odluke u vezi s preinakama i načinom obavljanja poslova donosila Samova supruga.

Način na koji se Sam oženio bio je prilično neočekivan i čudan. Sve se zbilo u nekoliko dana. Sam je, naime, otputovao u Denver da ugovori prodaju stoke, što je inače bilo uobičajeno za njihov način poslovanja. Katkad bi to činio Frank, a katkad Sam, tako da je jedan uvijek ostajao na ranču.

Ovoga puta, nakon dva dana kašnjenja, Sam se nije vratio sâm – s njim je stigla mlada, otmena plavokosa ljepotica. Zvala se Marta. Sam ju je upoznao u salunu »Zlatna mamuza«, gdje je radila kao barska igračica. Ondje je provela nekih mjesec dana, pošto je prije toga bila prodavačica. Poslije se doznalo da je Marta zapravo razbaštinjena kćerka bogatog rančera iz Teksasa, od koga je pobjegla jer joj je branio vezu s nekim kaubojem sumnjivog ponašanja i prošlosti. Njih je dvoje jedne noći pobjeglo s ranča, daleko od očeve moći. No uskoro ju je taj momak ostavio, pa se morala brinuti sama o sebi. Nenadano brzo put joj se

ukrstio sa Samovim i njegovu ponudu za udaju gotovo je objeručke prihvatila.

Vjenčanje je obavljeno tjedan dana po povratku u Solt Lake City, uz mnogo raskoši.

Frank je, naravno, bio kum. Time je ortaštvo Sama i Franka još više učvršćeno i produbljeno.

Odmah nakon vjenčanja Frank je velikodušno ponudio da se preseli u hotel, dok ne sagradi zgradu na ranču u kojoj će ubuduće stanovati.

No Sam nije htio ni čuti za to. Toliko je ustrajao na tome da Frank promijeni odluku da je uspio prvi put pobijediti njegovu upornost i tvrdoglavost.

Tako je Frank i dalje ostao u kući koju su zajednički sagradili, postajući time gotovo član obitelji. Doduše, imao je zasebne prostorije na katu, ali je objedovao i provodio velik dio vremena u prizemlju s mladim bračnim parom.

U toku iduće dvije godine ranč je proširen s oko 10 hektara pašnjaka i 1000 grla. Frank i Sam su potpuno ovladali poslovima, bili su vrlo vješti i uspješni u sklapanju ugovora o kupovini i prodaji stoke, pa se činilo da će njihov ranč prerasti u pravo carstvo.

Frank je još uvijek bio neženja, smirenje i toplina doma nalazio je u društvu Sama i Marte.

Zauzvrat, iako prešutno, on je na sebe gotovo u potpunosti preuzeo poslove koji su zahtijevali duže izbjivanje od kuće. Time je želio bračnom paru pružiti što više zajedničkih trenutaka i iskazati im zahvalnost za pažnju koju su mu posvećivali.

Život je tako tekao mirnim, uobičajenim tokom, bez trzavica i slutnji da bi se na ranču moglo bilo što promijeniti.

III

Tama se već uveliko spustila na Solt Lake City, kad je Sam došao do »Vesele Mary«. Tražeći Franka, već je obišao nekoliko saluna, ali nije imao sreće. Nije ga zatekao ni u jednom, a ni osoblje i zajednički prijatelji nisu ga vidjetli te večeri. Pa ipak je morao biti negdje u gradu. Još poslije podne odjahao je s ranča.

Prethodnih nekoliko dana među njima su vladali zategnuti odnosi. Naoko bezazleno suprotstavljanje mišljenja o podizanju žičane ograde i navodnjavanju pašnjaka s istočne strane ranča polako je preraslo u pravi sukob i prijetio da uzdrma njihovo ortaštvo.

Osim svega, uskoro ih je očekivala i godišnja prodaja stoke i gomila poslova vezanih uz to. Trebalo je svakako pronaći način da se taj sukob izgladi.

Ušavši u salon, Sam nestrpljivo preleti pogledom po prostoriji. Opazi Franka za stolom u kutu. Sjedio je sâm, odsutna pogleda, nezainteresirano vrteći čašu u ruci.

— Halo Frank! — pozdravi ga Sam, prišavši mu.

— Halo, Same. Sjedi! — ponudi ga Frank, ne pomičući se iz svog zavaljenog položaja.

Sam prihvati ponudenu stolicu, skine šešir i stavi ga na stol.

Neko vrijeme potraje šutnja.

— Znaš, Frank, malo mi je nezgodno sad govoriti, ne znam kako da otpočnem — reče Sam i načas zašuti. — Među nama nikad nije bilo sukoba, a stvarno se već dugo poznajemo. Proživjeli smo zajedno dosta toga, dosta lijepih godina. Možda ja to ne znam izreći na pravi način, ali ti si mi stvarno jedini pravi prijatelj i ne bih volio da se sukobljavamo zbog sit-

nica. Htio sam ti reći da mi je žao zbog onoga i da se slažem s tvom zamisli o podizanju ograde i navodnjavanju. Mislim da bi to bio dosta dobar potez, što kažeš?

Činilo se da Frank nije učinio ni jednu kretnju za sve to vrijeme.

– Mislim da je to dobro – reče.

– Hajde da onda nešto popijemo u to ime – reče Sam i pozove barmena.

– I stvarno se ljutiš na mene?

– upita Sam kad su čaše već bile napunjene.

– Ne – reče Frank – sve je u redu.

Samu kao da je pao kamen sa srca, pa reče:

– Pa da znaš, ti zadrta starino, da mi je vraški drago zbog toga. Zaista! I znaš što bih sad htio? Ne znaš, je li? E pa, htio bih da se baš dobro natočimo, kao u stara dobra vremena dok smo krtičarili po Rocky Mountainsu. Samo ti i ja, u spomen starih, dobrih vremena! Nećeš mi to odbiti, zar ne?

Frank se blago osmijehne, prisjećajući se kako je Sam prije, dok još nije bio oženjen, često padao u slična tugaljiva raspoloženja i kako je imao veliku potrebu da dugo priča i pije. Sad je to opet bio Sam kakvoga je upoznao davno prije.

– Naravno da neću, prijatelju. Živio!

– Živio! – reče Sam.

Iskapiše čaše, pa odmah nališe nove.

– A Marta? – prene se Frank.

– Njoj se baš ne bi svidjelo da te vidi u takvom stanju.

– Dovraga i Marta! – lecne se Sam. – Meni se noćas pije i razgovara s tobom i proklet bio ako me nešto u tome može spriječiti. Pogotovu Marta!

Izgovorivši to, ponovno iskapi čašu.

Frank je slijedio njegov primjer, znajući da Sam u takvim raspoloženjima doista žestoko pije. Osjećao je da Sam ima još nekih problema i da mu sad treba netko tko će ga saslušati. Znao je i to da neće morati dugo čekati.

– Baš me briga za nju! Da je barem nikad nisam ni susreo! Kako sam samo glup ispao, dopustio da me ulovi kao kakvog balavca!

Sam na trenutak zašuti, nalijevajući čaše, dok je Frank ukočenog pogleda pratio njegove kretnje. Kad je ponovno progovorio, Samov se glas činio nekao čvršći, energičniji, nabijen bijesom i očajem.

– Nas dvoje jednostavno nismo jedno za drugo, Frank. I sve je ovo jedno veliko razočaranje, bol. Mučim se živeći s njom, propadam...

Frank zbunjeno prihvati čašu i ispi je pokušavajući tako otkloniti nelagodu koju je osjećao uvučen u ovaj razgovor. Zapanjila ga je žestina Samovih riječi, a ipak nije znao što da mu kaže. Dobro je znao da su Samu sad prokleta potrebne riječi utjehe.

– No, no, Same, smiri se – reče. – To je samo mala kriza. Proći će to. Ovdje smo da pijemo, zar ne?

– Kriza? Kriza, kažeš? – razdraženo upita Sam. – Vraga je to kriza. To je beznadnost, Frank, beznadnost...

Na trenutak zastane, kao da razmišlja nije li isuviše daleko otišao, može li nastaviti. Nervozno iskapi čašu i bučno je spusti na stol.

– Reći ću ti sve, Frank. Ti si mi stvarno jedini prijatelj, a ionako je sve gotovo, više se nema što kriti. Marta i ja ne možemo imati djece! Razumiješ li? Ne možemo imati djece!

– Pa dobro, Same, nije to baš tako strašno. Mladi ste, vrijeme je

pred vama, to još uvijek nije bezna-
nadno. Koliki su djecu dobili tek...

— Ali ona je loša, Frank — bije-
sno će Sam. — Ona je obična, pr-
ljava, sebična kučka! Da, baš to —
prokleta, prljava kučka! Ako osta-
nem s njom, poludjet ću. Vidiš što
je učinila od mene? Eto koliko je
trebalo da se ti i ja posvađamo.
Nas dvojica koji se znamo toliko
godina, koji smo kao braća, koji se
nikada nismo sukobljavali. I zar je
to žena, Frank? Žena s kojom tre-
ba provesti život...

Frank lagano podigne pogled s
čase i potraži Samove oči.

— Ne znam, prijatelju. Dobro
razmisli o svemu. Ako je to baš ta-
ko grozno kao što kažeš, za raz-
vod ti nikada nije kasno.

Na te riječi Sam se trgne.

— Razvod? — ponovi kao da ni-
je siguran u ono što je čuo. — Baš
si ti naivan, prijatelju! Pa shvaćaš
li ti da ta kučka baš to i želi? Po-
što mi je upropastila život, uzela
bi polovicu novca i otišla tko zna
kamo. Zar misliš da ona želi bilo
što drugo? Ili misliš da bi ona bila
imalo pogodoena zbog svega toga?

— Pa što misliš učiniti? — upita
Frank.

— Kaznit ću tu drolju! Osvetiti
joj se! Želim je osramotiti, tako da
svi znaju kakva je to kučka bila.
Želim je se otarasiti zauvijek!

Dok je to govorio, u očima mu
se pojavi čudan, nestvaran bljesak.
Glas mu je bio uzbuđen, drhtav,
ali odlučan.

— Ali, za to mi je potrebna tvoja
pomoć, Frank. Znam da tražim
mnogo, no vidjet ćeš da je plan sa-
svim dobar. Mogu li računati na
tebe?

Frank ostade potpuno zbunjen
ovim obratom.

— Pa ne znam, Same — reče za-
gledan u čase na stolu. — Moram

priznati da sam prilično zatečen
svim ovim. Treba mi malo vreme-
na da se saberem, a zanima me i
kakav je zapravo taj tvoj plan.

Kao da je to i čekao, Sam se
prigne i osloni laktovima o stol.

— Dakle, evo mog plana...

IV

Već se bližila ponoć kad je Sam
stigao na ranč. Marta je još bila
budna, ležala je u krevetu i čitala.

— Još si budna, draga? Natoči
mi jednu čašu viskija, molim te —
reče Sam ušavši u sobu.

Priđe fotelji i zavalj se u nju.

— Nije li bilo dosta za noćas, sr-
ce? — upita Marta ustajući. — Jesi
li pro našao Franka?

— Jesam — reče Sam. — Pono-
vo smo se posvađali. On ostaje i
dalje uporno tvrdoglav, zapeo je
za tu ogradu i navodnjavanje i
uopće me ne želi saslušati. Veče-
ras smo se gotovo potukli. Zamisli,
predbacio mi je da sam potpuno
nesposoban, da bi ranč odavno
propao bez njega, čak da ga ne bi
ni bilo da on nije pronašao zlato.
Prokleti gad, odakle mu pravo na
sve to?

Marta pride pružajući čašu i
mazno mu zavuče ruku pod košu-
lju.

— Znaš da je on tvrdoglav. Pusti
ga da se malo ispuše, proći će ga
to.

Sam otpi gutljaj i okrene se ner-
vovno k Marti.

— Vraga će ga proći! On je pot-
puno poludio, postao je nezajažljiv.
Večeras sam mu u očima vidio
ubilački sjaj. Tako mi svega, on je
večeras bio spreman ubiti me!

Marta ga obgrli i drugom ru-
kom, nastavljajući se mazno privi-
jati uz njega.

— Proći će to — reče.

– Možda – zamišljeno će Sam.
– Samo, ja ne mislim čekati da mi taj prljavi kojot napuni leđa olovom ili uništi ranč svojim glupim zamislima. Dovraga, stvarno ne mislim to čekati!

Naslutivši da to ozbiljno govori i prepoznavši u glasu opasni prizvuk ledene hladnoće, Marta se načas odmakne od njega i prestat će s nježnostima.

– Pa što misliš učiniti? – bojažljivo upita.

Sam lagano spusti čašu na stol, okrene se k Marti, pa uhvativši je za ramena, zagleda joj se pravo u oči.

– Otarasit ću se te bitange – reče. – Uz tvoju pomoć. Ovo više nije igra, u pitanju su naši životi i budućnost ranča!

– Ali, Same... – pokuša se Marta pobuniti.

– Nema tu »ali«! Više ne smijemo čekati. Moramo to učiniti prije nego što on nešto slično uradi. Bog mi je svjedok da to ne želim učiniti, ali moramo, draga. Ovako više ne ide!

– I kako to misliš učiniti? – pomirljivo upita Marta.

– Uz tvoju pomoć sve će biti lako – reče Sam. – Plan je savršen! Slušaj...

V

Sam Collins se okrene u sedlu i opazi sitne točkice svjetlosti što su se nazirale iz pravca grada. Noć bijaše vedra i svjež, činilo se da se tmina tek počela spuštati, iako je ponoć već odavno prošla.

Vladala je sablasna tišina, gotovo opipljiva, prepuna slutnji. Na trenutak osjeti kako ga podilaze žmarci pri spoznaji opće pustoši koja ga okružuje, ali se onda prisjeti da su noći u preriji takve, da

je često imao taj osjećaj dok je kao kauboj provodio noći na pašnjacima. No otada je prošlo dosta godina, pa je ponovni susret s tim osjećajem izazvao u njemu nelagodu. Ta ga pomisao umiri, te ponovno potjera konja prema ranču.

Dijelilo ga je još otprilike pet kilometara, ali se nije žurio. Želio se malo sabrati i još jednom preispitati cjelokupni plan.

»Dakle«, razmišljao je, »pri kraju sam. Još pet kilometara do ranča i onda dolazi ono glavno. Ako se sve bude odvijalo po planu, Marta i Frank su sada u krevetu, zajedno. Pa neka, ionako to sada nije bitno. Hmm, trebalo je vremena da ih nagovorim na to. A zapravo je i sretna okolnost da baš nisu jedno drugome simpatični. Poštenjačinama je mrska zamisao da se otarase onoga drugoga na taj način. No Marti je bila dovoljna priča o životnoj opasnosti i ugrožavanju ranča, a kad sam joj još obećao da ćemo nakon svega otići na Istok, više nije bilo nikakvih prepreka. A Frank? Frank je prava naivčina! U ime starog, iskrenog prijateljstva postao je sudionik u uklanjanju prljave, pokvarene kučke Marte. Tako je i dobro. Kad upadnem u sobu i zateknem ih nage u krevetu, oboje će vjerovati da je ono drugo žrtva i da je plan uspio. Vjerovat će u to sve do posljednjeg trenutka. Samo, kako im otkriti istinu da će oboje umrijeti. Najbolje je da ih malo pustim da se nadaju, da uživaju u opuštenom samozadovoljstvu. Tako će im trenutak kad otkriju prevaru i shvate da će oboje umrijeti biti još strašniji. Prokleti licemjeri! Dovraga, baš su to i zaslužili!«

Na trenutak napusti razmišljanja o svom planu i usredotoči se

na jahanje. Od ranča ga je dijelilo još otprilike dva kilometra.

Sada već naviknut na tišinu i spokoj noći, uvjeren da neće biti poteškoća pri ostvarenju plana, osjećao je zadovoljstvo i opuštenost. Zanimljivom mu se učini pomisao da svatko od ono dvoje zna samo dijelove plana i da im već takav djeluje uvjerljivo. Martu je uvjerio da treba ukloniti Franka, da ga ona mora zvesti, namamiti u krevet dok on bude na tobožnjem putu u Denver. Dogovorili su se i za noć kad će se on, tobože iznenada, pojaviti. To je najteži dio plana. Ostalo, kad on upadne u sobu i zatekne ih nage u krevetu, pa u ljubomornom bijesu ubije Franka, već je znatno lakše izvesti.

Frank je imao istu ulogu. U planu za koji je on znao razlika je bila samo u tome da Marta treba da bude žrtva ljubomore.

Sam osjeti zadovoljstvo što je uspio tako vješto izigrati Martu i Franka i postati gospodarom ove igre. On je odredio pravila i samo on ih zna. On pomiče figure i odlučuje o njihovoj sudbini. On – samo on – pobjeđuje. Cijeli dobitak – ranč, novac, sloboda – pokupit će samo on...

Uskoro ugleda poznate obrise zgrada na ranču.

Odluči da konja odmah ostavi u staji, kako ne bi stvarao buku u blizini kuće. Tako i učini.

Nakon toga, što je tiše mogao, zaputi se prema ulazu u kuću. Oprezno otvori ulazna vrata i zakorači u hodnik. Nije palio svjetlo, jer je napamet znao raspored prostorija i pokušstva.

Zaputi se k spavaćoj sobi u dnu hodnika. Opazi tanak trak svjetlosti što se probijao ispod vrata. Kad je stigao do njih, zastade nekoliko

trenutaka, osluškujući što se zbiva u sobi.

Prepoznavao je glasove Marte i Franka, prepletene sa smijehom i opuštenom radošću. U jednom trenutku nije bio siguran je li u njemu jači osjećaj zadovoljstva što se sve odvija prema planu ili osjećaj povrijeđenog muškarca.

»Sve je u redu, Same«, smirivao je sebe. »Samo mirno. Sve se odvija baš kao što si htio. Pravi je trenutak za akciju. Gadovi će dobiti ono što su zaslužili!«

Sklopi oči, duboko udahne, opi-pa revolver u koricama, ispusti dah i žestoko pritisne kvaku. Dok je lijevom rukom otvarao vrata, kročeći u sobu, desnom rukom izvuče revolver.

Dvoje ljubavnika na postelji skočiše, užurbano povlačeći pokrivač na grudi. Na škrtaj svjetlosti svjetiljke lica, izobličena od iznenađenja, djelovala su gotovo sablasno.

– Što se dešava ovdje, koga vruga? – zaurla Sam.

Držeći i dalje revolver uperen u ljubavnike, još dublje zakorači u prostoriju. Zastade na korak-dva od postelje.

– Jesi li to ti, Frank? – upita, naginjući se ne bi li bolje promotrio lice čovjeka raščupane kose.

– Čuj, Same... – začu poznati glas ortaka, ponešto iznakažen od straha i iznenađenja.

– Zaveži! – rikne Sam. – Želiš li me i sada lagati kao sve ove godine? A ti? Ti, droljo! Imaš li i ti štogod reći?

– Same... ja... dopusti da ti objasnim – mucala je Marta.

– Nema se tu što objašnjavati – ledeno će Sam. – Oboje ste me izdali, zabili mi nož u leđa. Moja ljubljena supruga i najbolji prijatelj, ortak... Jedva ste čekali da se

LASO

Svaki
tjedan

erotika

Svaki
14 dana

SUPERSTRIP

Svaki mjesec

Tom i Jerry

Svaki mjesec

Svakog
13. u mjesecu

SIRIUS

Svakog
5. u mjesecu

MAGAZIN

Izlazi
povremeno

erotika

Svaki mjesec

spandate, zar ne? Dovoljno vam je bilo da me nema tri dana i već ste legli u postelju. Dok sam ja crnčio po Denveru, navlačio se sa zelenošima i gulikožama, vi ste se fino zabavljali, priređivali orgije. Gado-vi prokleti!

– Same... – pokuša Frank još jednom, ali ga ovaj bijesno ušutka:

– Umukni, dovraga!

Odmakne se još korak-dva od postelje, šuteći, kao da se želi sabrati. Cijev revolvera bila je sve vrijeme okrenuta prema ljubavnicima u postelji.

Kad je progovorio, Samov glas bio je tih i leden, kao da na sigurnim stopama smrti kroči po sablasnoj tišini.

– Za ovo što ste mi učinili – reče – morate umrijeti, i to oboje...

Podigne revolver u ravninu očiju, nišaneći prema uzglavlju postelje.

– Pitanje je samo kojim redom – nastavi. – Možda ti prva, Marta?

Govoreći to, pomakne cijev ulijevo, tako da je mušicu umirio točno između njenih očiju. Prođe nekoliko sekundi...

– Ili ti, Frank?

Sada cijev revolvera uperi k njemu.

Par u postelji ne progovori ni riječi. Zgrčeni i zaprepašteni, gotovo nisu davali znake života.

– Da, ti ćeš prvi umrijeti, ortalče! – odluči Sam. – E pa, zbogom, Frank, naivčino!

Cinično se nasmijavši, povuče oroz. Začu se silan prasak.

Trenutak-dva poslije toga Marta i Sam izvukoše glave ispod pokrivača, jer su se, u trenutku kad je

Sam povlačio oroz, instinktivno zavukli pod njega. Ugledaše stravičnu sliku – na podu, samo dva-tri metra od postelje, ležalo je Samovo tijelo. Glava mu je bila razmrskana. Razasuti pokraj njega na sve strane, ležali su dijelovi šake i revolvera koji je eksplodirao.

– Uspjeli smo, ljubavi, uspjeli!

– razdragano reče Marta i zagrlila Franka. – Već sam se bila uplašila da naš trik sa zapušenom cijevi neće uspjeti.

– To uvijek uspijeva, srce – reče Frank. – Čak i kod manjih kalibara!

– Hajde sad, brzo se obuci i bježi u svoju sobu! Uskoro će stići poslugi! – požuri ga Marta.

Frank hitro skoči iz kreveta. Na sebi je već imao hlače.

– Zamisli kakav bih ja to bio ljubavnik da nam nije uspio trik, pa da su me pronašli mrtvoga u hlačama, u tvojoj postelji? – reče dok je oblačio košulju.

Polazeći prigrli Martu i poljubi je.

– Hrabro se drži, srce! Znaš priču: upao je u sobu vitlajući revolverom i galameći kako nekoga kriješ; odjednom je revolver opalio i on se našao na podu, mrtav. Misli na budućnost, konačno ćemo biti sami i slobodni!

Još jednom je poljubi i požuri k vratima. Zatvarajući ih, začu za leđima Martin krik:

– Saaame... Oh, Same!

Poslije mjesec dana Marta je osuđena na deset godina zatvora zbog ubojstva muža, a Frank Wilkins se domogao cijelog ranča.

U PRIPREMI:

James D. Nichols
Važno je stići

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 60.840 d, a za šest mjeseci 30.420 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO). Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

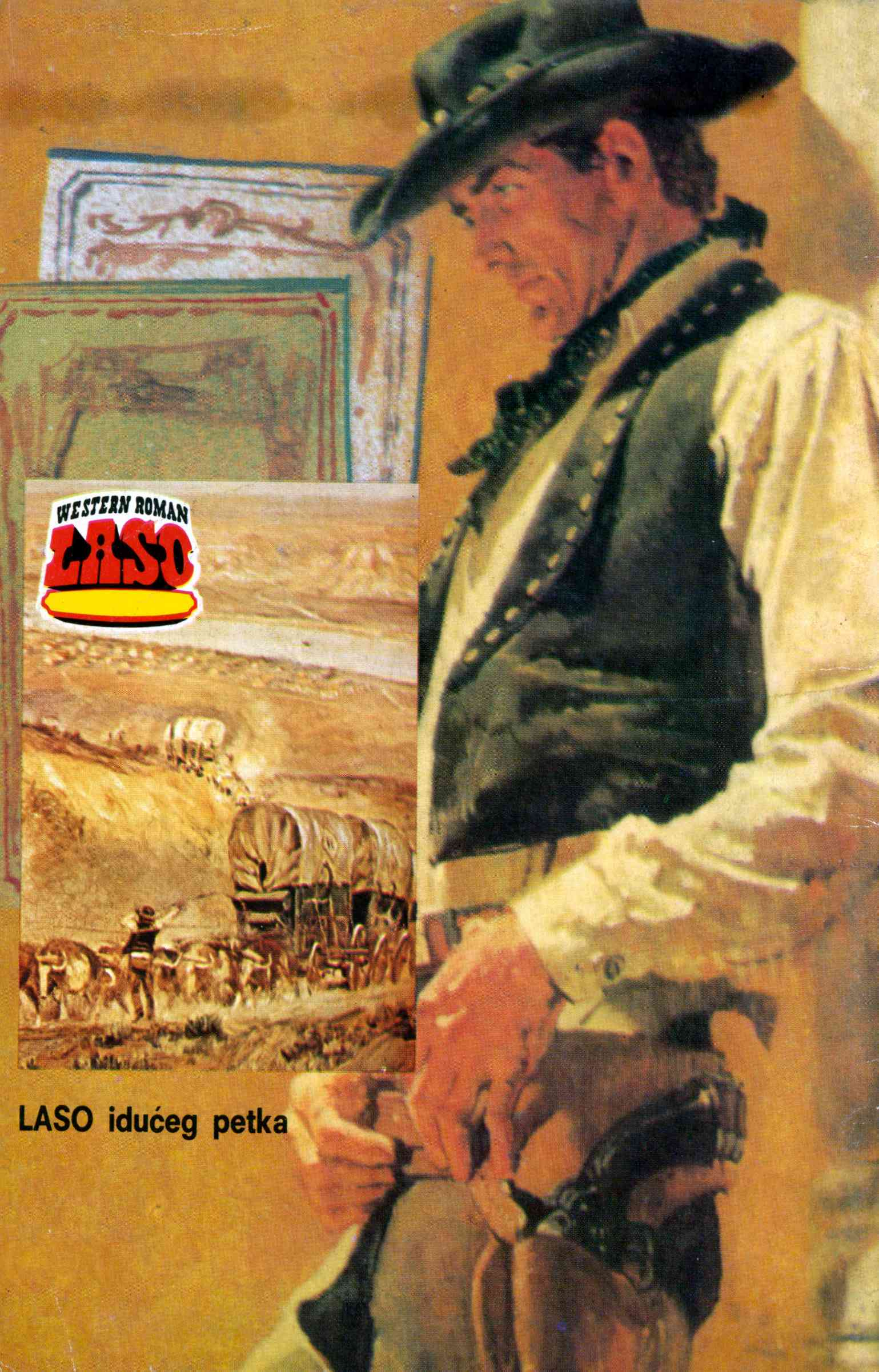
Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

WESTERN ROMAN
LASO

LASO idućeg petka